

Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar utskottet huvudsakligen regeringens budgetproposition för 2012 med förslag till anslag på utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv. Ramen för utgiftsområdet uppgår för 2012 till ca 70,5 miljarder kronor.

Betänkandet är indelat i fyra huvudavsnitt: målen för arbetsmarknadspolitiken och arbetslivspolitiken, budgetförslag på utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv, regeringens skrivelse 2010/11:134 om Riksrevisiönens rapport *Säsongarbetslösa och arbetslöshetsförsäkringen* och frågor om arbetsmarknadspolitik och arbetslivspolitik väckta under allmänna motionstiden 2011.

Målen för arbetsmarknadspolitiken och arbetslivspolitiken

I det första huvudavsnittet behandlar utskottet regeringens förslag om att riksdagen ska godkänna mål för arbetsmarknadspolitiken och arbetslivspolitiken. Regeringen föreslår målformuleringarna "Målet för arbetsmarknadspolitiken är att insatserna ska bidra till en väl fungerande arbetsmarknad" respektive "Målet för arbetslivspolitiken är goda arbetsvillkor och möjlighet till utveckling i arbetet för både kvinnor och män". Utskottet har inget att invända mot de mål som regeringen föreslår.

Budgetförslag på utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

I det andra huvudavsnittet behandlar utskottet regeringens och oppositionspartiernas budgetförslag på utgiftsområdet 14 Arbetsmarknad och arbetsliv. Utskottet konstaterar att den relativt positiva prognos för arbetsmarknadens utveckling på kort sikt som redovisades i vårpropositionen har fått revideras ned i ljuset av den ekonomiska oro som följt i spåren av den internationella utvecklingen. Utskottet ser på längre sikt anledning till försiktig optimism: i prognosperiodens slut (2015) ligger regeringens bedömning av arbetslösheten i närheten av 5 % även om risken för en sämre utveckling inte är obetydlig. Det är i nivå med den arbetslöshet Sverige hade på 1980-

talet. Förutsättningarna att finna och behålla ett arbete kommer enligt utskottets mening även fortsättningsvis att behöva förbättras, i synnerhet för personer som riskerar långtidsarbetslöshet.

Utskottet välkomnar därför att alliansregeringen nu föreslår ett arbetsmarknadspaket på sammanlagt 8,1 miljarder kronor för åren 2012–2014. I fokus står insatser för jobb, aktivitet, utbildning och praktik samt insatser som gör anställningar billigare. Dessutom ska en god matchning mellan arbetssökande och lediga platser säkras för att förhindra flaskhalsar och sämre tillväxtförutsättningar. När det gäller insatser för att förhindra långtidsarbetslöshet lyfter utskottet särskilt fram den historiska satsning på Arbetsförmedlingen som regeringen föreslår. Utskottet anser att nystartsjobben och en förstärkt jobb- och utvecklingsgaranti är viktiga när det gäller att bryta långtidsarbetslöshet. På arbetslivsområdet framhåller utskottet bl.a. att det ser mycket positivt på den nationella handlingsplanen för arbetsmiljöpolitik som regeringen tagit fram. Utskottet uppskattar att arbetsmiljöområdet är föremål för nytänkande och att man inte bara ser risker utan även möjligheter. Samtidigt som systemen för att minska riskerna i arbetsmiljön förbättras måste arbetsmiljöns möjligheter att bidra till hälsa och välbefinnande i högre grad uppmärksammas och utvecklas.

När det gäller oppositionspartiernas alternativa förslag konstaterar utskottet att budgetmotionerna gör det tydligt att det saknas ett gemensamt alternativ till alliansregeringens politik. Utskottet anför att oppositionspartierna, liksom tidigare, har kraftiga återställare av regeringens förändringar i arbetslöshetsförsäkringen som sina budgetmässigt tyngsta poster inom beredningsområdet, vilket utskottet avvisar. Oppositionens motstånd mot nya idéer inom arbetsmarknadspolitiken kommer enligt utskottet bl.a. till uttryck när det gäller hur förmedlingsarbetet ska bedrivas. Socialdemokraterna och Vänsterpartiet vill omfördela stora summor från den valfrihet som de kompletterande aktörerna innebär för de arbetssökande till mer traditionell förmedling.

Sammanfattningsvis ställer sig utskottet bakom regeringens förslag till fördelning på anslag på utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv, liksom de bemyndiganden som regeringen föreslår. Oppositionspartiernas alternativa anslagsförslag på utgiftsområdet avvisas av utskottet.

Regeringens skrivelse om Riksrevisionens rapport Säsongarbetslösa och arbetslöshetsförsäkringen

I det tredje huvudavsnittet behandlas regeringens skrivelse 2010/11:134 med anledning av Riksrevisionens rapport (RiR 2011:1) och en följdmotion från Sverigedemokraterna. I Riksrevisionens rapport (RiR 2011:1) *Säsongarbetslösa och arbetslöshetsförsäkringen – omställningsförsäkring eller yrkesförsäkring?* granskas om regeringen, Arbetsförmedlingen och Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen har arbetat för att de säsongarbetslösas tid i arbetslöshet inte ska bli onödigt lång. Riksrevisionen bedömer att de ändringar som infördes 2007 i arbetslöshetsförsäkringen, och

som ännu inte helt har slagit igenom, tillsammans med förändringar i myndigheternas sätt att arbeta kan leda till att gruppen säsongarbetslösa på sikt minskar. I skrivelse 2010/11:134 instämmer regeringen i Riksrevisionens bedömningar. Eftersom de säsongarbetslösa är en liten och minskande grupp bland de arbetssökande har regeringen dock inte för avsikt att vidta några åtgärder med anledning av rapporten och anser granskningsrapporten slutbehandlad.

Sverigedemokraterna anser i en följdmotion att regeringen borde lyssna på Riksrevisionens förslag och vidta åtgärder så att Arbetsförmedlingen inte särbehandlar säsongarbetslösa i förhållande till övriga arbetslösa.

Utskottet, som ställer sig bakom regeringens bedömningar, avstyrker motion 2010/11:A12 (SD) och föreslår att riksdagen lägger skrivelse 2010/11:134 till handlingarna.

Frågor om arbetsmarknadspolitik och arbetslivspolitik

I det fjärde huvudavsnittet behandlar utskottet ett drygt 60-tal motionsyrkanden väckta under den allmänna motionstiden 2011 i frågor om arbetsmarknadspolitik och arbetslivspolitik. Utskottet behandlar frågor om bl.a. Arbetsförmedlingens organisation och verksamhet, kompetensförsörjning, insatser mot ungdomsarbetslöshet, olika typer av åtgärder för att underlätta funktionsnedsattas inträde på arbetsmarknaden, Arbetsmiljöverkets verksamhet och arbetslivsforskning. Utskottet avstyrker samtliga motioner.

Företrädarna för Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet följer upp bl.a. sina parti- och kommittémotioner med totalt 18 reservationer och 8 särskilda yttranden. Dessa partier deltar inte i beslutet om budgetförslag på utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv, men redovisar i särskilda yttranden hur de anser att medel borde ha anvisats på anslag inom utgiftsområdet.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	6
Redogörelse för ärendet	11
Ärendet och dess beredning	11
Utskottets överväganden	12
Mål för arbetsmarknadspolitiken och arbetslivspolitiken	12
Budgetförslag på utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv	14
Arbetsmarknadens utveckling	30
Åtgärder för att förhindra långtidsarbetslöshet	32
Åtgärder för att bryta långtidsarbetslöshet	34
Ett långsiktigt hållbart arbetsliv	37
Synpunkter på oppositionspartiernas förslag	39
Sammanfattande bedömning	45
Regeringens skrivelse om Riksrevisionens rapport Säsongsarbetslösa och arbetslöshetsförsäkringen	46
Övriga frågor om arbetsmarknad och arbetsliv	49
Arbetsförmedlingens organisation och verksamhet m.m.	49
Kompetensförsörjning	51
Arbetsmarknadspolitiska program och insatser	54
Insatser mot ungdomsarbetslöshet	57
Åtgärder för personer som står långt från arbetsmarknaden	62
Funktionshindrades arbetsmarknad	65
Sociala företag	67
Lönebidrag	69
Samhall	73
Arbetsmiljöverkets verksamhet m.m.	75
Arbetslivsforskning	76
Övriga frågor	78
Reservationer	81
1. Regeringens skrivelse om Riksrevisionens rapport Säsongsarbetslösa och arbetslöshetsförsäkringen, punkt 3 (SD)	81
2. Arbetsförmedlingens organisation och verksamhet m.m., punkt 4 (MP)	82
3. Kompetensförsörjning, punkt 5 (S)	83
4. Arbetsmarknadspolitiska program och insatser, punkt 6 (S, V)	85
5. Arbetsmarknadspolitiska program och insatser, punkt 6 (SD)	86
6. Insatser mot ungdomsarbetslöshet, punkt 7 (S)	87
7. Insatser mot ungdomsarbetslöshet, punkt 7 (SD)	88
8. Åtgärder för personer som står långt från arbetsmarknaden, punkt 8 (S)	90
9. Åtgärder för personer som står långt från arbetsmarknaden, punkt 8 (SD)	92
10. Funktionshindrades arbetsmarknad, punkt 9 (S)	93
11. Funktionshindrades arbetsmarknad, punkt 9 (V)	94
12. Sociala företag, punkt 10 (MP)	95
13. Sociala företag, punkt 10 (V)	97

14. Lönebidrag, punkt 11 (V)	98
15. Samhall, punkt 12 (V)	99
16. Arbetsmiljöverkets verksamhet m.m., punkt 13 (S, MP, V)	100
17. Arbetslivsforskning, punkt 14 (S)	101
18. Arbetslivsforskning, punkt 14 (V)	102
Särskilda yttranden	104
1. Budgetförslag på utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv, punkt 2 (S)	104
2. Budgetförslag på utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv, punkt 2 (MP)	109
3. Budgetförslag på utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv, punkt 2 (SD)	112
4. Budgetförslag på utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv, punkt 2 (V)	115
5. Kompetensförsörjning, punkt 5 (V)	118
6. Insatser mot ungdomsarbetslöshet, punkt 7 (V)	119
7. Åtgärder för personer som står långt från arbetsmarknaden, punkt 8 (V)	119
8. Övriga frågor, punkt 15 (S)	119
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	120
Proposition 2011/12:1	120
Skrivelse 2010/11:134	120
Följdmotion med anledning av skrivelse 2010/11:134	121
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2011	121
<i>Bilaga 2</i>	
Utskottets förslag till riksdagsbeslut om anslag inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv (förslagspunkt 2 f)	132
<i>Bilaga 3</i>	
Sammanställning av förslagen till medelsanvisning på anslag inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv	133

Tabeller

Tabell 1 Regeringens och oppositionspartiernas budgetförslag	14
Tabell 2 Regeringens budgetförslag för 2012 jämfört med 2011	17
Tabell 3 Regeringens förslag till bemyndiganden inom utgiftsområde 14	22
Tabell 4a Socialdemokraternas förslag till anslagsanvisning	24
Tabell 4b Miljöpartiets förslag till anslagsanvisning	26
Tabell 4c Sverigedemokraternas förslag till anslagsanvisning	27
Tabell 4d Vänsterpartiets förslag till anslagsanvisning	30

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Mål för arbetsmarknadspolitiken och arbetslivspolitiken

a) Målet för arbetsmarknadspolitiken

Riksdagen godkänner att målet för arbetsmarknadspolitiken ska vara ”Målet för arbetsmarknadspolitiken är att insatserna ska bidra till en väl fungerande arbetsmarknad.”. Därmed bifaller riksdagen proposition 2011/12:1 utgiftsområde 14 punkt 1.

b) Målet för arbetslivspolitiken

Riksdagen godkänner att målet för arbetslivspolitiken ska vara ”Målet för arbetslivspolitiken är goda arbetsvillkor och möjlighet till utveckling i arbetet för både kvinnor och män.”. Därmed bifaller riksdagen proposition 2011/12:1 utgiftsområde 14 punkt 2.

2. Budgetförslag på utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

a) Bemyndigande för anslag 1:3

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2012 för ramanslaget 1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser göra ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 3 300 000 000 kr 2013–2015. Därmed bifaller riksdagen proposition 2011/12:1 utgiftsområde 14 punkt 3.

b) Bemyndigande för anslag 1:4

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2012 för ramanslaget 1:4 Lönebidrag och Samhall m.m. göra ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 11 000 000 000 kr 2013–2015. Därmed bifaller riksdagen proposition 2011/12:1 utgiftsområde 14 punkt 4.

c) Bemyndigande för anslag 1:6

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2012 för ramanslaget 1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2007–2013 göra ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 3 013 540 000 kr 2013–2016. Därmed bifaller riksdagen proposition 2011/12:1 utgiftsområde 14 punkt 5.

d) Bemyndigande för anslag 1:7

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2012 för ramanslaget 1:7 Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering göra ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 9 000 000 kr 2013–2015. Därmed bifaller riksdagen proposition 2011/12:1 utgiftsområde 14 punkt 6.

e) *Bemyndigande för anslag 2:1*

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2012 för ramanslaget 2:1 Arbetsmiljöverket göra ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 18 400 000 kr 2013. Därmed bifaller riksdagen proposition 2011/12:1 utgiftsområde 14 punkt 7.

f) *Anvisningar av anslag på utgiftsområde 14*

Riksdagen anvisar för budgetåret 2012 anslagen på utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv enligt vad som framgår av bilaga 2. Därmed bifaller riksdagen proposition 2011/12:1 utgiftsområde 14 punkt 8 och avslår motionerna

2011/12:Fi241 av Gustav Fridolin m.fl. (MP) yrkandena 9 och 12,

2011/12:Fi242 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 10,

2011/12:A308 av Lars Ohly m.fl. (V) yrkandena 3–8,

2011/12:A335 av Ylva Johansson m.fl. (S) yrkandena 1, 3, 5–8, 10, 21, 24 och 27,

2011/12:A361 av Lars Ohly m.fl. (V),

2011/12:A376 av Sven-Olof Sällström m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2,

2011/12:A377 av Mehmet Kaplan m.fl. (MP) yrkande 2 och

2011/12:A387 av Sven-Olof Sällström m.fl. (SD).

3. **Regeringens skrivelse om Riksrevisionens rapport Säsongsarbetslösa och arbetslöshetsförsäkringen**

Riksdagen avslår motion

2010/11:A12 av Sven-Olof Sällström (SD) och
lägger skrivelse 2010/11:134 till handlingarna.

Reservation 1 (SD)

4. **Arbetsförmedlingens organisation och verksamhet m.m.**

Riksdagen avslår motionerna

2011/12:A258 av Ann-Britt Åsebol (M),

2011/12:A270 av Camilla Waltersson Grönvall (M),

2011/12:A286 av Helene Petersson i Stockaryd (S),

2011/12:A306 av Lars Beckman (M),

2011/12:A307 av Lars Beckman (M) och

2011/12:A312 av Esabelle Dingizian m.fl. (MP).

Reservation 2 (MP)

5. **Kompetensförsörjning**

Riksdagen avslår motionerna

2011/12:A284 av Krister Örnfjäder (S),

2011/12:A335 av Ylva Johansson m.fl. (S) yrkandena 2, 9 och 13
samt

2011/12:A368 av Teres Lindberg (S).

Reservation 3 (S)

6. Arbetsmarknadspolitiska program och insatser

Riksdagen avslår motionerna

2011/12:A239 av Kurt Kvarnström och Peter Hultqvist (båda S),

2011/12:A252 av Eliza Roszkowska Öberg (M),

2011/12:A273 av Sven-Olof Sällström och David Lång (båda SD),

2011/12:A323 av Christer Adelsbo och Annelie Karlsson (båda S),

2011/12:A332 av Roza Güclü Hedin och Kurt Kvarnström (båda S)
och

2011/12:A385 av Jasenko Omanovic (S).

Reservation 4 (S, V)

Reservation 5 (SD)

7. Insatser mot ungdomsarbetslöshet

Riksdagen avslår motionerna

2011/12:Fi242 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 9,

2011/12:A220 av Fredrik Olovsson (S),

2011/12:A256 av Isak From och Roza Güclü Hedin (båda S),

2011/12:A257 av Isak From (S),

2011/12:A259 av Carin Runeson och Roza Güclü Hedin (båda S),

2011/12:A279 av Olof Lavesson (M),

2011/12:A299 av Helena Bouveng (M),

2011/12:A335 av Ylva Johansson m.fl. (S) yrkande 11,

2011/12:A336 av Caroline Helmersson Olsson m.fl. (S) yrkande 1,

2011/12:A339 av Walburga Habsburg Douglas (M),

2011/12:A340 av Lars Beckman (M) och

2011/12:A383 av Sven-Olof Sällström och Richard Jomshof (båda SD).

Reservation 6 (S)

Reservation 7 (SD)

8. Åtgärder för personer som står långt från arbetsmarknaden

Riksdagen avslår motionerna

2011/12:A255 av Olle Thorell (S),

2011/12:A260 av Monica Green och Carina Ohlsson (båda S),

2011/12:A262 av Roland Utbult (KD),

2011/12:A277 av Sven-Olof Sällström och David Lång (båda SD) och

2011/12:A335 av Ylva Johansson m.fl. (S) yrkande 4.

Reservation 8 (S)

Reservation 9 (SD)

9. Funktionshindrades arbetsmarknad

Riksdagen avslår motionerna

2011/12:A300 av Finn Bengtsson m.fl. (M) yrkande 2,

2011/12:A309 av Josefin Brink m.fl. (V) yrkandena 2 och 3,

2011/12:A319 av Lennart Axelsson (S),

2011/12:A349 av Désirée Pethrus och Anders Sellström (båda KD),
2011/12:A374 av Edward Riedl (M),
2011/12:A386 av Per Åsling och Ola Johansson (båda C) yrkande 2
och
2011/12:A389 av Per Lodenius och Johan Linander (båda C).

Reservation 10 (S)

Reservation 11 (V)

10. Sociala företag

Riksdagen avslår motionerna

2011/12:N252 av Jonas Eriksson m.fl. (MP) yrkandena 15–20,

2011/12:N389 av Christer Adelsbo m.fl. (S) yrkande 1 och

2011/12:A309 av Josefin Brink m.fl. (V) yrkandena 7 och 8.

Reservation 12 (MP)

Reservation 13 (V)

11. Lönebidrag

Riksdagen avslår motionerna

2011/12:A244 av Ingemar Nilsson (S),

2011/12:A289 av Gunnar Sandberg och Marie Nordén (båda S),

2011/12:A309 av Josefin Brink m.fl. (V) yrkandena 4 och 5,

2011/12:A317 av Désirée Pethrus och Emma Henriksson (båda KD),

2011/12:A344 av Penilla Gunther (KD) och

2011/12:A386 av Per Åsling och Ola Johansson (båda C) yrkande 1.

Reservation 14 (V)

12. Samhall

Riksdagen avslår motionerna

2011/12:A263 av Johan Pehrson (FP) och

2011/12:A309 av Josefin Brink m.fl. (V) yrkande 6.

Reservation 15 (V)

13. Arbetsmiljöverkets verksamhet m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2011/12:A325 av Louise Malmström m.fl. (S),

2011/12:A337 av Caroline Helmersson Olsson m.fl. (S) yrkande 1 och

2011/12:A359 av Christina Oskarsson m.fl. (S).

Reservation 16 (S, MP, V)

14. Arbetslivsforskning

Riksdagen avslår motionerna

2011/12:A301 av Hannah Bergstedt och Karin Åström (båda S),

2011/12:A311 av Josefin Brink m.fl. (V) och

2011/12:A337 av Caroline Helmersson Olsson m.fl. (S) yrkande 2.

Reservation 17 (S)

Reservation 18 (V)

15. Övriga frågor

Riksdagen avslår motionerna

2011/12:A249 av Eva Sonidsson m.fl. (S) och

2011/12:A343 av Pia Nilsson (S) yrkande 1.

Stockholm den 1 december 2011

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

Tomas Tobé

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Tomas Tobé (M), Ylva Johansson (S)¹, Raimo Pärssinen (S)², Katarina Brännström (M), Gustav Nilsson (M), Patrik Björck (S)³, Hans Backman (FP), Ann-Christin Ahlberg (S)⁴, Annika Qarlsson (C), Johan Andersson (S)⁵, Hanif Bali (M), Mehmet Kaplan (MP)⁶, Lars-Axel Nordell (KD), Sven-Olof Sällström (SD)⁷, Josefin Brink (V)⁸, Jenny Petersson (M) och Kerstin Nilsson (S)⁹.

¹⁻⁹ Avstår från ställningstagande under punkt 2.

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta ärende behandlas regeringens budgetproposition 2011/12:1 i den del som avser utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv och motionsyrkanden som väckts under allmänna motionstiden 2011/12. Motionerna behandlar arbetsmarknadspolitiska frågor, bl.a. om arbetslöshetsförsäkringen och insatser inom den aktiva arbetsmarknadspolitiken, och arbetslivspolitiska frågor, som bl.a. gäller arbetsmiljöarbete och arbetslivsforskning.

I betänkandet behandlas också regeringens skrivelse *2010/11:134 Riksrevisionens rapport 2011:1 Säsongsarbetslösa och arbetslöshetsförsäkringen* och en motion väckt med anledning av skrivelsen. Riksrevisionens granskningsrapport har beretts enligt den nya hanteringsordning som riksdagen arbetar efter sedan den 1 januari 2011.

I anslutning till beredningen har information lämnats till utskottet av

- regeringen genom arbetsmarknadsminister Hillevi Engström och statssekreteraren Bettina Kashefi
- Arbetsförmedlingen genom generaldirektören Angeles Bermudez-Svanqvist
- Riksbanken genom förste vice riksbankschefen Svante Öberg
- Konjunkturinstitutet genom prognoschefen Jesper Hansson.

Arbetsmarknadsutskottet avlämnade den 25 oktober 2011 ett yttrande till finansutskottet (2011/12:AU1y) över förslagen till ramar för utgiftsområdena 13 och 14. Riksdagen biföll den 23 november 2011 finansutskottets betänkande 2011/12:FiU1, vilket bl.a. innebar att regeringens förslag till utgiftsram för utgiftsområde 14 godkändes. Utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet och motioner om integration, jämställdhet och diskriminering behandlas i arbetsmarknadsutskottets betänkande 2011/12:AU1.

Skrivelsen och motionen som är väckta under riksmötet 2010/11 refereras i det följande med angivande av årtal (2010/11) medan motionerna som är väckta under riksmötet 2011/12 anges utan årtal.

Utskottets överväganden

Utskottet behandlar nedan propositionen och motionerna under fyra huvudrubriker: Mål för arbetsmarknadspolitiken och arbetslivspolitiken, Budgetförslag på utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv, Regeringens skrivelse om Riksrevisionens rapport *Säsongsarbetslösa och arbetslöshetsförsäkringen* och Frågor om arbetsmarknad och arbetsliv.

Mål för arbetsmarknadspolitiken och arbetslivspolitiken

Utskottets förslag i korthet

I detta avsnitt behandlar utskottet regeringens förslag till mål på utgiftsområde 14. Regeringen föreslår målformuleringarna ”Målet för arbetsmarknadspolitiken är att insatserna ska bidra till en väl fungerande arbetsmarknad” respektive ”Målet för arbetslivspolitiken är goda arbetsvillkor och möjlighet till utveckling i arbetet för både kvinnor och män”. Utskottet har ingen invändning mot regeringens förslag till mål och föreslår att riksdagen godkänner dem.

Propositionen

Regeringen framför i proposition 2011/12:1, utgiftsområde 14, att det är naturligt och önskvärt att den politiska viljeinriktningen och de politiska prioriteringarna formuleras i termer av mål och att målen underställs riksdagen. De mål som föreslås bör vara formulerade på ett sådant sätt att de kan följas upp och ska i enlighet med *budgetlagen (2011:203)* utgöra grunden för regeringens resultatredovisning till riksdagen.

Regeringen föreslår att riksdagen godkänner målet för arbetsmarknadspolitiken (*punkt 1*). Regeringen föreslår målformuleringen ”Målet för arbetsmarknadspolitiken är att insatserna ska bidra till en väl fungerande arbetsmarknad”. Målet är oförändrat jämfört med vad regeringen tidigare har beslutat. De arbetsmarknadspolitiska resurserna ska tydligt prioriteras och inriktas mot matchning mellan arbetssökande och lediga jobb samt mot dem som står långt från arbetsmarknaden. Den arbetsmarknadspolitiska verksamheten ska utföras effektivt. Uppföljning och utvärdering ska utvecklas och prioriteras inom berörda myndigheter. Arbetsmarknadspolitiken ska därför enligt regeringen utifrån mål och resurser verka för att

- förbättra matchningen mellan dem som söker arbete och dem som söker arbetskraft

- säkerställa att arbetslöshetsförsäkringen fungerar som en omställningsförsäkring
- stadigvarande öka sysselsättningen på lång sikt.

Regeringen föreslår också att riksdagen godkänner målet för arbetslivspolitik (punkt 2). Regeringen föreslår målformuleringen ”Målet för arbetslivspolitik är goda arbetsvillkor och möjlighet till utveckling i arbetet för både kvinnor och män”. Även i detta fall är målet oförändrat jämfört med vad regeringen tidigare har beslutat. Arbetslivspolitikerna ska bidra till att nå målen för den ekonomiska politiken och därmed även medverka till att skapa förutsättningar för en hög och hållbar tillväxt och full sysselsättning.

I budgetpropositionen redovisas också de mål som regeringen har beslutat om för arbetslivspolitikens tre delområden arbetsmiljö, arbetsrätt och lönebildning:

- En arbetsmiljö som förebygger ohälsa, olycksfall och motverkar att människor utestängs från arbetet och tar hänsyn till människors olika förutsättningar och bidrar till utvecklingen av både individer och verksamhet.
- En arbetsrätt som skapar förutsättningar för ett arbetsliv som tillgodoser både arbetstagarnas och arbetsgivarnas behov av flexibilitet, trygghet och inflytande.
- En lönebildning i samhällsekonomisk balans och arbetsfred.

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan konstatera att regeringen med hänvisning till den nya budgetlagen föreslår att riksdagen godkänner mål för arbetsmarknadspolitikerna och arbetslivspolitikerna. Målen är oförändrade jämfört med vad regeringen tidigare har beslutat.

Utskottet ställer sig bakom den förändring av arbetsmarknadspolitikerna och arbetslivspolitikerna inriktning som alliansregeringen genomfört. Utskottet välkomnar att arbetsmarknadspolitikerna de senaste åren har styrts om genom en enhetlig myndighet, Arbetsförmedlingen, med ett tydligt uppdrag att fokusera förmedlingsverksamheten på matchning till jobb i stället för till inlåsande AMS-åtgärder. Förändringarna av arbetslöshetsförsäkringen har inte bara tydliggjort dess ursprungliga roll som omställningsförsäkring utan också – i kombination med andra åtgärder, i synnerhet jobbskatteavdraget – bidragit till att sänka jämviktsarbetslösheten. Utskottet anser också att politiken har undergått ett välgörande skifte från att kortsiktigt omfördela arbetslösa mellan olika åtgärder i syfte att uppnå den socialdemokratiska regeringens statistiska mål till att bäras av en långsiktig strategi för verkliga och varaktiga förbättringar i fråga om sysselsättning och arbetslöshet. Arbetslinjen har förstärkts även inom arbetslivspolitikerna genom att regeringen genomfört insatser med syftet att alla människor som kan och vill arbeta ska få möjligheter att göra det utifrån sina förutsättningar. Alliansregeringen har också tydliggjort att det goda arbetet och

värdet av en stimulerande arbetsmiljö inte bara leder till minskad ohälsa och olycksfall, utan även bidrar till en ökad produktivitet och stärkt konkurrenskraft hos företagen, och därmed till tillväxt och sysselsättning.

Utskottet har inget att invända mot de mål som regeringen föreslår.

Med detta ställer sig utskottet bakom regeringens förslag till mål för arbetsmarknadspolitiken och arbetslivspolitiken (*prop. 2011/12:1 utg.omr. 14 punkterna 1 och 2*).

Budgetförslag på utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Utskottets förslag i korthet

I detta avsnitt behandlar utskottet regeringens och oppositionspartiernas förslag till medelsanvisning på anslag inom utgiftsområde 14. Utskottet föreslår att riksdagen bifaller regeringens förslag till medelsanvisning inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv. Riksdagen bör även bifalla regeringens förslag till bemyndiganden på utgiftsområdet. Oppositionspartiernas alternativa förslag till medelsanvisning avvisas av utskottet och motionerna bör avslås av riksdagen.

Jämför särskilda yttrandena 1 (S), 2 (MP), 3 (SD) och 4 (V).

Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv består av sammanlagt 16 anslag. I tabell 1 redovisas regeringens respektive oppositionspartiernas förslag till anslag inom utgiftsområdet.

Tabell 1 Regeringens och oppositionspartiernas budgetförslag

Tusental kronor

Ramanslag	Regeringens förslag	Avvikelse gentemot regeringen			
		S	MP	SD	V
1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader	7 185 502	0 ^a			0 ^a
1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	34 521 815	+3 750 000	+1 400 000	+4 350 000 ^c	+5 723 000
1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	8 297 981	+1 600 000 ^b	+1 185 000	+240 000 ^c	+519 000
1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.	16 749 761	+400 000 ^b			+1 515 000
1:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige	109 333				

Ramanslag	Regeringens förslag	Avvikelse gentemot regeringen			
		S	MP	SD	V
1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2007– 2013	1 537 000				
1:7 Institutet för arbetsmark- nadspolitisk utvärdering	31 616				
1:8 Inspektionen för arbets- löshetsförsäkringen	56 138				
1:9 Bidrag till administra- tion av grundbeloppet	53 019				
1:10 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten	8 303				
1:11 Bidrag till lönegaranti- ersättning	1 200 000				
2:1 Arbetsmiljöverket	605 609	+100 000	+40 000		+110 000
2:2 Arbetsdomstolen	30 230				
2:3 Statens nämnd för arbetstagares uppfinningar	93				
2:4 Internationella arbetsor- ganisationen (ILO)	32 622				
2:5 Medlingsinstitutet	56 686				
Summa för utgiftsområdet	70 475 708	+5 850 000	+2 625 000	+4 590 000^c	+7 867 000

^a Oförändrad medelstilldelning i förhållande till regeringens förslag, men omfördelning inom anslaget.

^b Socialdemokraterna har under beredningen av ärendet ändrat sitt förslag till medelsanvisning så att en satsning på OSA-anställningar om 400 miljoner kronor som i motion A335 (S) redovisats på anslag 1:3 i stället redovisas på anslag 1:4.

^c Sverigedemokraterna har under beredningen av ärendet ändrat sitt förslag till medelsanvisning på anslag på utgiftsområde 14 jämfört med motion A387 (SD) till den som redovisas i ovanstående tabell, eftersom motionen delvis byggd på felaktiga underlagsberäkningar. Ramnivån för utgiftsområdet har ändrats i motsvarande mån.

Propositionen

I budgetpropositionen för 2012 anför *regeringen* att dess främsta mål är att föra Sverige mot full sysselsättning genom minskat utanförskap. Regeringen framhåller att arbetsmarknaden har utvecklats starkt under de senaste två åren. Antalet sysselsatta har ökat kraftigt. Den starka sysselsättningsuppgången har också inneburit att arbetslösheten har minskat, trots det ökade arbetskraftsdeltagandet. De senaste två årens goda utveckling på arbetsmarknaden kan förklaras av både konjunkturuppgången och regeringens reformer. Trots den goda utvecklingen är resursutnyttjandet på arbetsmarknaden lågt, och spåren av finanskrisen syns fortfarande. Det tydligaste tecknet på detta är att arbetslösheten fortfarande är hög. Under andra kvartalet 2011 var den säsongrensade arbetslösheten 7,5 %.

Regeringen gör bedömningen att inbromsningen i den svenska ekonomin under hösten 2011 leder till att företagens behov av att öka antalet anställda snabbt kommer att avta. Sysselsättningen bedöms i princip vara

oförändrad från slutet av 2011 fram till andra halvåret 2013. Arbetslösheten bedöms öka till 7,8 % år 2012 och ligga kvar på ungefär samma nivå 2013. I takt med att efterfrågan i ekonomin åter tar fart bedöms sysselsättningen öka under 2014 och 2015, samtidigt som arbetslösheten minskar till 5,5 % år 2015.

Den svaga utvecklingen på arbetsmarknaden medför enligt regeringen att de problem som finns på arbetsmarknaden riskerar att förvärras. Långtidsarbetslösheten är fortfarande hög, och antalet långtidsarbetslösa kommer sannolikt att öka de närmaste åren. Personer födda utanför Europa, äldre, personer med högst förgymnasial utbildning och personer med funktionsnedsättningar som medför nedsatt arbetsförmåga är långtidsarbetslösa i högre grad än andra grupper. För dessa grupper blir det ännu svårare att få jobb när konjunkturen åter försvagas.

För att stödja långtidsarbetslösa och andra grupper med svag förankring på arbetsmarknaden föreslår regeringen ett arbetsmarknadspaket med en rad åtgärder för att möta den sämre utvecklingen på arbetsmarknaden. I detta paket ingår även åtgärder för en bättre arbetsförmedling i form av förstärkt stöd och förmedling till dem som riskerar att bli långtidsarbetslösa, en förbättrad uppföljning av arbetslösas jobbsökande samt högre kvalitet och aktivitet i jobb- och utvecklingsgarantin och i jobbgarantin för ungdomar. Sammanlagt innebär paketet ett åtagande om ca 3,2 miljarder kronor inom utgiftsområde 14 för år 2012, motsvarande drygt 15 000 årsplatser, och ytterligare ca 4,4 miljarder kronor för de kommande tre åren, motsvarande ca 21 000 årsplatser.

Även insatser på arbetsmiljöområdet bidrar till att uppfylla regeringens ambition att alla människor som kan arbeta ska få möjlighet att göra det utifrån sina förutsättningar. Arbetsmiljön och övriga arbetsvillkor har stor betydelse för att göra detta möjligt och för att bryta människors utanförskap. Regeringen anser att det behövs ett nytänkande inom arbetsmiljöpolitiken. Det ska inte enbart handla om att förhindra en dålig arbetsmiljö, utan i högre grad än tidigare om att se arbetsmiljön som utvecklande för såväl individer som verksamhet. Den handlingsplan som regeringen har tagit fram inom arbetsmiljöområdet (skr. 2009/10:248 *En förnyad arbetsmiljöpolitik med en nationell handlingsplan för arbetsmiljöområdet 2010–2015*, bet. 2010/11:AU3, rskr. 2010/11:187) utgör grunden för arbetsmiljöarbetet under de närmaste fem åren. Regeringen lyfter bl.a. fram att de flesta indikatorerna inom arbetsmiljöområdet pekar på en positiv utveckling.

Den svenska modellen utgör, enligt regeringens mening, en god grund för en väl fungerande arbetsmarknad. Arbetsrätten ska skapa förutsättningar för ett arbetsliv som tillgodoser både arbetstagarnas och arbetsgivarernas behov av flexibilitet, trygghet och inflytande. Regeringen anser att grunderna för arbetsrätten bör bestå även framöver. Några grupper, som unga och utrikes födda, kan dock, till följd av utformningen av vissa delar

av arbetsrätten, möta svårigheter att etablera sig på arbetsmarknaden. Regeringen har för avsikt att göra ett antal mindre justeringar av gällande regler för att minska dessa problem.

På arbetslivsområdet är lagstiftning det huvudsakliga medlet för att slå fast de grundläggande kraven för att skapa trygghet och flexibilitet i arbetslivet och för att förebygga ohälsa och olycksfall och skapa en bra arbetsmiljö i övrigt. Regeringen understryker att arbetsmarknadens parter har en viktig roll genom möjligheterna att anpassa och komplettera lagstiftningen genom avtal. De har även andra betydelsefulla uppgifter t.ex. när det gäller utbildning och kunskapsspridning. Det är också angeläget att de enskilda individernas ansvar, inflytande och skaparkraft samtidigt tas till vara.

Regeringen föreslår i budgetpropositionen för 2012 (*prop. 2011/12, utg.omr. 14 punkt 8*) att de sammanlagda anslagen inom utgiftsområde 14 ska uppgå till ca 70,5 miljarder kronor 2012. Hur medlen fördelar sig på anslag framgår av tabell 1 ovan. Av tabell 2 framgår även skillnaden mot den budgeterade nivån för 2011 inklusive de förändringar som gjordes i samband med vårändringsbudgeten för 2011 och som föreslås i höständringsbudgeten för 2011.

Tabell 2 Regeringens budgetförslag för 2012 jämfört med 2011

Miljoner kronor

Anslag (ramanslag)	Budget 2011*	Förslag 2012	Förändring
1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader	5 931	7 186	+1 255
1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	36 936	34 522	-2 414
1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	7 396	8 298	+902
1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.	16 089	16 750	+661
1:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige	103	109	+6
1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2007–2013	1 346	1 537	+191
1:7 Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering	27	32	+5
1:8 Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen	56	56	
1:9 Bidrag till administration av grundbe- loppet	52	53	+1
1:10 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nord- kalotten	8	8	
1:11 Bidrag till lönegarantiersättning	1 450	1 200	-250
2:1 Arbetsmiljöverket	591	606	+15
2:2 Arbetsdomstolen	30	30	

Anslag (ramanslag)	Budget 2011*	Förslag 2012	Förändring
2:3 Statens nämnd för arbetstagares uppfinningar	0,09	0,09	
2:4 Internationella arbetsorganisationen (ILO)	33	33	
2:5 Medlingsinstitutet	56	57	+1
Summa	70 106	70 476	+370

* Inklusive värändringsbudget för 2011 och förslag till höständringsbudget för 2011.

Nedan presenteras kortfattat regeringens förslag till anslag för 2012 med huvudsaklig inriktning på det som förklarar förändringar jämfört med 2011.

Anslag 1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader

Sammantaget ökar anslaget med ca 1,3 miljarder kronor till ca 7,2 miljarder kronor 2012. Eftersom sysselsättningen inte bedöms öka och arbetslösheten inte bedöms minska förrän under 2014 och 2015 är det enligt vad regeringen anför angeläget att förstärka stödet såväl till långtidsarbetslösa som till dem som riskerar långtidsarbetslöshet och öka uppföljningen av arbetssökande. För att genomföra detta krävs en ökad förmedlartäthet på arbetsförmedlingarna. Regeringen bedömer att det finns behov av att förstärka Arbetsförmedlingen. Anslaget ökas därför med 988 miljoner kronor 2012, 633 miljoner kronor 2013, 559 miljoner kronor 2014 och 158 miljoner kronor 2015. Det är, anser regeringen, viktigt att resurserna används effektivt och att prestationer kan redovisas på ett tillfredsställande sätt. Arbetsförmedlingens ärendehanteringssystem behöver utvecklas för att klara de krav som ställs. För att ett nytt ärendehanteringssystem ska kunna införas senast den 30 juni 2013 ökas anslaget med 226 miljoner kronor 2012 och 62 miljoner kronor 2013. Därutöver minskas anslaget med 22 miljoner kronor 2012 i enlighet med vad som aviserats i tidigare budgetpropositioner.

Anslag 1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd

Sammantaget minskar anslaget med ca 2,4 miljarder kronor till ca 34,5 miljarder kronor 2012. Av detta belopp beräknas 16,2 miljarder kronor för bidrag till arbetslöshetsersättning, 15,8 miljarder kronor för aktivitetsstöd och utvecklingsersättning och 2,4 miljarder kronor för statliga ålderspensionsavgifter. Åtgärderna inom ramen för regeringens arbetsmarknadspaket innebär att utgifterna på anslaget ökar med 608 miljoner kronor 2012, 48 miljoner kronor 2013, 313 miljoner kronor 2014 och 360 miljoner kronor 2015. För 2012 innebär paketet minskade utgifter för arbetslöshetsersättning med 164 miljoner kronor samt ökade utgifter för aktivitetsstöd med 722 miljoner kronor och för statliga ålderspensionsavgifter med 50 miljoner kronor.

Anslag 1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser

Sammantaget ökar anslaget med ca 902 miljoner kronor till ca 8,3 miljarder kronor 2012. Under 2012 beräknas 182 000 personer per månad delta i arbetsmarknadspolitiska program, vilket är en ökning från 177 000 personer per månad 2011. Åtgärderna inom ramen för regeringens arbetsmarknadspaket innebär att utgifterna på anslaget ökar med 994 miljoner kronor 2012, 1 153 miljoner kronor 2013, 243 miljoner kronor 2014 och minskar med 43 miljoner kronor 2015. I enlighet med vad regeringen aviserade i budgetpropositionen för 2009 beräknas 21 miljoner kronor under perioden 2009–2013 på anslaget för delfinansiering av ett OECD-program som ska mäta den vuxna befolkningens kunskap och kompetens (PIAAC). Om även effekter av tidigare beslutade reformer räknas in kommer utgifterna att sjunka för 2014 och 2015 i förhållande till anslagsnivån för 2011 beroende på att ett antal tillfälliga satsningar upphör dessa år. Övriga förändringar beror på effekter av pris- och löneökningar samt volymförändringar som inte sker på grund av reformer.

Anslag 1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.

Sammantaget ökar anslaget med 661 miljoner kronor till 16,8 miljarder kronor 2012. Av dessa medel beräknas ca 4,4 miljarder kronor för bidrag till Samhall AB i syfte att sysselsätta personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. Under 2010 hade i genomsnitt 82 600 personer per månad en anställning med lönebidrag, skyddat arbete hos offentliga arbetsgivare, utvecklingsanställning, trygghetsanställning eller anställning i Samhall AB. Omfattningen av insatserna inklusive Samhall AB beräknas under 2011 uppgå till drygt 87 600 personer i genomsnitt per månad. Detta motsvarar 96 000 personer med den tidigare definitionen för årsanställda vid Samhall AB. De tillfälliga satsningarna på subventionerade arbeten för personer som lämnar sjukförsäkringen och står långt från arbetsmarknaden – Kulturarvslyftet och tidsbegränsade anställningar i Samhall – innebär att utgifterna på anslaget beräknas öka med 335 miljoner kronor 2012, 443 miljoner kronor 2013 och 272 miljoner kronor 2014. I dessa belopp ingår lönebidrag för de anställda och ekonomiskt stöd till anordnare för dem som får tidsbegränsade anställningar vid Samhall. Utöver det beräknas Riksantikvarieämbetet inom satsningen Kulturarvslyftet få använda 74 miljoner kronor 2012 för bidrag avseende ersättning för handledarstöd för personer som lämnar sjukförsäkringen och för administration av bidragshanteringen. År 2013 och 2014 beräknas Riksantikvarieämbetet få använda 122 respektive 74 miljoner kronor till samma ändamål. Dessutom beräknas Samhall få 10 miljoner 2012 och 2013 för administration, kartläggning och utbildningsinsatser för de personer som blir tillfälligt anställda.

Anslag 1:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige

Sammantaget ökar anslaget med ca 6 miljoner kronor till ca 109 miljoner kronor 2012.

Anslag 1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2007–2013

Sammantaget ökar anslaget med ca 191 miljoner kronor till ca 1,5 miljarder kronor 2012. Bidraget från Europeiska socialfonden uppgår till ca 691,5 miljoner euro under programperioden. Beräknat på en valutakurs om 9 kr per euro enligt gällande förordning (1999:710) om valutakurs vid stöd från EG:s strukturfonder motsvarar detta belopp ca 6,2 miljarder kronor under programperioden. På anslaget tillkommer den statliga medfinansieringen av insatser inom programmet för kompetensutveckling av sysselsatta om totalt ca 1,8 miljarder kronor för programperioden. Anslaget omfattar alltså såväl utbetalning av stödet från Europeiska socialfonden som den statliga medfinansieringen.

Anslag 1:7 Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering

Sammantaget ökar anslaget med ca 5 miljoner kronor till 32 miljoner kronor 2012. Regeringen anser att en utvärderingsfunktion för utbildningsområdet bör inrättas. Ett utvidgat uppdrag till Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering (IFAU) bedöms sammantaget vara det mest ändamålsenliga alternativet. Det nuvarande utbildningsuppdraget i IFAU:s instruktion (dvs. utvärdering av effekterna på arbetsmarknaden av åtgärder inom utbildningsväsendet) föreslås bli utvidgat till att även bl.a. omfatta utvärderingar av effekterna på elevers resultat. IFAU:s förvaltningsanslag föreslås därför öka med 4 miljoner kronor 2012, och beräknas öka med 8 miljoner kronor 2013. Från och med 2014 beräknas anslaget öka med 10 miljoner kronor.

Anslag 1:8 Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen

Anslagsnivån är i princip oförändrad, och regeringen föreslår att riksdagen anvisar ca 56 miljoner kronor 2012.

Anslag 1:9 Bidrag till administration av grundbeloppet

Sammantaget ökar anslaget med ca 1 miljon kronor till ca 53 miljoner kronor 2012. Under 2010 fick totalt 36 800 personer ersättning från Alfakassan, varav 15 500 personer var anslutna och 21 300 ej anslutna till kassan.

Anslag 1:10 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten

Anslagsnivån är i princip oförändrad, och regeringen föreslår att riksdagen anvisar ca 8 miljoner kronor 2012.

Anslag 1:11 Bidrag till lönegarantiersättning

Sammantaget minskar anslaget med ca 250 miljoner kronor till ca 1,2 miljarder kronor 2012. Antalet personer som fick lönegarantiersättning vid konkurs eller företagsrekonstruktion uppgick till 24 300 under perioden juli 2010–juni 2011, vilket är en minskning med 24 % jämfört med motsvarande period föregående år.

Anslag 2:1 Arbetsmiljöverket

Sammantaget ökar anslaget med ca 15 miljoner kronor till ca 606 miljoner kronor 2012. Med anledning av de förslag till nya bestämmelser i *lagen (1999:678) om utstationering av arbetstagare* som innebär att utländska arbetsgivare som utstationerar arbetstagare i Sverige ska vara skyldiga att göra en anmälan till Arbetsmiljöverket och att verket ska utöva tillsyn över reglerna, föreslår regeringen att anslaget tillfälligt ökas med 4,8 miljoner kronor 2012. I samband med budgetpropositionen för 2010 gjordes en satsning på 8 miljoner kronor per år under perioden 2010–2012 för att i ett pilotprojekt utveckla och prova screening som metod i tillsynsverksamheten. Finansiering sker genom att anslag 1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd minskas med motsvarande belopp. Antalet årsarbetskrafter vid Arbetsmiljöverket uppgick till i medeltal 527 under 2010, vilket är en ökning med 18 årsarbetskrafter jämfört med 2009. Drygt 101 miljoner kronor tilldelades den regionala skyddsombudsverksamheten 2011, vilket var oförändrat jämfört med 2010.

Anslag 2:2 Arbetsdomstolen

Anslagsnivån är i princip oförändrad, och regeringen föreslår att riksdagen anvisar ca 30 miljoner kronor för 2012.

Anslag 2:3 Statens nämnd för arbetstagares uppfinningar

Anslagsnivån är i princip oförändrad, och regeringen föreslår att riksdagen anvisar 93 000 kr för 2012.

Anslag 2:4 Internationella arbetsorganisationen (ILO)

Anslagsnivån är i princip oförändrad, och regeringen föreslår att riksdagen anvisar ca 33 miljoner kronor för 2012.

Anslag 2:5 Medlingsinstitutet

Sammantaget ökar anslaget med ca 1 miljon kronor till ca 57 miljoner kronor för 2012.

Bemyndiganden

Regeringen föreslår i budgetpropositionen för 2012 att den bemyndigas att för fem ramanslag inom utgiftsområde 14 under 2012 ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag enligt vad som framgår i tabell 3 nedan (*prop. 2011/12:1 utg.omr. 14 punkterna 3–7*).

Tabell 3 Regeringens förslag till bemyndiganden inom utgiftsområde 14

Tusental kronor

Anslag (ramanslag)	Bemyndigandeperiod	Högsta bemyndigande- belopp
1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser (<i>punkt 3</i>)	2013–2015	3 300 000
1:4 Lönebidrag och Samhall m.m. (<i>punkt 4</i>)	2013–2015	11 000 000
1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2007–2013 (<i>punkt 5</i>)	2013–2016	3 013 540
1:7 Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering (<i>punkt 6</i>)	2013–2015	9 000
2:1 Arbetsmiljöverket (<i>punkt 7</i>)	2013	18 400

Motionerna

I detta avsnitt redovisas de fyra oppositionspartiernas respektive förslag till fördelning på anslag på utgiftsområdet. En jämförelse mellan regeringens och respektive partis förslag till medelsanvisning finns i tabellerna 4a–d nedan.

Socialdemokraterna vill enligt vad som anförs i motion A335 att Sverige ska bli en kunskapsbaserad ekonomi som konkurrerar med en välutbildad arbetskraft, ett gott innovationsklimat, öppenhet inför nya idéer, nytänkande och förmåga att ställa om produktionen. Partiet föreslår bl.a. en kompetensförsäkring som ska göra det möjligt för människor att utveckla sitt kunnande, antingen för att långsiktigt klara att behålla sitt jobb och yrke, eller för att byta arbetsuppgifter, bransch eller yrke. En kompetenskommission ska tillsättas som ska inhandla olika former av utbildningar eller andra lämpliga åtgärder – inriktade på de aktuella kompetensbehov arbetsgivarna har – från privata såväl som offentliga utbildningsföretag, universitet, högskolor och kommuner.

Socialdemokraterna väljer att inom anslag 1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader omprioritera 700 miljoner kronor från regeringens coachverksamhet till att förstärka Arbetsförmedlingens förmedlingsverksamhet (*yrkande 3*). Omfördelningen medger, enligt partiet, bl.a. att den som är arbetslös ska få stöd från Arbetsförmedlingen från den första arbetslösa dagen och att Arbetsförmedlingen ska kunna erbjuda långtidsarbetslösa

regelbundna möten med handläggare. Arbetsförmedlingens resurser för matchning till arbete behöver förstärkas så att vakanser kan tillsättas så snabbt som möjligt (*yrkande 5*), vilket omfördelningen kan bidra till. I matchningsuppdraget ingår också att matcha behov av arbetskraft mot relevanta arbetsmarknadsutbildningar. Socialdemokraterna vill öka antalet platser inom den yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningen med inriktning mot bristyrken och satsar 1 miljard kronor per år utöver vad regeringen föreslagit under perioden 2012–2015 för ytterligare ca 4 600 platser med inriktning mot bristyrken (*yrkande 6*). Partiet föreslår också att Arbetsförmedlingen ska kunna bevilja arbetslösa möjlighet att under maximalt ett läsår studera inom den reguljära utbildningen med samma villkor som inom arbetsmarknadsutbildningen.

Socialdemokraterna lägger i motionen (*yrkande 1*) även fram flera förslag för att förbättra a-kassans funktion som omställningsförsäkring. Dagens avgiftskonstruktion där grupper av låginkomsttagare, exempelvis hotell- och restauranganställda, betalar mycket höga avgifter till a-kassan innebär enligt vad som anförs i motionen en omvänd fördelningspolitik och leder dessutom till att stora grupper riskerar att ställas utanför det skydd som a-kassan innebär. Partiet föreslår därför ett tak för medlemsavgiften på 120 kr i månaden som finansieras genom omstruktureringar på inkomstsidan motsvarande kostnader om ca 2,2 miljarder kronor per år. Dessutom höjs ersättningsnivån i a-kassan till 80 %. Taket höjs till 910 kr per dag från mars 2012. Det motsvarar 80 % ersättning för den som tjänar 25 000 kr i månaden. Efter 100 dagars arbetslöshet trappas taket i a-kassan ned med 150 kr per dag. Med beaktande av effekterna för kommunsektorn utökas anslag 1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd med 3 miljarder kronor för 2012.

För att underlätta generationsväxlingen inom offentlig sektor och för att genom utbildning förstärka kvaliteten, föreslår Socialdemokraterna en satsning på utbildningsvikariatet inom vård och omsorg. Anställda får möjlighet att komplettera och bygga vidare på tidigare utbildning samtidigt som en långtidsarbetslös får arbetspraktik och en möjlighet till vidare anställning inom en viktig framtidsbransch. Kostnaden för 1 200 platser bedöms till 600 miljoner kronor per år (*yrkande 7*). För att minska ungdomsarbetslösheten vill partiet bl.a. ta bort det man beskriver som aktivitetsförbudet på Arbetsförmedlingen under de 100 första dagarna av arbetslöshet. Man vill också införa traineeplatser i privat och offentlig verksamhet för unga under 26 år genom kreditering på arbetsgivarnas skattekonton för den som anställs som trainee. Kostnaden för krediteringen av arbetsgivaravgifterna uppskattas till 2 miljarder kronor för en volym på närmare 20 000 platser.

Partiet vill utöka antalet OSA-anställningar (offentligt skyddat arbete) riktade till personer med psykiska funktionshinder och föreslår ökade resurser för ca 1 400 platser från 2012. Kostnaden för detta bedöms uppgå till 400 miljoner kronor per år (*yrkande 8*). Man ser också ett behov av en ny form av subventionerade anställningar med en väsentligt högre grad av sub-

vention, i princip hela lönekostnaden, för dem som under mycket lång tid stått mycket långt från arbetsmarknaden. Socialdemokraterna vill därför tillföra 500 miljoner kronor på skattesidan genom kreditering till arbetsgivare för 1 500 plusjobb inom kommuner och landsting samt inom den ideella sektorn (*yrkande 10*). Genom att slå samman delar av Arbetsförmedlingen och delar av Försäkringskassan samt tillföra nya resurser till en gemensam organisation vill partiet erbjuda människor en kraftsamling (Kraftsam) för att komma in på eller tillbaka till arbetsmarknaden.

Socialdemokraterna anser att resurserna till Arbetsmiljöverket ska öka (*yrkande 21*). Arbetsmiljöverkets inspektörer måste få resurser så att de kan jobba förebyggande och effektivt med risker för liv och hälsa i arbetslivet. Arbetsmiljöverkets möjligheter till analyser och kapaciteten för att arbeta med föreskrifter måste förbättras, annars riskerar hela regelverket kring arbetsmiljön att bli föråldrat. Partiet vill också rusta upp den regionala skyddsombudsverksamheten (*yrkande 24*), stärka kvinnors arbetsmiljö (*yrkande 27*), utveckla det moderna arbetslivet och skapa en företagshälsovård med kvalitet.

Socialdemokraterna vill ge Migrationsverket i uppdrag att granska företag och följa upp de ansökningar om arbetstillstånd som verket beviljar i syfte att kontrollera att företagen betalar lön enligt rätt avtal och uppfyller de överenskomna arbetsvillkoren. Partiet anslår 10 miljoner kronor för detta uppdrag på anslag 2:1 Arbetsmiljöverket (*yrkande 1*).

Socialdemokraternas förslag till anslagsanvisning i förhållande till regeringen framgår av tabell 4a nedan.

Tabell 4a Socialdemokraternas förslag till anslagsanvisning

Tusental kronor

Ramanslag	Regeringens förslag	Socialdemokraternas förslag (avvikelse gentemot regeringen)
1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader	7 185 502	0 ^a
1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	34 521 815	+3 750 000
1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	8 297 981	+1 600 000 ^b
1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.	16 749 761	+400 000 ^b
2:1 Arbetsmiljöverket	605 609	+100 000
Summa för utgiftsområdet	70 475 708	+5 850 000

^a Oförändrad medeltilldelning i förhållande till regeringens förslag, men omfördelning inom anslaget.

^b Socialdemokraterna har under beredningen av ärendet ändrat sitt förslag till medelsanvisning så att en satsning på OSA-anställningar om 400 miljoner kronor som i motion A335 (S) redovisats på anslag 1:3 i stället redovisas på anslag 1:4.

Miljöpartiet vill enligt vad som framgår av motion A377 göra satsningar för att få fler i jobb. Partiet vill också ha ett mer hållbart arbetsliv där alla får plats. I motion *Fi241* rekommenderas regeringen återkomma till riksdagen med förslag om ett program för jobb, utbildning och praktik till unga (*yrkande 9*). De insatser i ungdomsprogrammet som finansieras på anslag 1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser på utgiftsområde 14 redovisas i motion A377 (*yrkande 2*). De innefattar bl.a. en satsning på 375 miljoner kronor för 2012 och 2013 till 2 500 platser inom den yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningen riktade till unga mellan 18 och 24 år. Genom ett traineeprogram i välfärden ska unga kunna komma in och gå parallellt med en äldre, till en kostnad av 400 miljoner kronor för 2012 och 2013. Miljöpartiet föreslår en stimulanspott på 150 miljoner kronor årligen som kommuner, näringsliv och ideella organisationer ska kunna söka medel ur för att erbjuda sommarjobb till unga mellan 16 och 17 år. Navigatorcentrum som samordnar insatser från Arbetsförmedlingen och kommunerna ska kunna erbjuda stöd till deltagande ungdomar dels genom individuell stöttning och coachningsverksamhet, dels genom samordning av insatser. Till detta anslår partiet 100 miljoner kronor årligen. Miljöpartiet vill också underlätta för företag som vill ta emot praktikanter och föreslår därför stöd i form av handledarutbildning och kompetensutveckling till en kostnad om 10 miljoner kronor årligen.

Enligt motion *Fi241* vill Miljöpartiet införa ett och samma trygghetssystem – arbetslivstrygghet – för den som är sjuk eller arbetslös eller är i behov av försörjningsstöd, så att människor ska slippa slussas runt mellan olika myndigheter och handläggare. I väntan på att ett sådant system kan införas föreslår partiet att regeringen återkommer till riksdagen med förslag om förändringar i arbetslöshetsförsäkringen (*yrkande 12*). Miljöpartiet anser, enligt vad som utvecklas i motion A377, att arbetslöshetsförsäkringen ska vara en omställningsförsäkring som omfattar alla och som hjälper människor tillbaka in i arbete. Med tanke på de stora svårigheter som nu råder på arbetsmarknaden föreslås en långsammare nedtrappning av ersättningsnivån så att den arbetslöse ska få 80 % av tidigare dagsförtjänst i 300 dagar och först därefter 65 %. Som del i arbetet med att bekämpa barnfattigdomen föreslås att föräldrar får 80 % ersättning under 450 dagar som därefter trappas av till 65 %. Miljöpartiets förslag innebär också en höjning av taket i arbetslöshetsförsäkringen med 100 kr till 780 kr per dag de första hundra dagarna. Förslagen motsvarar en nivå på anslag 1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd som ligger 1,4 miljarder kronor högre än regeringens förslag.

Miljöpartiet pekar på att Sverige till skillnad från en majoritet av EU:s medlemsländer inte längre lever upp till den Internationella arbetsorganisationens (ILO) rekommendationer om 1 arbetsmiljöinspektör per 10 000 anställda. För att detta ska bli möjligt krävs ökade resurser till Arbetsmiljöverket. Miljöpartiet föreslår därför att anslag 2:1 Arbetsmiljöverket ökar med 40 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag (A377

yrkande 2). Jämfört med 2009 har anmälningar om arbetsolyckor som lett till att frånvaro från arbetet ökat med 11 % och för arbetssjukdomar med 3 %. Under 2010 inträffade 54 dödsolyckor bland förvärvsarbetande, vilket kan jämföras med 40 dödsolyckor under 2009.

Miljöpartiets förslag till anslagsanvisning i förhållande till regeringen framgår av tabell 4b nedan.

Tabell 4b Miljöpartiets förslag till anslagsanvisning

Tusental kronor

Ramanslag	Regeringens förslag	Miljöpartiets förslag (avvikelse gentemot regeringen)
1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	34 521 815	+1 400 000
1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	8 297 981	+1 185 000
2:1 Arbetsmiljöverket	605 609	+40 000
Summa för utgiftsområdet	70 475 708	+2 625 000

Sverigedemokraterna vill enligt vad som anförs i motion *Fi242 yrkande 10* se en höjning av taket i a-kassan och ett återinförande av den s.k. 100-dagarsregeln samt förbättringar för deltidsarbetslösa. Partiet vill dock behålla nuvarande ersättningsnivå. Ambitionsnivån för det nya taket är 900 kr per dag fram till arbetslöshetsdag 101, då taket för dagpenningen sänks till 750 kr. Partiet pekar på att det under föregående mandatperiod genomfördes omfattande förändringar av reglerna för arbetslöshetsersättningen. Bland annat togs möjligheten bort för arbetslösa att under de första 100 dagarna av arbetslöshet begränsa sitt sökande efter ett nytt arbete till ett närliggande geografiskt område. *Sverigedemokraterna* ser det som helt orimligt att man från första dagen tvingas söka jobb över hela landet och mot sin vilja bryta upp från familj och hembygd. De förordar därför ett återinförande av 100-dagarsregeln. En annan ändring var införandet av en begränsning vad gäller ersättning för deltidsarbetslösa, vilket ytterligare har förstärkt trögrörligheten på arbetsmarknaden. Med nuvarande system uppmuntras arbetslösa att vara arbetslösa i stället för att ta deltidsarbeten, vilket *Sverigedemokraterna* betraktar som ett allvarligt strukturfel i arbetslöshetsförsäkringen. Nettokostnaden för att återgå till de regler som avskaffades 2007 beräknas till 1,9 miljarder kronor och skulle bl.a. medföra att 4 500 personer går från arbetslöshet till deltidsarbete.

Sverigedemokraterna beskriver i motion *Fi242* arbetskraftsinvandring främst som ett sätt att tillfälligt kompensera för en dåligt fungerande matchning på den svenska arbetsmarknaden, men också som en metod att ta till när antalet arbetstillfällen i en specifik sektor tillfälligt blir större än arbetskraften i samma sektor. Därför förespråkas en modell med gästarbetare, där utländsk arbetskraft kan få tillfälligt uppehållstillstånd knutet till arbetsmarknadens behov. Partiet motsätter sig att, som regeringen, öppna upp

för en generell arbetskraftsinvandring inom områden som redan präglas av hög arbetslöshet eller inom sektorer där Arbetsförmedlingen själv målar upp en dyster prognos för framtiden.

Sverigedemokraterna vill enligt motion A387 utveckla starta-eget-bidraget och låta det omfatta unga redan från 20 års ålder. Det ska också gälla i nio månader i stället för nuvarande sex. Identiska förslag finns i motion A376 av *Sven-Olof Sällström m.fl. (SD)* (yrkandena 1 och 2). Samtidigt avvecklar partiet enligt vad som anförs i motion A387 de verkningslösa och extremt dyra instegsjobben helt redan under budgetåret 2012.

Enligt vad som framförs i Sverigedemokraternas avvikande mening i yttrande 2011/12:AU1y har det uppdagats att det i partiets budgetmotioner finns en uppgift som bygger på ett felaktigt underlag från utredningstjänsten. Därför förordas enligt vad som framförts av företrädare för Sverigedemokraterna under ärendets beredning en justering av yrkandena i förhållande till vad som sägs i motionerna till en nivå på anslag 1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd som ligger 4,35 miljarder kronor över regeringens förslag, en nivå på anslag 1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser som ligger 240 miljoner kronor över regeringens förslag och en ramnivå för utgiftsområdet som ligger 4,59 miljarder kronor över regeringens förslag. Det får till följd att förslaget om förbättringar för deltidsarbetslösa kan träda i kraft först den 1 juli 2012.

Sverigedemokraternas förslag till anslagsanvisning i förhållande till regeringen framgår av tabell 4c nedan.

Tabell 4c Sverigedemokraternas förslag till anslagsanvisning

Tusental kronor

Ramanslag	Regeringens förslag	Sverigedemokraternas förslag (avvikelse gentemot regeringen)
1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	34 521 815	+4 350 000*
1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	8 297 981	+240 000*
Summa för utgiftsområdet	70 475 708	+4 590 000*

* Sverigedemokraterna har under beredningen av ärendet ändrat sitt förslag till medelsanvisning på anslag på utgiftsområde 14 jämfört med motion A387 (SD) till den som redovisas i ovanstående tabell, eftersom motionen delvis byggt på felaktiga underlagsberäkningar. Ramnivån för utgiftsområdet har ändrats i motsvarande mån.

Vänsterpartiets arbetsmarknadspolitik syftar enligt motion A361 till att underlätta att nå målet arbete åt alla och att skapa ett arbetsliv präglad av goda arbetsvillkor, bra arbetsmiljö, ökat inflytande och utvecklingsmöjligheter för löntagarna. Partiet menar bl.a. att en sammanhållen statlig arbetsförmedling med nationell överblick är en förutsättning för en väl fungerande arbetsmarknad. Arbetsförmedling ska inte ske i vinstsyfte. Par-

tiet avvecklar därför systemet med de kompletterande aktörerna och avslutar alla kontrakt med de privata jobbcoacherna. Dessa coacher kostar mångmiljardbelopp varje år, och ett flertal av de företag som anlitas har visat sig vara oseriösa. Vänsterpartiet för i stället över medlen till Arbetsförmedlingens egen verksamhet som går att kontrollera och utvärdera. I stället för att som regeringen satsa mer resurser på ökad kontroll och aktivitetsrapporter vill partiet att medel öronmärks till handläggare som har särskild kompetens att ge stöd till tidigare långtidssjukskrivna, personer med funktionsnedsättning och nyanlända flyktingar. Arbetsförmedlingen måste också arbeta mer med arbetsgivarkontakter och rekryteringsmässor och med att utveckla branschförmedlingar.

I motion A308 framför Vänsterpartiet att regeringen efter regeringsskiftet 2006 snabbt och strategiskt raserade viktiga grundstenar i arbetslöshetsförsäkringen. Vänsterpartiet förordar att arbetslöshetsförsäkringen ses över i sin helhet och reformeras i grunden så att den kan fylla sin funktion i den svenska arbetsmarknadsmodellen. Ett antal nödvändiga förändringar som minskar de negativa effekterna av regeringens sabotage mot arbetslöshetsförsäkringen kan dock enligt partiet göras omgående utan föregående utredning. Vänsterpartiet föreslår därför att nedtrappningen av ersättningsnivån i arbetslöshetsförsäkringen och aktivitetsstödet slopas så att ersättningsnivån är 80 % av tidigare lön under hela ersättningsperioden samt för tid med aktivitetsstöd (A308 yrkande 3). Partiet anser också att den högsta dagpenningen ska höjas till 930 kr år 2012 och därefter indexeras efter löneutvecklingen (A308 yrkande 4). Grundbeloppet ska höjas till 400 kr per dag år 2012 och därefter indexeras efter löneutvecklingen (A308 yrkande 5). Karensdagarna i arbetslöshetsförsäkringen ska minskas med två per år under åren 2012–2014 (A308 yrkande 7). Bruttokostnaden för de förändringar som nu nämnts beräknar partiet i budgetmotionen A361 till 8,7 miljarder kronor för år 2012. Regeringen bör dessutom, enligt Vänsterpartiets begäran (A308 yrkande 6), snarast återkomma med förslag om att ta bort 75-dagarsregeln vid deltidsarbetslöshet. Bruttokostnaden för detta är 2,5 miljarder kronor år 2012. Vänsterpartiet förordar också att alla som uppfyller grundvillkoret i 9 § *lagen om arbetslöshetsförsäkring* och har varit inskrivna vid Arbetsförmedlingen i tre månader utan att få arbete ska få rätt till ersättning med grundbeloppet (A308 yrkande 8). Bruttokostnaden för denna förstärkning är 3,3 miljarder år 2012. Partiet räknar i motion A361 med ca 8,8 miljarder kronor i minskade kostnader för a-kassa, aktivitetsstöd och utvecklingsersättning på grund av att fler är i jobb och utbildning, vilket gör att medelsanvisningen på anslag 1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd netto ligger ca 5,7 miljarder kronor över regeringens förslag. Av motion A361 framgår också att partiet föreslår att den s.k. arbetslöshetsavgiften slopas, vilket medför att ingen kommer att behöva betala mer än maximalt 100 kr i månaden i medlemsavgift till a-kassan. Avgiften ska också vara avdragsgill. Detta beräknas sammanlagt minska inkomsterna med 4,1 miljarder kronor.

Vänsterpartiet vill avskaffa den s.k. fas 3 och inrättar i stället 10 000 årsplatser i det partiet kallar övergångsjobb, som är reserverade för dem som varit anvisade till fas 3. Anställningarna kan ske inom stat, kommun eller landsting eller hos en entreprenör som är anlitad av dessa organisationer samt i ideella organisationer. Vänsterpartiet satsar på 25 000 årsanställningar som trainee, utbildningsvikarie eller lärling år 2012. I stället för att låta nytexaminerade unga gå arbetslösa vill Vänsterpartiet underlätta traineeanställningar vid de myndigheter och förvaltningar som inom kort måste börja rekrytera ny arbetskraft. Partiet satsar på ett kunskapslyft för anställda i äldreomsorgen. Under utbildningen bereds nästa generations omsorgsarbetare möjlighet att komma in i yrket genom utbildningsvikariat. Medel avsätts till anställningsstöd som motsvarar hälften av den totala löne-kostnaden plus bidrag till handledartillägg med 100 kr per arbetsdag under det första lärlingsåret för att uppmuntra lärlingsanställningar. Partiet vill att den som får tjänstledigt för att starta eget ska kunna få stöd för start av näringsverksamhet under förutsättning att arbetsgivaren anställer en arbetslös som vikarie och partiet avsätter medel till 1 000 företagsvikariat för år 2012. Partiet vill slutligen tillföra 5 000 fler årsplatser inom den yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningen än regeringen för år 2012. Satsningarna ska enligt vad som anförs i motion A361 huvudsakligen finansieras via budgetens inkomstsida som beräknas minska med ca 7,9 miljarder kronor, men också som utgift på anslag 1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser med sammanlagt 519 miljoner kronor netto.

Taket för lönebidragsersättningen behöver enligt Vänsterpartiets mening i motion A361 höjas, då dagens låga nivå enligt såväl Arbetsförmedlingen som arbetsgivare utgör ett hinder för att anställa personer med lönebidrag. Medel anslås för att höja taket med 2 000 kr per månad. Samma takhöjning sker för skyddat arbete hos offentliga arbetsgivare (OSA), utvecklingsanställning och trygghetsanställning. Anslag 1:4 Lönebidrag och Samhall m.m. höjs med 1,5 miljarder kronor 2012 för dessa satsningar. Partiet vill därutöver tillföra anslaget ytterligare 15 miljoner kronor för moderna och flexibla arbetshjälpmedel.

Vänsterpartiet understryker i motion A361 att partiets arbetsmarknadspolitik syftar till att underlätta att nå målet arbete åt alla och att skapa ett arbetsliv präglad av goda arbetsvillkor, bra arbetsmiljö och ökat inflytande och utvecklingsmöjligheter för löntagarna. Ett ambitiöst arbetsmiljöarbete är en viktig beståndsdel i denna politik. Anslag 2:1 Arbetsmiljöverket förstärks med 110 miljoner kronor, varav 60 miljoner kronor ska gå till verkets tillsynsarbete, 40 miljoner kronor till utbildning av skyddsombud och 10 miljoner kronor till regional skyddsombudsverksamhet.

Vänsterpartiets förslag till anslagsanvisning i förhållande till regeringens förslag framgår av tabell 4d nedan.

Tabell 4d Vänsterpartiets förslag till anslagsanvisning*Tusental kronor*

Ramanslag	Regeringens förslag	Vänsterpartiets förslag (avvikelse gentemot regeringen)
1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader	7 185 502	0*
1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	34 521 815	+5 723 000
1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	8 297 981	+519 000
1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.	16 749 761	+1 515 000
2:1 Arbetsmiljöverket	605 609	+110 000
Summa för utgiftsområdet	70 475 708	+7 867 000

* Oförändrad medelstilleddning i förhållande till regeringens förslag, men omfördelning inom anslaget.

Utskottets ställningstagande

Arbetsmarknadens utveckling

Utskottet kan konstatera att den relativt positiva prognos för arbetsmarknadens utveckling på kort sikt som redovisades i vårpropositionen har fått revideras ned i ljuset av den ekonomiska oro som följt i spåren av den internationella utvecklingen. Situationen bedöms emellertid inte som lika allvarlig som under finanskrisen, då Sveriges BNP under 2009 sjönk med 5,1 %. För 2012 spås en positiv, om än måttlig, tillväxt. Utskottet ansluter sig till regeringens bedömning att utvecklingen på den svenska arbetsmarknaden kommer att stå sig relativt väl vid en internationell jämförelse. Prognosen på tre till fyra års sikt ger anledning till försiktig optimism.

Som regeringen konstaterar i budgetpropositionen har arbetsmarknaden utvecklats starkt under de senaste två åren. Antalet sysselsatta har ökat kraftigt. Även antalet personer i arbetskraften har ökat, vilket är positivt eftersom utbudet av arbetskraft på lång sikt bestämmer sysselsättningen. Den starka sysselsättningsuppgången har också inneburit att arbetslösheten har minskat, trots det ökade arbetskraftsdeltagandet.

Arbetslösheten låg i oktober 2011 på 7,5 % i arbetskraftsundersökningarnas säsongsrensade data. Trenden för arbetslösheten var enligt SCB nedåtgående både vad gäller antalet och andelen arbetslösa, och nedgången var något starkare för kvinnorna. Utskottet vill i sammanhanget betona vikten av att regeringen följer eventuella skillnader mellan kvinnor och män när det gäller effekter av den ekonomiska krisen.

Enligt flera bedömare finns nu tecken på att den svenska ekonomin tappat fart. I exempelvis Konjunkturinstitutets (KI) oktoberbarometer uppsade konfidensindikatorerna en nedåtgående trend i alla fem sektorerna (tillverkningsindustri, byggindustri, detaljhandel, privata tjänstenäringsar

och hushåll). Makroindex, som sammanfattar hushållens syn på den svenska ekonomin, föll med fyra enheter mellan september och oktober 2011. Det är, enligt KI, framför allt hushållens förväntningar på arbetslöshetens utveckling som är dystra, och fler än hälften av hushållen tror att arbetslösheten kommer att öka det närmaste året. Utskottet noterar dock att hushållen enligt KI:s mätningar samtidigt bedömer att risken för att man själv blir arbetslös har minskat, åtminstone jämfört med förra månaden, vilket kan tolkas som att det finns en grundläggande trygghet i fråga om utvecklingen för svensk ekonomi hos hushållen.

Även Arbetsförmedlingens senaste information om arbetsmarknadsläget från oktober 2011 tyder på en avmattning på arbetsmarknaden den närmsta tiden. Efterfrågan på arbetskraft har stigit inom flertalet branscher, men ökningen saktar in och har övergått i en minskning jämfört med tidigare månader 2011. Trots denna avmattning är det enligt utskottets mening värt att understryka att det även i en vikande konjunktur finns gott om jobb att söka: 50 000 platser anmäldes till Arbetsförmedlingen i oktober 2011, vilket är 7 000 fler än för ett år sedan.

När konjunkturen mattas av under 2012 med en BNP-tillväxt på bara 1,3 % stiger arbetslösheten något enligt regeringens bedömningar och börjar inte sjunka tillbaka förrän 2014 och 2015. Utskottet noterar att regeringen därmed är mer pessimistisk än både Riksbanken och KI som prognostiserar en lägre och jämnare kurva för arbetslöshetens utveckling fram till 2014. Utskottet ser på längre sikt anledning till försiktig optimism: i prognosperiodens slut ligger regeringens bedömning nästan på samma låga nivå som i vårpropositionen – i närheten av 5 % – även om risken för en sämre utveckling inte är obetydlig. Det är i nivå med den arbetslöshet Sverige hade på 1980-talet.

Utskottet vill i sammanhanget understryka vikten av att Sverige tack vare en ansvarsfull politik som värnade de offentliga finanserna kunde stå på fast mark och ha förmåga att hantera finanskrisen, samtidigt som beredskap funnits för att kunna möta en än mer fördjupad och långvarig nedgång. Sverige har kunnat genomföra kraftiga stabiliseringspolitiska insatser för att bekämpa arbetslösheten utan att stora underskott uppkommit i de offentliga finanserna. Regeringen har även i nedgången prioriterat starka offentliga finanser, jobben genom stabiliseringspolitiska och arbetsmarknadspolitiska åtgärder och fortsatta strukturåtgärder som förstärkt arbetslinjen. Sverige har med sina goda offentliga finanser ett betydligt mer gynnsamt utgångsläge än vad som varit fallet utan regeringens reformer för att möta konjunkturavmattningen och pressa ned arbetslösheten även om avmattningen blir djupare och mer varaktig än vad som nu förutses.

Samtidigt som utskottet anser att man kan göra en försiktig positiv bedömning av arbetsmarknadens utveckling på några års sikt ser utskottet orosmoment som kräver omedelbara insatser. Trots att arbetslösheten har

minskat ligger långtidsarbetslösheten fortfarande på en för hög nivå. Inbromsningen på arbetsmarknaden innebär att det blir än svårare för de långtidsarbetslösa att hitta ett arbete.

Utskottet vill framhålla det positiva i att regeringens reformer har medfört att individer som varit borta från arbetsmarknaden under en lång tid åter har kommit in på arbetsmarknaden. Sannolikheten att få arbete är mycket större för personer som deltar i arbetskraften än för dem som står utanför. Många av dessa personer har dock nedsatt arbetsförmåga och riskerar långtidsarbetslöshet. Förutsättningarna för dem att finna och behålla ett arbete kan därför enligt utskottets mening även fortsättningsvis behöva förbättras.

Utskottet välkomnar därför att alliansregeringen nu föreslår ett arbetsmarknadspaket på sammanlagt 8,1 miljarder kronor för åren 2012–2014. I fokus står insatser för jobb, aktivitet, utbildning och praktik samt insatser som gör anställningar billigare. Dessutom ska en god matchning mellan arbetssökande och lediga platser säkras för att förhindra flaskhalsar och sämre tillväxtförutsättningar.

Utskottet tar upp paketet och regeringens övriga förslag i de kommande två avsnitten, behandlar därefter arbetslivsfrågor och diskuterar slutligen oppositionspartiernas alternativa budgetförslag.

Åtgärder för att förhindra långtidsarbetslöshet

Det mest effektiva sättet att förhindra att människor fastnar i långvarigt utanförskap – såväl ur deras eget som ur samhällets perspektiv – är att minska risken för att de alls blir långtidsarbetslösa, att minska inflödet. Det är enligt utskottets mening väl känt att långvarig frånvaro från arbetsmarknaden har många negativa effekter som riskerar att förstärka varandra. Den långtidsarbetslöses kompetens sjunker med frånvarotiden, självförtroendet försämras och personen kan komma att betraktas som riskabel att anställa. Utskottet anser därför att det är viktigt att arbetsmarknadspolitikens resurser fördelas mellan att bryta långtidsarbetslöshet och att förhindra att människor över huvud taget hamnar i den situationen. En sådan dubbel strategi är särskilt viktig i ett läge där arbetsmarknaden bromsar in och inflödet till långtidsarbetslöshet riskerar att växa hastigt så som skedde under finanskrisen. Utskottet välkomnar mot denna bakgrund att regeringens arbetsmarknadspaket innehåller stödsatser både till dem som riskerar att hamna i långtidsarbetslöshet och dem som redan hamnat där.

En av de viktigaste punkterna i alliansregeringens nya arbetsmarknadspolitik har – som utskottet ser det – varit den tydliga inriktningen på stöd till aktivt jobbsökande under alla delar av arbetslöshetsperioden. Regeringen framhåller i budgetpropositionen att det finns positiva effekter i form av ökad sysselsättning när förmedlingsinsatser kombineras med kontroll av den arbetslöses arbetssökande. Förmedlingsinsatserna och uppföljningen är en förutsättning för att Arbetsförmedlingen ska kunna säkerställa individens stödbehov och arbetslöshetsförsäkringens roll som omställnings-

försäkring. Utskottet instämmer i regeringens bedömning och noterar att Långtidsutredningen 2011 kom till samma slutsats om förmedlingsinsatser i sin översikt (Forslund & Vikström i Långtidsutredningen 2011, bilaga 1) över effekten av olika insatser inom den aktiva arbetsmarknadspolitiken i Sverige och internationellt. Författarna betonar, liksom regeringen, vikten av att förmedlingsinsatserna innehåller både stödjande och kontrollerande moment (s. 41). Utskottet vill också särskilt framhålla resultaten i en IFAU-rapport (IFAU 2009:15) som studerat fem experiment med förstärkta förmedlingsinsatser. I rapporten betonas att Arbetsförmedlingen har en viktig uppgift i att upprätthålla sökaktiviteten hos de arbetslösa även om arbetsmarknaden är förhållandevis svag. I de två experiment som utfördes i Jämtland – där sökaktiviteten normalt sett var låg – förkortades arbetslöshetsperioderna med så mycket som sju veckor tack vare de förstärkta förmedlingsinsatserna.

Utskottet välkomnar mot denna bakgrund att regeringen i budgetpropositionen betonar att den arbetslöses individuella handlingsplan måste utvecklas som instrument och kompletteras med en aktivitetsrapport där den sökande själv får redogöra för vilka åtgärder han eller hon vidtagit för att ta sig ur arbetslösheten. Utskottet vill i sammanhanget också lyfta fram profilering som ett potentiellt kraftfullt verktyg som Arbetsförmedlingen nu har tillgång till. Profilering används för att ge den arbetssökande individuellt anpassad stöd och för att tidigt i en arbetslöshetsperiod upptäcka riskfaktorer hos den arbetssökande, som kan motivera förstärkta insatser på ett tidigt stadium.

Utskottet kan konstatera att forskningen också tyder på att förmedlingsinsatserna för att vara effektiva bör fokuseras på att stimulera jobbsökande. Av en annan IFAU-studie (IFAU 2011:10) framgår att sannolikheten att vara sysselsatt året efter inskrivning är 13 % högre om den arbetslöse har haft en förmedlare som var bland de 30 % bästa i stället för en förmedlare som var bland de 30 % sämsta. Utmärkande för framgångsrika förmedlare var enligt studien att de gav stöd till jobbsökande i stället för att anvisa till olika slags utbildningar. Dessa resultat ligger väl i linje med den nya arbetsmarknadspolitik som alliansregeringen infört där en enhetlig Arbetsförmedling med ett tydligt matchningsuppdrag som huvudfokus ersatt tidigare regeringars splittrade AMS-politik med inriktning på åtgärder och bidrag.

Utskottet välkomnar mot denna bakgrund att regeringen föreslår att anslag 1:1 Arbetsförmedlingen ges ett kraftigt resurstillskott på 292 miljoner kronor som myndigheten kan använda till förstärkt förmedlingsstöd och ökad uppföljning under 2012. Paketet innehåller även en satsning på tidiga programinsatser om 39 miljoner kronor för att bistå arbetssökande i behov av kortare stödåtgärder för att snabbt göra dem anställningsbara.

Åtgärder för att bryta långtidsarbetslöshet

Som utskottet redan diskuterat är det bästa sättet att få ned långtidsarbetslösheten att förhindra nyinflödet. I en vikande konjunktur är det emellertid inte helt ovanligt att människor som redan har en svag ställning på arbetsmarknaden – till följd av exempelvis tidigare sjukdom, funktionshinder eller utländsk bakgrund – fastnar i utanförskap under en längre tid. Det är därför enligt utskottets mening mycket centralt att samhället har en beredskap att sätta in nya och delvis kraftfullare åtgärder för att bryta den långtidsarbetslöshet som uppstår. Till de insatser som alliansregeringen infört hör nystartsjobben och instegsjobben. För arbetssökande med ett funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga finns en särskild åtgärdsarsenal.

En viktig insats för att bryta långtidsarbetslösheten är den s.k. jobb- och utvecklingsgarantin (JUG). JUG ersatte den sämre fungerande aktivitetsgarantin, som inte fyllde sin funktion att bryta rundgången mellan arbetsmarknadspolitiska program och öppen arbetslöshet och i många fall förvisade långtidsarbetslösa ut i förtidspension med små möjligheter att någonsin komma tillbaka till arbetsmarknaden. Men det har också framförts i vissa delar berättigad kritik mot brister i genomförandet av framför allt sysselsättningsfasen (fas 3) i JUG. Som utskottet tidigare har framfört (yttr. 2010/11:AU4y) har det funnits tecken på att kvaliteten i garantin kan behöva höjas och att Arbetsförmedlingens kontroll av anordnare behöver förstärkas. En riksdagsmajoritet bestående av de fyra oppositionspartierna framförde också kritiska synpunkter i ett tillkännagivande till regeringen (bet. 2010/11:AU11, rskr. 2010/11:287).

Det är dock enligt utskottets mening inledningsvis angeläget att framhålla att möjligheten att komma ut i sysselsättning på en arbetsplats varit positiv för de flesta deltagare. Utskottet noterar att den fördjupade analys från augusti 2011 som Arbetsförmedlingen genomfört (dnr AF-2010/436389), bl.a. genom att intervjua 1 500 slumpvis utvalda deltagare i sysselsättningsfasen, visar att 77 % är helt eller delvis nöjda med sin plats. Den ensidiga bild som stundtals målats upp av meningslösa och förnedrande uppgifter delas inte heller av en mycket bred majoritet av deltagarna: nästan åtta av tio anser att uppgifterna varit meningsfulla, och bara två av tio anser att uppgifterna varit ganska eller mycket dåligt anpassade efter deras behov. Utskottet ser positivt på att Arbetsförmedlingens generaldirektör vid ett möte med utskottet den 27 september 2011 klargjorde att myndigheten genom samråd med arbetsmarknadens parter kommer att intensifiera ansträngningarna att säkerställa meningsfulla arbetsuppgifter för deltagarna i sysselsättningsfasen. Att öka deltagarnas anställningsbarhet måste enligt utskottets mening vara huvudfokus för insatsen.

Utskottet kan konstatera att deltagarna enligt analysen själva pekar ut andra reformområden som mer angelägna. Bara 20 % av deltagarna i sysselsättningsfasen uppger sig träffa en arbetsförmedlare minst en gång i

månaden, och bara ca 30 % anser sig ha fått bra stöd från sin arbetsförmedlare. Som utskottet tidigare konstaterat innebar den ökning av arbetslösheten som följde i finanskrisens spår en mycket hastig volymökning i garantierna, inklusive sysselsättningsfasen. Det har därför varit svårt för Arbetsförmedlingen att genomgående upprätthålla en fullgod kvalitet i termer av möten med deltagarna och arbetsgivarkontakter. Det är enligt utskottets mening mot den bakgrunden mycket tillfredsställande att regeringen – som en del i det omfattande arbetsmarknadspaketet – föreslår en resursförstärkning i form av fler förmedlare till deltagare i garantierna på 672 miljoner kronor för 2012, varav 139 miljoner är öronmärkta för förmedling i sysselsättningsfasen.

Förutom att upprätthålla en tät kontakt med Arbetsförmedlingen och arbetsgivare är det enligt utskottets mening centralt att deltagarna i jobb- och utvecklingsgarantin får hjälp att närma sig arbetsmarknaden genom att öka sin anställningsbarhet. Det är därför mycket välkommet att regeringen tillför 200 miljoner kronor för fler programinsatser inom de tidiga faserna av jobb- och utvecklingsgarantin. Därmed kommer fler att kunna gå vidare till arbete eller utbildning redan innan de når sysselsättningsfasen.

Men det är också nödvändigt med förstärkningar av aktiviteterna för dem som redan befinner sig i sysselsättningsfasen. Utskottet vill i sammanhanget bl.a. framhålla att den möjlighet för deltagare i sysselsättningsfasen att påbörja arbetsmarknadsutbildning som infördes under 2011 förlängs under 2012. Det är också viktigt att det särskilda anställningsstödet även når personer i sysselsättningsfasen med mycket långa arbetslöshetsperioder. Utskottet välkomnar därför att regeringen föreslår att den allmänna förstärkningen av stödet under 2012 och 2013 kompletteras med en ytterligare höjning av det ekonomiska stödet för handledning för vissa personer i sysselsättningsfasen. Som regeringen konstaterar kan det särskilda anställningsstödet då fungera som en brygga från sysselsättningsfasen till arbete utan stöd och till nystartsjobb och lönebidrag för dem som behöver fortsatt stöd under en längre tid. Det är enligt utskottets mening även angeläget att Arbetsförmedlingen får möjlighet och resurser att tidigare ge oförsäkrade tillgång till insatserna i jobb- och utvecklingsgarantin.

I sammanhanget kan utskottet avslutningsvis konstatera att Arbetsförmedlingen som en del av sin fördjupade analys gjorde 6 600 uppföljningar av anordnare – vilket i stort sett innebär alla anordnare inom sysselsättningsfasen – och krävde korrigerings eller helt avbröt samarbetet med anordnarna i det mindre antal fall där det var nödvändigt. Utskottet vill åter understryka vikten av Arbetsförmedlingens kontrollfunktion gentemot anordnarna för att säkerställa kvaliteten för deltagarna och välkomnar därför att generaldirektören vid sitt möte med utskottet betonade att samtliga anordnare ska följas upp en gång var sjätte månad.

Sammanfattningsvis är det utskottets bedömning att regeringens förslag synnerligen väl tillmötesgår såväl de synpunkter som utskottet tidigare framfört om förstärkt kvalitet i sysselsättningsfasen som vad riksdagen efterlyst i sitt tillkännagivande.

Ytterligare ett tecken på att politiken bidrar till en högre sysselsättning även för långtidsarbetslösa är att nystartsjobben blir fler. Under andra halvåret 2008 låg antalet nystartsjobb relativt stabilt på omkring 17 000. För att ytterligare stärka möjligheterna för långtidsarbetslösa att komma in på arbetsmarknaden fördubblades kompensationen i nystartsjobben fr.o.m. den 1 januari 2009 vid anställning av personer som fyllt 26 år. För att minska risken för långtidsarbetslöshet bland äldre förkortades kvalificeringstiden för nystartsjobb den 1 juli 2010 från ett år till sex månader för personer som har fyllt 55 år. Dessa förstärkningar har sannolikt bidragit till att antalet personer med nystartsjobb har ökat. Enligt Arbetsförmedlingens siffror för oktober 2011 har nystartsjobben ökat starkt och sysselsatte i slutet av oktober 46 000 personer, 6 000 fler än för ett år sedan. Antalet ungdomar under 25 år som hade nystartsjobb uppgick nu till 4 000 personer, vilket också är en hög siffra. Av samtliga nystartsjobb hade 600 personer särskilt nystartsjobb.

Nystartsjobben har enligt utskottets mening flera fördelar jämfört med de anställningsstöd, exempelvis plusjobben, som fanns före regeringsskiftet 2006. För det första är nystartsjobben en rättighet för alla arbetssökande som uppfyller något av villkoren och kräver inte en anvisning. För det andra kan en arbetssökande snabbare kvalificera sig för nystartsjobb – sex månader för unga och äldre och tolv månader för övriga – än för de tidigare anställningsstöden där den arbetslöse i de flesta fall fick vänta dubbelt så länge på en insats. Subventionen för dem med ett nystartsjobb är i vissa fall lägre än för tidigare anställningsstöd, men för personer som står särskilt långt från arbetsmarknaden finns andra möjliga insatser med en högre subvention, som särskilt anställningsstöd och instegsjobb.

Utskottet vill i detta sammanhang slutligen också lyfta fram regeringens särskilda satsning på att skapa fler möjligheter för dem som lämnar sjukförsäkringen och har en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga som gör att de har svårt att konkurrera på den vanliga arbetsmarknaden. Satsningen innefattar dels lönebidragsanställningar i kultursektorn (Kulturarslyftet), dels tidsbegränsade anställningar i Samhall. Målgruppen för satsningarna är personer som har lämnat sjukförsäkringen och deltagit i arbetslivsintroduktion och som bedöms stå mycket långt från arbetsmarknaden. Det är enligt utskottets mening värdefullt att även människor med en mycket svag ställning på arbetsmarknaden kan ges stöd till att använda den arbetsförmåga de har och få chansen att delta i en arbetsgemenskap. Att människor stannar kvar på arbetsmarknaden och i arbetskraften torde också vara mycket betydelsefullt för deras möjligheter att på sikt kunna övergå till arbete utan stöd.

Ett långsiktigt hållbart arbetsliv

Utskottet värdesätter regeringens ambition att ge alla människor som kan arbeta möjlighet att göra det utifrån sina förutsättningar. Det ligger dock en stor utmaning i att framgångsrikt och långsiktigt ta vara på all tillgänglig arbetskraft och att bryta utanförskapet för dem som står utanför arbetsmarknaden och arbetslivet. Flera olika politikområden behöver samverka, och utskottet är övertygat om att områdena arbetsmiljö och arbetsrätt har stor betydelse för att göra detta möjligt.

Utskottet ser mycket positivt på den nationella handlingsplanen för arbetsmiljöpolitik som regeringen tagit fram. Det huvudsakliga syftet med handlingsplanen är att peka ut i vilken riktning utvecklingen inom arbetsmiljöområdet bör gå och vilka områden som bör prioriteras för kommande insatser. Den nya arbetsmiljöpolitiken ska bidra till den samlade jobbpolitiken och lyfta fram arbetsmiljöns potential för ökad konkurrenskraft. Utskottet vill särskilt peka på den satsning på arbetsmiljöområdet som inleddes 2009 och som inneburit att det tillförts medel för extra arbetsmiljöinsatser inom tre områden: informations- och kunskapsinsatser, förstärkt information till utländska företag och arbetstagare samt marknadskontroll och standardiseringsarbete.

Utskottet noterar med glädje att de flesta indikatorer på arbetsmiljöområdet har en fortsatt positiv utveckling. Utskottet anser dock, liksom regeringen, att det finns anledning att ur ett riskförebyggande perspektiv noga följa och analysera utvecklingen när det gäller antalet dödsolyckor och arbetsolyckor i arbetslivet. Antalet dödsolyckor i arbetet har visserligen minskat under en lång period. Under 1980-talet omkom i genomsnitt 138 personer årligen, under 1990-talet 95 årligen och hittills under 2000-talet i medeltal 61 personer per år. Under 2010 inträffade 54 dödsolyckor, vilket visserligen var fler än året innan, men det är den näst lägsta siffran vid mätningar i modern tid. Utskottet vill peka på att ett antal av de satsningar som regeringen har vidtagit haft direkt fokus på konkreta risker i arbetsmiljön, t.ex. hot och våld och belastningsskador. Dessa tillsammans med andra satsningar av mer långsiktig karaktär, såsom ökad information och kunskapsförmedling, syftar till ett förbättrat riskförebyggande arbete.

Utskottet anser att det är av stor betydelse att tillsynsverksamheten är effektiv och inriktad på arbetsställen med hög risk. Utskottet uppskattar att arbetsmiljöområdet är föremål för nytänkande och att man inte bara ser risker utan även möjligheter. Samtidigt som systemen för att minska riskerna i arbetsmiljön förbättras måste arbetsmiljöns möjligheter att bidra till hälsa och välbefinnande i högre grad uppmärksammas och utvecklas. I detta sammanhang vill utskottet också uttrycka sin uppskattning över att regeringen gett Arbetsmiljöverket i uppdrag att se över möjligheterna att följa utvecklingen av goda arbetsmiljöer för förbättrad produktivitet och konkurrens.

Utskottet vill understryka skyddsombudens viktiga roll i det svenska arbetsmiljösystemet. De regionala skyddsombudens uppgift är att aktivera och vara ett stöd för arbetstagsarsidan i det lokala arbetsmiljöarbetet, främst på mindre arbetsställen där det saknas skyddskommittéer. Staten ger årligen ett bidrag till den regionala skyddsombudsverksamheten på drygt 100 miljoner kronor.

Utskottet vill också betona det angelägna regelförenklingsarbete som regeringen bedriver. Ett exempel på en sådan förenkling på arbetsmiljöområdet är en lagändring som gör det möjligt att i skyddskommittén behandla även andra frågor än arbetsmiljöfrågor och på så sätt undvika en dubbelbehandling. Bara på Arbetsmarknadsdepartementets område har de administrativa kostnaderna för regler som belastar företag minskat med 255 miljoner kronor eller 3,9 % under perioden 2006–2010. Ungefär hälften av minskningen är resultat av arbete inom Arbetsmiljöverket.

Utskottet vill också uppmärksamma att regeringen ökar anslag 2:1 Arbetsmiljöverket tillfälligt med närmare 5 miljoner kronor. Anledningen till höjningen är förslaget om nya bestämmelser i lagen om utstationering av arbetstagare. Det innebär att utländska arbetsgivare som utstationerar arbetstagare till Sverige ska göra anmälan till Arbetsmiljöverket om utstationeringen och utse en kontaktperson i Sverige. Förslaget är publicerat i en promemoria (Ds 2011:22) och har remissbehandlats.

Utskottet vill påminna om att i Sverige gäller den svenska arbetsmarknadsmodellen. Modellen innebär att parterna på arbetsmarknaden själva i kollektivavtal reglerar löner och villkor. Övervakningen av hur lönevillkor och övriga anställningsvillkor tillämpas utövas av arbetstagarorganisationerna. Utskottet välkomnar därför förslaget som avser att tillgodose de behov som svenska arbetstagarorganisationer har för att kunna komma i kontakt med, och i förekommande fall, förhandla med utländska företag som utstationerar arbetstagare i Sverige.

Den svenska modellen utgör enligt utskottets mening en god grund för en väl fungerande arbetsmarknad. De arbetsrättsliga reglerna i Sverige ger bra förutsättningar för att kombinera trygga förhållanden på arbetsmarknaden med en hög sysselsättningsnivå. Därför bör grunderna för arbetsrätten bestå också framöver. På vissa områden kan dock korrigeringar behövas. Syftet med sådana regeländringar ska vara att främja nyanställningar och de ska i första hand vara kopplade till lagstiftningsåtgärder. Ett sådant exempel är förslaget om att införa en gymnasial lärlingsanställning som är under beredning i Regeringskansliet.

Utskottet instämmer i regeringens uppfattning att det ska vara lätt att anställa. Även om tillsvidareanställningar ska vara grunden på den svenska arbetsmarknaden spelar tidsbegränsade anställningar en viktig roll. Utskottet vill dock betona att samtidigt som tidsbegränsade anställningar kan vara en viktig bro in i arbetslivet är det viktigt att de inte missbrukas. I en departementspromemoria (Ds 2011:22) har regeringen förslagit ett förtydligande av rättsläget. Innebörden är att det direkt av *lagen (1982:80) om*

anställningsskydd (LAS) ska framgå att om tidsbegränsade anställningar respektive provanställning enligt LAS kombineras på ett sätt som utgör ett missbruk, kan arbetstagaren få domstols förklaring om att anställningsavtalet ska gälla tills vidare.

Utskottet vill också peka på att det pågår en rad utredningar på arbetslivsområdet om bl.a. lärlingsprovanställning, kostnader för arbetsgivare vid tvist om uppsägning och rätten att kvarstå i anställning till 69 års ålder.

Synpunkter på oppositionspartiernas förslag

När det gäller oppositionspartiernas alternativa förslag kan utskottet för det första konstatera att budgetmotionerna gör det tydligt att det saknas ett gemensamt alternativ. Mot en tydlig allianspolitik står fyra spretiga alternativa förslag med mycket lite gemensamt.

Utskottet konstaterar att oppositionspartiernas enda gemensamma nämnare fortfarande tycks vara att prioritera bidragslinjen framför arbetslinjen. Liksom tidigare har Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet kraftiga återställare av regeringens förändringar i arbetslöshetsförsäkringen som sina budgetmässigt tyngsta poster inom beredningsområdet. Oppositionspartierna prioriterar fortfarande stora delar av sin budget till dem som inte arbetar. Detta står i hjärt kontrast till regeringens arbetsmarknadspaket där inriktningen i stället är att bryta och förhindra långtidsarbetslöshet med resurser som stimulerar människor att gå från bidrag till arbete.

Utskottet finner oppositionspartiernas prioritering svårbegriplig av flera skäl. Det viktigaste skälet är att de återställare som man förordar riskerar att öka arbetslösheten i ett läge där så gott som alla bedömare varnar för en vikande arbetsmarknad. Utskottet vill erinra om att förändringarna i arbetslöshetsförsäkringen är den av regeringens arbetsmarknadsreformer som i högst grad bidrar till minskad arbetslöshet, enligt den uppföljning av sysselsättningspolitiken som redovisades i 2011 års ekonomiska vårproposition. Långsiktigt beräknas reformerna av arbetslöshetsförsäkringen öka sysselsättningen och antalet arbetade timmar med 1 % och minska arbetslösheten med 0,7 procentenheter. I ett mycket osäkert läge i världsekonomin och med en fortfarande alltför hög inhemsk arbetslöshet framstår det som ansvarslöst att förorda en återgång till den tidigare bidragslinjen.

Oppositionspartiernas miljardförstärkningar av arbetslöshetsförsäkringen är också svårbegripliga mot bakgrund av det blygsamma reformutrymme som funnits för 2012 års budget. Av de 15 miljarder kronor som finns att ta i anspråk för 2012 utan att överge det finanspolitiska ramverket väljer oppositionspartierna att satsa mellan 1,5 och 6 miljarder kronor på återställare i arbetslöshetsförsäkringen på utgiftsområde 14. För Socialdemokraternas och Vänsterpartiets del tillkommer ytterligare 2 till 4 miljarder kronor i budgetförsvagningar på inkomstsidan genom förslagen att sänka kostna-

den för medlemskap i a-kassa. Sådana prioriteringar framstår inte som ansvarsfulla i en ekonomisk situation som talar för ett behov av ansvarstagande.

Utskottet noterar att oppositionspartiernas enighet om bidragslinjen emellertid inte tycks utsträcka sig till de tillkännagivanden om återinförd 100-dagarsregel och borttagen deltidsbegränsning som man samlade en riksdagsmajoritet bakom under våren 2011 (bet. 2010/11:AU9, rskr. 2010/11:279). Finansiering under perioden 2012–2015 av exempelvis ett borttagande av deltidsbegränsningen återfinns bara i Vänsterpartiets och – som den får förstås – Sverigedemokraternas budgetmotion. Även om utskottet inte kan ställa sig bakom förslaget är det i och för sig lovvärt att dessa två partier tar finansiellt ansvar för sina förslag i denna del även i budgethanteringen. Utskottet noterar också att Vänsterpartiet nu i stort sett ställer sig bakom den kostnadsberäkning av reformen som man avvisade så sent som i maj 2011.

Det är emellertid enligt utskottets mening anmärkningsvärt att Socialdemokraterna och Miljöpartiet – som under vårens motionsbehandling ansåg dessa förslag som så viktiga att genomföra att man förenade alla fyra oppositionspartierna bakom sin ståndpunkt – nu inte bedömer förslagen värda att genomföra ens inom den fyraårsperiod 2012–2015 som kan överblickas i höstens budgethantering. Förslagen nämns över huvud taget inte i Socialdemokraternas och Miljöpartiets budgetmotioner.

Enligt utskottets mening förutsätter det finanspolitiska ramverk som ska försvara den svenska välfärden i tider av ekonomisk oro inte bara att riksdagens partier kan framföra helhetsförslag som balanserar inkomster och utgifter. Partierna måste i budgethanteringen ta ansvar även för förslag man lägger fram i behandlingen av andra ärenden under andra delar av riksmötet för att deras politik ska bli statsfinansiellt trovärdig. Att som Socialdemokraterna och Miljöpartiet i maj samla en riksdagsmajoritet bakom krav i flermiljardklassen som man i september inte följer upp och finansierar i sitt eget budgetalternativ är enligt utskottets mening i förlängningen en risk för trovärdigheten, inte bara för de enskilda partiernas politik utan ytterst för hela det finanspolitiska ramverket.

Slutligen kan utskottet konstatera att arbetslöshetsförsäkringens framtida utformning är föremål för övervägande inom ramen för den parlamentariska socialförsäkringsutredningen. Även i detta perspektiv förefaller oppositionspartiernas förslag på omedelbara och stora förändringar av försäkringen mindre välbetänkta. Utskottet välkomnar i sammanhanget att utredningen bl.a. har i uppdrag att se över hur en obligatorisk arbetslöshetsförsäkring kan införas i syfte att stärka människors trygghet och stabiliteten på arbetsmarknaden.

Oppositionens motstånd mot nya idéer inom arbetsmarknadspolitiken kommer bl.a. till uttryck när det gäller hur förmedlingsarbetet ska bedrivas. Socialdemokraterna och Vänsterpartiet vill omfördela stora summor från den valfrihet som de kompletterande aktörerna innebär för de arbetslö-

kande till mer traditionell förmedling. Som utskottet tidigare har framhållit är arbetsförmedling i Arbetsförmedlingens regi ett nödvändigt och väl fungerande inslag i den aktiva arbetsmarknadspolitiken. Det är också i det ljuset man ska se att regeringen för 2012 tillför 1,2 miljarder kronor till Arbetsförmedlingens förvaltningsanslag, vilket motsvarar en höjning med mer än 20 % jämfört med föregående budgetår. Det är en historisk satsning på Arbetsförmedlingen.

Arbetsförmedlingens förmedlingsverksamhet har under alliansregeringens tid emellertid kompletterats med andra aktörer, exempelvis s.k. jobbcoacher. Utskottet kan konstatera att det inte finns några breda forskningsöversikter som talar för att privata förmedlingsaktörer generellt skulle vara mer effektiva än offentliga, men inte heller några som skulle tyda på motsatsen (Lundin [2011] och IFAU 2011:7). Obestriddligen innebär införandet av kompletterande aktörer emellertid att nya vägar till stöd öppnas för den arbetssökande. Därmed kan den hjälp som samhället erbjuder anpassas bättre till vad den arbetssökande själv bedömer kan hjälpa henne eller honom tillbaka till arbete. Det skapas också större möjligheter att erbjuda ett rikt utbud av tjänster som är nischade mot vissa grupper av arbetssökande. Ett exempel på detta är ett försöksprojekt som genomfördes 2007–2008 med privat arbetsförmedling i tre län och har utvärderats av IFAU (IFAU Working paper 2009:23). Sett till alla deltagare kunde man inte se någon entydig effekt, men utrikes födda som erbjöds privat förmedling fick jobb snabbare och tjänade mer än de som bara fick stöd från Arbetsförmedlingen.

Att kompletterande aktörer också kan bidra med ett tydligare jobbfokus framgår av en annan IFAU-rapport (2010:15) där deltagare i jobb- och utvecklingsgarantin med respektive utan tillgång till stöd från kompletterande aktörer (KA) jämfördes med deltagare i den tidigare aktivitetsgarantin. Deltagarna i jobb- och utvecklingsgarantin sökte i genomsnitt 10 jobb per månad, vilket var fler än både genomsnittet för alla inskrivna (8,7) och för deltagarna i aktivitetsgarantin. KA-deltagarna sökte i snitt 14,6 jobb per månad. KA-deltagarna deltog också oftare i jobbsökaraktiviteter än övriga deltagare i jobb- och utvecklingsgarantin, som i sin tur deltog i fler sådana aktiviteter än deltagarna i den tidigare aktivitetsgarantin. Samma mönster återkom enligt vad som framgår av IFAU:s rapport även när det gäller motivationssamtal och handledarkontakter och hur nöjda deltagarna var med insatsen; jobb- och utvecklingsgarantin fick ett bättre resultat än den tidigare aktivitetsgarantin och allra störst är skillnaden i förhållande till de deltagare som inom ramen för jobb- och utvecklingsgarantin fått tillgång till tjänster från kompletterande aktörer.

Mot bakgrund av att regeringen gör en historisk satsning på Arbetsförmedlingens egen verksamhet framstår det för utskottet som mycket svårberäknat att Socialdemokraterna och Vänsterpartiet önskar vrida klockan tillbaka och beröva de arbetssökande den valfrihet och möjlighet till individanpassning som tillgången till kompletterande aktörer medför.

Utskottet vill med anledning av att Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet i sina motioner ställer krav på utökad inspektionsverksamhet peka på att Arbetsmiljöverket vid planering och prioritering av inspektionsverksamheten väljer de arbetsställen som bedöms ha de största arbetsmiljöriskerna. Verket har haft som mål att öka den del av inspektörernas tid som används till inspektion. För 2010 innebar det att antalet arbetsställebesök per inspektör ökade med 16 %. Därtill kan nämnas att antalet årsarbetskrafter inom Arbetsmiljöverket i medeltal uppgick till 527 under 2010, vilket är en ökning med 18 årsarbetskrafter jämfört med 2009. Utskottet ser också positivt på att nationella tillsynsinsatser har gjorts när det gäller de angelägna områdena hot, våld och jämställdhet i detaljhandeln, riskbedömning inom tillverkningsindustrin, överbeläggning inom sjukvården och unga i arbete. I sammanhanget kan även nämnas den försöksverksamhet som pågår inom den grafiska branschen med en ny tillsynsmodell som utvecklar och provar s.k. screening. Tillsynen inom projektet startade hösten 2010 och beräknas omfatta ca 1 500 arbetsställen. En utvärdering av projektets resultat kommer att genomföras under hösten 2012. Utskottet anser att det är viktigare och mer relevant att se till vad man faktiskt åstadkommer på området än att, som de motionerande partierna, lägga alltför stor vikt vid att mekaniskt räkna antalet arbetsmiljöinspektörer.

Utskottet noterar att *Socialdemokraterna* i sin budgetmotion för 2012 delvis tycks ha släppt det ensidiga fokus på matchningsproblematiken som helt dominerade partiets analys i anslutning till den ekonomiska vårpropositionen. Tyvärr förefaller analysen några månader senare begränsa sig till ett nostalgiskt tillbakablickande mot 1990-talets misslyckade arbetsmarknadspolitik. Socialdemokraternas politik för utgiftsområde 14 består efter vad utskottet kan bedöma av idel gamla lösningar och återställare i stället för nya idéer för framtidens arbetsmarknad. De budgetmässigt mest omfattande förslagen utgörs av krav på återgång till gammal bidragspolitik och till gammal AMS-politik.

Som redan nämnts avsätter Socialdemokraterna även i budgetförslaget för 2012 förvånande stora resurser till att rulla tillbaka delar av regeringens framgångsrika reformer av arbetslöshetsförsäkringen. Utskottet beklagar att Socialdemokraterna till syvende och sist förefaller ha avstått från att utnyttja det tillfälle att lämna bidragslinjen som 2012 års budgetmotion utgjorde.

När det gäller stödinsatser till arbetslösa vill Socialdemokraterna å ena sidan dra ned på regeringens satsningar på att förbättra matchningen och öppna nya vägar tillbaka till arbetsmarknaden med hjälp av kompletterande aktörer. Å andra sidan föreslår Socialdemokraterna kraftiga satsningar på traditionell arbetsmarknadspolitik i form av arbetsmarknadsutbildningar och plusjobb. Utan att närmare gå in på varje enskild insats i det socialdemokratiska förslaget är det enligt utskottets mening ändå slående att den *mix* av åtgärder man presenterar uppvisar stora likheter med 1990-talets arbetsmarknadspolitik, som nu underkänts av väljarna i två på var-

andra följande val. De grundläggande byggstenarna i den socialdemokratiska arbetsmarknadspolitiken tycks vara desamma oavsett hur arbetsmarknaden utvecklas och oavsett konjunktur. Utskottet kan exempelvis konstatera att Socialdemokraterna krävt kraftiga volymökningar i fråga om arbetsmarknadsutbildning vid varje riksmöte – under såväl hög- som lågkonjunktur – sedan alliansregeringen tillträdde. Nyttänkande i form av insatser som möjliggör för de arbetssökande att finna alternativa vägar tillbaka till arbetsmarknaden lyser däremot med sin frånvaro.

Med anledning av det socialdemokratiska förslaget att ta fram metoder för att stärka kvinnors arbetsmiljö vill utskottet fästa uppmärksamhet på att regeringen redan tidigare i år gav Arbetsmiljöverket i uppdrag att utveckla och genomföra särskilda insatser för att förebygga att kvinnor slås ut från arbetslivet på grund av arbetsmiljörelaterade problem. Uppdraget, som ska pågå fram till 2014, ska fokusera på att förebygga förslitningsskador på grund av felaktig arbetsbelastning. Arbetsmiljöverket kommer totalt att kunna disponera 20,5 miljoner kronor för att genomföra uppdraget.

Utskottet noterar att Socialdemokraterna i sin budgetmotion föreslår att Migrationsverket ska få i uppdrag att följa upp de ansökningar om arbetstillstånd som de beviljar och säkerställa att rätt avtal gäller. I budgetmotionen belastar Socialdemokraterna anslag 2:1 Arbetsmiljöverket på utgiftsområde 14 för detta uppdrag trots att Migrationsverkets anslag inte finns på detta utgiftsområde. När det gäller förslaget i sak kan utskottet konstatera att det råder stor politisk enighet om grunderna för den svenska arbetsmarknadsmodellen. Utskottet vill understryka att förutsättningen för arbetstillstånd är att anställningsvillkoren för den tredjelandsmedborgare som kommer till Sverige för att arbeta är att villkoren inte är sämre än vad som följer av kollektivavtal eller praxis inom yrket eller branschen.

Innan tillstånd beviljas prövar Migrationsverket om anställningsvillkoren ligger på rätt nivå, och berörd arbetstagarorganisation ska i regel ges tillfälle att yttra sig. Migrationsverket ska bedöma om en ansökan om arbetstillstånd grundar sig på riktiga uppgifter och ska se till att ärendet är tillräckligt utrett. Verket ska också vara observant på att det inte rör sig om skenavtal och ska vid behov utreda omständigheter som rör både arbetsgivaren och arbetstagaren. Utskottet anser det vara helt oacceptabelt om reglerna missbrukas av oseriösa arbetsgivare. Migrationsverket har i sitt regleringsbrev för innevarande budgetår fått i uppdrag att motverka sådant missbruk och redovisa hur myndigheten arbetar för att upptäcka missbruk och skenanställningar. Av Migrationsverkets rapportering till regeringen framgår att verket under året har intensifierat sitt arbete för att motverka missbruk. Migrationsverket ställer bl.a. krav på att företag som samtidigt erbjuder anställning till ett stort antal arbetstagare gör sannolikt att det finns ekonomiska möjligheter att betala ut lön enligt anställningserbjudandena. Utskottet utgår från att regeringen också i fortsättningen noggrant kommer att följa utvecklingen på området och vid behov vidta fler åtgärder.

De sverigedemokratiska och vänsterpartistiska förslagen på sysselsättningsområdet förenas av partiernas brist på ekonomiskt ansvarstagande, i Sverigedemokraternas fall i form av orealistiska budgetbesparingar på migrations- och integrationsområdena, i Vänsterpartiets fall i form av att man avvisar det ekonomisk-politiska ramverk som utgör grunden för Sveriges starka offentliga finanser.

Som utskottet också tidigare framfört (senast i yttr. 2010/11:AU4y) delar utskottet inte den negativa syn på människor som kommit till Sverige på flykt undan krig och förtryck eller för att förverkliga sina drömmar som genomsyrar *Sverigedemokraternas* motioner Fi242 och A387. Till skillnad från Sverigedemokraterna välkomnar utskottet att människor med andra erfarenheter och kunskaper ges möjlighet att bidra såväl kulturellt som ekonomiskt till vår gemensamma framtid. Partiets förslag att begränsa arbetskraftsinvandringen till ett konjunkturstyrt system med gästarbetare som ges tillfälliga uppehållstillstånd skulle, om det blev verklighet, göra att Sverige gick miste om värdefull arbetskraft och medföra osäkerhet och otrygghet för dem som kommit hit. Spänningarna i ett samhälle minskar heller knappast av att vissa människor inte uppmuntras att känna sig välkomna och delaktiga i detta samhälle. De integrationsproblem som finns både i samhället och på arbetsmarknaden – och som inte ska vara sig förminskas eller förenklas – löses enligt utskottets mening framför allt genom att man underlättar för invandrare att få en egen försörjning och genom att de ges bättre möjligheter att lära sig svenska. Etableringsreformen, nystarts- och instegsjobb, förslaget om nystartszoner, validering av utländska examina och sfi-bonusen är bara några exempel på hur regeringen arbetar för att förbättra integrationen, vilket utskottet välkomnar.

Utskottet anser att den förändring som Sverigedemokraterna tvingats göra av sitt budgetförslag för utgiftsområde 14 är ett talande exempel såväl på partiets brist på ekonomiskt ansvarstagande som på företrädarnas fördomsfulla och överdrivna uppfattning om kostnaden för nyanländas etablering i det svenska samhället. Sverigedemokraterna räknar i motionerna Fi242 och A387 med att deras förslag att avveckla de s.k. instegsjobben – som innebär en möjlighet till särskilt anställningsstöd och handledarstöd till arbetsgivare som väljer att anställa en nyanländ invandrare – skulle minska utgifterna på anslag 1:3 Arbetsmarknadspolitiska program och insatser med ca 5,5 miljarder kronor. Den faktiska statliga utgiften för de ca 7 000 personer (prop. 2011/12:1 utg.omr. 14 s. 45) som någon gång under 2010 var anställda med stöd av instegsjobb var enligt Arbetsförmedlingens årsredovisning för 2010 (s. 87) dock ca 368 miljoner kronor. Den totala samhällsutgiften torde enligt utskottets bedömning ha varit ytterligare lägre eftersom arbetssökande nyanlända som inte längre skulle kunna erbjudas instegsjobb rimligen skulle behöva erbjudas någon annan typ av service eller transferering från samhällets sida.

Den verkliga kostnaden för instegsjobben är alltså mindre än en tiondel av vad den varit i Sverigedemokraternas föreställningsvärld. Även om den felaktiga uppgiften enligt vad Sverigedemokraterna anfört under beredningen ursprungligen kommer från en utomstående bedömare är det enligt utskottets mening mycket anmärkningsvärt att partiet okritiskt byggt stora delar av sin alternativa budget på en så grovt felaktig uppgift. Utskottet kan inte göra någon annan bedömning än att Sverigedemokraterna har låtit sina fördomar om gigantiska kostnader för nyanländas etablering komma i vägen för en klarsynt, omdömesgill och ansvarsfull budgetpolitik. Det ligger nära till hands att se felräkningen som ett varnande exempel på vad som skulle kunna hända om Sverigedemokraterna gavs större inflytande över Sveriges ekonomiska politik.

Som redan nämnts präglas *Vänsterpartiets* budgetmotion av stora utgiftsökningar inom i stort sett alla delar av arbetsmarknadspolitiken. Utskottet noterar att Vänsterpartiet utöver en höjning av ramen för utgiftsområde 14 på nästan 8 miljarder kronor föreslår utgifter på budgetens inkomstsida på ytterligare nästan lika mycket för arbetsmarknadspolitiska åtgärder av i huvudsak samma karaktär som de på utgiftssidan. Som utskottet många gånger tidigare påpekat (senast i ytr. 2009/10:AU1y) innebär Vänsterpartiets sätt att redovisa delar av sina förslag till aktiv arbetsmarknadspolitik på budgetens intäktsida att rättvisande jämförelser mellan de olika budgetalternativen försvåras.

Allvarligare är naturligtvis att Vänsterpartiets förslag enligt utskottets mening i än högre grad än Socialdemokraternas präglas av krav på återställare och en återgång till en gammal AMS-politik som redan prövats i Sverige med mycket klen resultat. Vänsterpartiets politik synes vara utformad så att den underlättar för arbetssökande att stanna kvar i bidragsberoende och låser in dem i en kedja av arbetsmarknadspolitiska åtgärder som inte leder till arbete utan bara till en ny åtgärd. Därmed riskerar Vänsterpartiets förslag enligt utskottets mening att vara rent kontraproduktivt för möjligheten att minska arbetslösheten. Utskottet kan inte ställa sig bakom en sådan politik.

Avslutningsvis kan utskottet konstatera att *Miljöpartiets* motionsförslag för utgiftsområde 14 präglas av en betydligt mer framtidsinriktad syn än övriga tre oppositionspartiets förslag, vilket framför allt kommer till uttryck i en öppnare attityd till såväl en reformering av arbetslöshetsförsäringen som en ökad arbetskraftsinvandring. Utskottet välkomnar detta och bedömer att Miljöpartiets öppenhet i dessa frågor kommer att vara viktig för att hitta breda och ansvarsfulla lösningar för den framtida arbetsmarknaden.

Sammanfattande bedömning

Med det anförda ställer sig utskottet bakom regeringens förslag till fördelning på anslag på utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv, liksom de bemyndiganden som regeringen föreslår. Utskottet tillstyrker därmed

proposition 2011/12:1 utg.omr. 14 punkterna 3–8. Oppositionspartiernas alternativa anslagsförslag på utgiftsområdet avvisas av utskottet. Det innebär att motionerna *Fi241 (MP) yrkandena 9 och 12, Fi242 (SD) yrkande 10, A308 (V) yrkandena 3–8, A335 (S) yrkandena 1, 3, 5–8, 10, 21, 24 och 27, A361 (V), A376 (SD) yrkandena 1 och 2, A377 (MP) yrkande 2 och A387 (SD)* avstyrks av utskottet.

Regeringens skrivelse om Riksrevisionens rapport Säsongarbetslösa och arbetslöshetsförsäkringen

Utskottets förslag i korthet

I detta avsnitt behandlar utskottet regeringens skrivelse om Riksrevisionens rapport om säsongarbetslösa och arbetslöshetsförsäkringen och en motion som väckts med anledning av skrivelsen. Utskottet föreslår riksdagen att lägga regeringens skrivelse till handlingarna och avslå motionen.

Jämför reservation 1 (SD).

Bakgrund

Från och med den 1 januari 2011 arbetar riksdagen efter en ny hanteringsordning när det gäller granskningsrapporter från Riksrevisionen. De nya reglerna innebär bl.a. att alla effektivitetsgranskningar från Riksrevisionen lämnas direkt till riksdagen som i sin tur lämnar dem vidare till regeringen. Regeringen ska därefter rapportera om vilka åtgärder man vidtagit eller planerar att vidta med anledning av granskningen. Det ska ske inom fyra månader i form av en regeringsskrivelse till riksdagen. Skrivelsen behandlas i sedvanlig ordning av riksdagen. Regeringen ska dessutom årligen, i *Årsredovisning för staten*, redovisa om och hur dessa åtgärder har genomförts.

Riksrevisionens rapport

I Riksrevisionens rapport (RiR 2011:1) *Säsongarbetslösa och arbetslöshetsförsäkringen – omställningsförsäkring eller yrkesförsäkring?* granskas om regeringen, Arbetsförmedlingen och Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen (IAF) har arbetat för att de säsongarbetslösas tid i arbetslöshet inte ska bli onödigt lång.

Med säsongarbetslösa menas i rapporten personer som under en följd av år återkommande går mellan anställningar som varar en viss tid för att sedan ha arbetslöshetsersättning i mellanperioderna. Med denna definition var totalt 3 012 individer någon gång under perioden 2006–2008 säsongarbetslösa. Granskningen undersökte bl.a. om arbetslöshetsförsäkringen fungerar som en omställningsförsäkring för denna grupp.

Riksrevisionen konstaterade att problem uppstår om de personer som anställs för säsongarbete varvar anställning med arbetslöshetsersättning och detta fortgår under lång tid i stället för att personerna söker sig till ett annat yrke eller till en annan arbetsort för att få anställning under en större del av året. Försäkringen utgör i dessa fall en del av de här personernas årsinkomst och fungerar då i praktiken som en yrkesförsäkring. I granskningen har Riksrevisionen dock inte funnit stöd för att gruppen säsongarbetslösa skulle överutnyttja arbetslöshetsförsäkringen, dvs. att de säsongarbetslösa skulle tjäna ihop motsvarande en årsinkomst under den del av året de arbetar men ändå ta ut arbetslöshetsersättning under tiden mellan anställningarna.

En av Riksrevisionens slutsatser är att det är svårt att meddela tillämpbara föreskrifter för en grupp som är så heterogen som den med säsongarbetslösa. Granskningen visar också på svagheter i Arbetsförmedlingens tillämpning av regelverket för de säsonganställda. Riksrevisionen gör bedömningen att Arbetsförmedlingen kan bli mer aktiv gentemot denna grupp av arbetslösa och att det finns potentiella samhällsekonomiska och offentligfinansiella vinster att göra om de säsongarbetslösa går upp till helårssysselsättning. Riksrevisionen riktar två konkreta rekommendationer till Arbetsförmedlingen. Den första är att Arbetsförmedlingen bör ge säsongarbetslösa likvärdig tillgång till Arbetsförmedlingens tjänster. Den andra är att Arbetsförmedlingen bör arbeta mer inriktat på att få de säsongarbetslösa att aktivt söka arbete.

Riksrevisionen bedömer att de ändringar som 2007 infördes i arbetslöshetsförsäkringen, och som ännu inte helt har slagit igenom, tillsammans med förändringar i myndigheternas sätt att arbeta kan leda till att gruppen säsongarbetslösa på sikt kommer att minska.

Regeringens skrivelse

I *skrivelse 2010/11:134* instämmer regeringen i Riksrevisionens bedömningar och konstaterar att säsongarbetslösheten är ett problem då den kan leda till att arbetslöshetsförsäkringen uppfattas som en yrkesförsäkring för arbetstagarna och som en subvention för företag i säsongbetonade branscher. Dessutom konstaterar regeringen att säsongarbetslösheten innebär både kostnader och minskade intäkter för samhället samt en lägre inkomst för individen.

Regeringen konstaterar att de säsongarbetslösa utgör en liten grupp bland de arbetssökande och att inflödet till gruppen minskar. Dessutom anser regeringen att det kan vara svårt att identifiera enskilda säsongarbetslösa och att hitta allmängiltiga lösningar för gruppen, särskilt som gruppen är utspridd på många yrkesområden.

Regeringen har därför inte för avsikt att vidta några åtgärder med anledning av rapporten och anser granskningsrapporten slutbehandlad.

Motionen

Sverigedemokraterna anser i motion 2010/11:A12 att regeringen bör presentera tydliga rekommendationer till Arbetsförmedlingen som ska syfta till att säsongarbetslösa kan ställa om till en varaktig sysselsättning. Partiet anser att regeringen borde lyssna på Riksrevisionens förslag och vidta åtgärder så att Arbetsförmedlingen inte särbehandlar säsongarbetslösa i förhållande till övriga arbetslösa.

Utskottets ställningstagande

Utskottets utgångspunkt är att det är av stor vikt att värna arbetslinjen och att alla som kan arbeta ska kunna få ett arbete. Det är också av stor betydelse att upprätthålla arbetslöshetsförsäkringens karaktär av omställningsförsäkring. Arbetsförmedlingen har i detta sammanhang en viktig roll. Myndigheten ska verka för att förbättra arbetsmarknadens funktionssätt, bl.a. genom att effektivt sammanföra dem som söker arbete med dem som söker arbetskraft. Det är väsentligt att Arbetsförmedlingen använder befintliga resurser på ett effektivt sätt och utvecklar sitt regelverk på ett ändamålsenligt sätt.

Utskottet noterar att Arbetsförmedlingen och IAF har lämnat synpunkter till regeringen på Riksrevisionens bedömning av den egna myndigheten. Både Arbetsförmedlingen och Riksrevisionen gör bedömningen att granskningen inte fångar in effekterna av de förändringar av arbetslöshetsförsäringen som genomfördes 2007–2010 och att det ännu är för tidigt att avläsa vilken effekt dessa förändringar haft på arbetsgivare i säsongbetonade branscher och på säsongarbetslösa.

Utskottet konstaterar att Arbetsförmedlingen löpande bedriver ett förbättringsarbete, bl.a. i form av kvalitetsgranskning av regelefterlevnaden i ärenden där den sökande har avvisat arbete och Arbetsförmedlingen valt att inte lämna en underrättelse. Avvisar en arbetssökande ett lämpligt arbete finns det i normalfallet en skyldighet för Arbetsförmedlingen att skicka en underrättelse om detta till arbetslöshetskassan. Kassan fattar därefter ett beslut om detta avvisande ska leda till en sanktion för den arbetslöse, t.ex. nedsättning i dagpenningen. Arbetsförmedlingen kan under vissa förutsättningar underlåta att skicka en underrättelse till arbetslöshetskassan.

Utskottet vill understryka hur viktigt förbättringsarbete och kvalitetsgranskningar är och utgår från att de säsongarbetslösa särskilt uppmärksammas i detta arbete.

Utskottet vill liksom regeringen understryka att säsongarbetslösa inte är en klart definierad grupp och att Arbetsförmedlingens insatser därför måste utgå från en bedömning av de säsongarbetslösas individuella behov och förutsättningar på samma sätt som gäller för alla andra arbetslösa.

Utskottet kan i detta sammanhang nämna att IAF enligt skrivelsen har för avsikt att under 2012 på nytt granska arbetslöshetskassornas och Arbetsförmedlingens arbete med säsongsarbetslösa. Utskottet utgår från att myndigheten vidtar sådana åtgärder som bedöms nödvändiga utifrån det som framkommer i denna och andra granskningar.

Utskottet, som ställer sig bakom regeringens bedömningar, avstyrker motion 2010/11:A12 (SD) och föreslår att riksdagen lägger skrivelse 2010/11:134 till handlingarna.

Övriga frågor om arbetsmarknad och arbetsliv

I detta avsnitt behandlar utskottet frågor som rör arbetsmarknad och arbetsliv och som inte påverkar 2012 års budget.

Arbetsförmedlingens organisation och verksamhet m.m.

Utskottets förslag i korthet

I detta avsnitt behandlar utskottet motioner om bl.a. praktikförmedlingar och Arbetsförmedlingens organisation och verksamhet. Utskottet föreslår att motionerna avslås av riksdagen.

Jämför reservation 2 (MP).

Motioner

Miljöpartiet framför i motion A312 att olika former av praktik har en rad olika förutsättningar och olika huvudmän, vilket innebär att det är svårt att som arbetsgivare ha överblick och kunskap om vilka praktikanter som är lämpligast för det enskilda företaget. *Miljöpartiet* välkomnar därför att det har skapats ett antal praktikförmedlingar i Sverige och vill att regeringen ska återkomma med förslag för att underlätta skapandet av fler sådana.

I motion A258 av *Ann-Britt Åsebol (M)* föreslås att regeringen ser över Arbetsförmedlingens roll på svensk arbetsmarknad och överväger att konkurrensutsätta den. Liknande tankar återkommer i motion A270 av *Camilla Waltersson Grönvall (M)* och motion A307 av *Lars Beckman (M)*. I den sistnämnda motionen föreslås en inledande försöksverksamhet.

Jobbcoacher liksom de flesta som arbetar på Arbetsförmedlingen saknar – enligt vad som framförs i motion A286 av *Helene Petersson i Stockaryd (S)* – den speciella utbildning och kunskap som fordras för att kunna hjälpa och stödja den grupp av arbetssökande som av någon anledning har nedsatt arbetsförmåga. Det bör ställas krav på viss utbildning för dem som arbetar professionellt med sådana arbetsuppgifter. *Lars Beckman (M)* framför i motion A306 ett förslag om att mindre företag ska få möjlighet till

rådgivning vid rekryteringar via s.k. konsultcheckar. Företagen skulle då ges möjlighet till kostnadsfri konsultation från Arbetsförmedlingen eller upphandlade företag i form av genomgång av den kompetens som eftersöks, hjälp med att skriva en kravprofil och utvärdering av dem som söker den lediga tjänsten.

Utskottets ställningstagande

Utskottet instämmer i vad Miljöpartiet anför i motion A312 om värdet av s.k. praktikförmedlingar, där arbetsgivare som vill tillhandahålla praktikplatser lättare kan möta arbetssökande och andra i behov av praktikplats. Som konstateras i motionen har praktikförmedlingarna i huvudsak växt fram ute i arbetslivet genom engagemang hos och samarbete mellan myndigheter, kommuner, arbetsgivare, fackliga organisationer m.fl. Ett sådant exempel är projektet Unga jobb som sedan starten i januari 2010 redovisar att man tagit fram och förmedlat drygt 2 000 praktikplatser genom samarbete mellan det lokala näringslivet, kommuner och arbetsförmedlingen. Enligt utskottets mening torde det faktum att förmedlingarna växer fram som ett resultat av samarbete mellan aktörerna på arbetsmarknaden – som har direkt kunskap om de behov och svårigheter som arbetsgivare och sökande möter – vara av särskilt värde. Utskottet har mot denna bakgrund svårt att se att det skulle vara nödvändigt eller ens önskvärt med några särskilda ingripanden från regeringens sida.

Med detta sagt vill utskottet samtidigt framhålla betydelsen av andra statliga aktörers insatser i detta sammanhang. Arbetsförmedlingen är en naturlig samarbetspartner för praktikförmedlingarna, inte minst eftersom många av dem som söker praktik kommer från jobbgarantin för ungdomar. Myndigheten har bl.a. ansvar för att kvalitetssäkra praktikplatser och för beslut om ersättning till deltagarna. Men utskottet vill också understryka vikten av att andra statliga myndigheter – i sin egenskap av arbetsgivare – där så är möjligt erbjuder praktikplatser i den egna verksamheten och ser till att dessa platser kommer till de sökandes kännedom. Praktikförmedlingar kan i detta sammanhang spela en viktig roll. Med det anförda kan motion A312 (MP) avstyrkas.

När det gäller de förslag om att konkurrensutsätta Arbetsförmedlingen som framförs i ett antal motioner vill utskottet peka på att regeringen initierat en modell där arbetsmarknadspolitiken i första hand styrs via den offentliga Arbetsförmedlingen, men där det på allt fler områden finns alternativ med insatser från kompletterande aktörer. Enligt *lagen (2010:536) om valfrihet hos Arbetsförmedlingen* får myndigheten besluta att tillhandahålla valfrihetssystem för tjänster som upphandlas inom hela myndighetens arbetsmarknadspolitiska verksamhet. Utskottet, som är positivt till att öppna verksamheten på det arbetsmarknadspolitiska området så att den blir tillgänglig för fler aktörer, står bakom denna modell. Som utskottet framfört tidigare kan det skapas möjligheter för såväl nischade förmedlingstjäns-

ter som coaching med inriktning på särskilda grupper. Utskottet kan konstatera att myndighetsutövning gentemot de arbetssökande – oavsett framtida modell för arbetsmarknadspolitikens genomförande – kommer att behöva utföras av en offentlig aktör. Utskottet gör också bedömningen att det för den arbetssökande framför allt är valfriheten i det sista ledet – valet av den aktör som ska bistå i själva jobbsökandet – som är det centrala, inte på vilket sätt denna aktör är organiserad. Dessa faktorer talar enligt utskottets mening för att regeringens modell för arbetsmarknadspolitik – med en mängd utförare under den statliga myndigheten Arbetsförmedlingens paraply – utgör en väl avvägd kombination av dels krav på tydlig styrning och rättssäkerhet, dels stor valfrihet och individanpassning för den arbetssökande. Motionerna A258 (M), A270 (M) och A307 (M) avstyrks.

I fråga om övriga motioner – gällande jobbcoachers och arbetsförmedlars utbildning för att möta personer med nedsatt arbetsförmåga och Arbetsförmedlingens rekryteringsstöd till mindre företag – kan utskottet konstatera att det ligger i Arbetsförmedlingens uppdrag att svara för såväl kvalitetssäkring av den personal som möter de arbetssökande som för att bistå små och stora arbetsgivare vid deras rekrytering av nya medarbetare. Av Arbetsförmedlingens årsredovisning för 2010 framgår bl.a. att utbildning gällande arbetslivsinriktad rehabilitering har varit en prioriterad del av myndighetens kompetensutveckling under förra året. När det gäller arbetsgivarkontakter anger Arbetsförmedlingen att 90 % av arbetsgivarna som under 2010 anmält en ledig plats till myndigheten var nöjda med den service de fått. Utskottet välkomnar naturligtvis att Arbetsförmedlingen arbetar för att utvecklas på båda dessa områden. Det är emellertid enligt utskottets mening knappast riksdagens uppgift att ställa upp eller precisera krav på vilken utbildning en arbetsförmedlare ska ha eller på vilket sätt Arbetsförmedlingen bäst ska erbjuda arbetsgivare stöd vid rekrytering. Utskottet ser ett stort värde i att Arbetsförmedlingen liksom de kompletterande aktörerna ges stor frihet att avgöra med vilka medel man på effektivast möjliga sätt ska uppnå de mål som regeringen fastslagit. Motionerna A286 (S) och A306 (M) bör inte föranleda någon vidare åtgärd.

Med det ovan anförda avstyrks motionerna A258 (M), A270 (M), A286 (S), A306 (M), A307 (M) och A312 (MP).

Kompetensförsörjning

Utskottets förslag i korthet

I detta avsnitt behandlar utskottet motioner om bl.a. kompetensförsörjning. Utskottet föreslår att motionerna avslås av riksdagen.

Jämför reservation 3 (S) och särskilt yttrande 5 (V).

Motionerna

Socialdemokraterna framhåller i motion A335 att kompetens är en av de viktigaste faktorerna bakom ekonomisk tillväxt. Partiet vill därför på sikt införa en kompetensförsäkring, som en långsiktig och strategiskt viktig reform för att ge alla på arbetsmarknaden möjlighet till kompetensutveckling (*yrkande 2*). Kompetensförsäkringen ska göra det möjligt för människor att utveckla sitt kunnande – antingen för att långsiktigt klara att behålla sitt jobb och yrke, eller för att byta arbetsuppgifter, bransch eller yrke. Kompetensförsäkringen ska inte användas för att ersätta den nuvarande finansieringen av utbildningsinsatser utan ge helt nya och utökade möjligheter till kompetensutveckling. Partiet vill också inrätta en kompetenskommission (*yrkande 9*). Kommissionen ska upphandla olika former av utbildningar eller andra lämpliga åtgärder från privata såväl som offentliga utbildningsföretag, universitet, högskolor och kommuner. Åtgärderna ska vara inriktade på de aktuella kompetensbehov arbetsgivarna har på både gymnasial och eftergymnasial nivå. Syftet ska vara att föreslå åtgärder som har största möjliga sysselsättningseffekt, i förhållande till de resurser som kommissionen får till sitt förfogande. Socialdemokraterna föreslår också att Arbetsförmedlingen ges möjlighet att bevilja arbetslösa tillfälle att studera inom den reguljära utbildningen med samma villkor som inom arbetsmarknadsutbildningen (*yrkande 13*). Utbildningen bör bedrivas under maximalt ett läsår.

Krister Örnffäder (S) anför i motion A284 att mer resurser måste investeras i utbildning och vidareutbildning för att tillgodose de nuvarande och framtida behoven på arbetsmarknaden och för att minska matchningsproblemen. *Teres Lindberg (S)* förordar i motion A368 en politik för full sysselsättning genom investeringar i värdeburen tillväxt och i en kunskapsbaserad ekonomi.

Utskottets ställningstagande

Ett väl fungerande utbildningssystem är enligt utskottets mening grundläggande för att utbildningarna ska matcha den framtida efterfrågan på arbetskraft. Utbildning ökar de arbetslösas chanser att få ett arbete, särskilt om den inriktas på yrken där det råder eller förväntas uppstå brist på arbetskraft. Även arbetsmarknadsutbildning, som också kan komma dem med störst problem till del, kan bidra till att förbättra matchningen. Utskottet anser dock att erfarenheterna från 1990-talet visar att antalet i arbetsmarknadsutbildning bör vara begränsat för att kvaliteten i utbildningen ska kunna upprätthållas. Yrkesutbildningar inom den kommunala vuxenutbildningen och inom yrkeshögskolan är därför viktiga komplement i regeringens politik för att förhindra att arbetslösheten biter sig fast.

Utskottet kan konstatera att en stor gymnasierreform inleds hösten 2011, där bl.a. tonvikten på yrkesorienterande ämnen i yrkesutbildningarna ökas. Därutöver görs den största satsningen någonsin på gymnasial lärlingsutbild-

ning som ytterligare ett alternativ inom yrkesprogrammen. Utskottet ställer sig dock bakom regeringens bedömning att fler satsningar behövs för att stärka framför allt yrkesutbildningarna och därigenom minska avhoppet och underlätta för ungdomar att få arbete efter avslutade studier. För elever som går på yrkesprogram är det inte längre obligatoriskt att läsa in högskolebehörighet, vilket gör att de får mer tid till fördjupning i yrkesämnen. Samtidigt har alla rätt att läsa in behörigheten om de så önskar. Utskottet anser, liksom regeringen, att den arbetsplatsförlagda utbildningen liksom tillsynen bör förbättras och yrkeslärarnas kompetens stärkas.

Socialdemokraterna återkommer i motion A335 med ett förslag som framförts tidigare om att på sikt införa en kompetensförsäkring, som ska ge arbetstagare nya möjligheter att utveckla sitt kunnande. Utskottet behandlade senast frågan om kompetensutveckling i betänkande 2010/11:AU2. När det gäller frågan om hur kompetensutveckling kan finansieras har det funnits flera olika förslag. I det nyssnämnda betänkandet finns det motionsyrkanden om bl.a. kompetensförsäkring. Utskottet kan konstatera att erfarenheterna från tidigare försök tydligt har visat att ett statligt genomförande skulle innebära ett komplext regelverk. Utskottet har i betänkande 2010/11:AU2 angett att kompetensutveckling ter sig som en lämplig fråga för arbetsmarknadens parter att diskutera och komma överens om i kollektivavtal. Utskottet finner inte anledning att ändra sin inställning i denna fråga.

Utskottet delar Socialdemokraternas uppfattning om att det är mycket viktigt att arbetskraftens kompetens bättre kan fås att matcha arbetsgivarnas behov i dag och i framtiden. Utskottet har emellertid svårt att se mervärdet med en kompetenskommission av den typ som skisseras i den socialdemokratiska motionen.

Utskottet noterar att regeringen i mars 2010 gav ett antal myndigheter (med Myndigheten för yrkeshögskolan som samordnande) i uppdrag (N2010/2405/RT) att samverka för att öka samordningen på nationell nivå inom kompetensförsörjning. Uppdraget innebär att en gemensam struktur skapas för kunskaps- och erfarenhetsutbyte mellan organ med ansvar för regionalt tillväxtarbete i länen. Syftet med uppdraget är att stärka förutsättningarna för att privat och offentlig verksamhet får tillgång till efterfrågad kompetens och därmed stärka konkurrenskraften och bidra till en hållbar nationell och regional tillväxt. Uppdraget ska även bidra till att skapa bättre planeringsförutsättningar och resursutnyttjande avseende offentligt finansierade kompetensförsörjningsinsatser.

Av en delrapport från september 2010 framgår att deltagande statliga myndigheter avser att inventera och systematisera befintliga analyser och prognoser i fråga om arbetsmarknadens kompetensbehov på kort och lång sikt och se hur de kan samordnas och presenteras på ett samlat och mer transparent sätt. Myndigheterna ska därutöver identifiera eventuella hinder för samverkan när det gäller offentligt finansierade insatser för kompetensförsörjning. Under arbetet avser myndigheterna att föra en kontinuerlig

dialog med regionala företrädare och inventera och identifiera hur de i dag arbetar med behovsanalyser och kompetensutveckling. Arbetet kommer att delrapporteras i september 2011 och slutredovisas till regeringen i maj 2012.

Utskottet noterar också att regeringen i budgetpropositionen redovisar att den har gett dem som ansvarar för regionalt tillväxtarbete i länen i uppdrag att under 2011 fortsätta att arbeta med s.k. kompetensplattformar för samverkan inom kompetensförsörjning och utbildningsplanering på kort och lång sikt. Efter etableringsfasen pågår nu arbetet med kompetensförsörjning i alla län. Resultaten av arbetet kommer att återrapporteras till regeringen i mars 2012.

Mot bakgrund av det arbete med samordning inom kompetensförsörjning som regeringen redan initierat kan utskottet inte se något behov av att inrätta ett centralt organ för ändamålet.

Utskottet kan inte heller ställa sig bakom Socialdemokraternas förslag att arbetslösa bör ges tillfälle att under maximalt ett läsår studera inom det reguljära utbildningsväsendet med samma villkor som arbetsmarknadsutbildning har. Utskottet anser att det är lämpligt att skilja på utbildningspolitikens och arbetsmarknadspolitikens uppgifter, dels eftersom de inte är i alla delar sammanfallande, dels eftersom ansvaret blir mindre tydligt om uppgifterna sammanblandas. Det är också utskottets uppfattning att utbildningar som anvisas genom det arbetsmarknadspolitiska systemet för att undvika inläsningseffekter bör vara korta, i normalfallet högst sex månader. Det är, för det tredje, enligt utskottets mening en viktig rättvisepprincip att inte vissa elever som genomgår en utbildning ska kunna få aktivitetsstöd för sin försörjning medan deras bankkamrater tvingas ta studielån.

Med vad som anförts ovan avstyrks motionerna A284 (S), A335 (S) yrkandena 2, 9 och 13 och A368 (S).

Arbetsmarknadspolitiska program och insatser

Utskottets förslag i korthet

I detta avsnitt behandlar utskottet motioner om olika typer av arbetsmarknadspolitiska program och insatser. Utskottet föreslår att motionerna avslås av riksdagen.

Jämför reservationerna 4 (S, V) och 5 (SD).

Motionerna

Det bör ställas krav på villkor i enlighet med kollektivavtal för att betala ut samhällsstöd vid anställningar, anser *Kurt Kvarnström* och *Peter Hultqvist* (S) i motion A239. Därmed undviker man att anställda utnyttjas och att konkurrensen snedvrids. För att öka nyföretagandet vill *Christer Adelsbo* och *Annelie Karlsson* (S) i motion A323 hitta ett flexiblare användningssätt när det gäller starta-eget-bidraget, exempelvis genom att det

skulle kunna få användas även av personer som har en anställning. *Roza Güclü Hedin* och *Kurt Kvarnström (S)* betonar i motion A332 att praktikplatser inte får bli en ersättning för anställning. De anser att man bör se över åtgärden praktikplatser för att garantera att människor inte utnyttjas. Det finns en del studier och undersökningar som visar att kvinnor inte får samma förutsättningar som män när det gäller tillgång till arbetsmarknadspolitiska program, hävdar *Jasenko Omanovic (S)* i motion A385. Likvärdiga förutsättningar måste ges till arbetsökande oavsett kön om vi ska leva upp till målet att bryta de könsstrukturer som i dag finns på den svenska arbetsmarknaden.

Eliza Roszkowska Öberg (M) förordar i motion A252 att möjligheten att avskaffa *lagen (1971:1204) om byggnadstillstånd m.m.* ses över. Motionären anser att lagen bygger på idéer om planhushållning och en övertro på att fackföreningar och arbetsgivare är mer lämpade att fatta beslut som rör fler än deras egna medlemmar.

Sven-Olof Sällström och *David Lång (SD)* pläderar i motion A273 för att man bör stoppa den etniska diskrimineringen på arbetsmarknaden genom att slopa instegsjobben. Motionärerna menar att svenska medborgare diskrimineras då en arbetsgivare som anställer nyanlända invandrare får upp till 75 % av den totala lönekostnaden finansierad av skattebetalarna.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis understryka att utgångspunkten för och det gemensamma syftet med de arbetsmarknadspolitiska programmen är att de ska stärka den enskildes möjligheter att få eller behålla ett arbete. De arbetsmarknadspolitiska programmen och insatserna har dock olika innehåll och målgrupper, vilket innebär att den andel personer som går till arbete direkt efter den enskilda insatsen varierar. Vissa insatser, framför allt förberedande sådana, följs ofta av ett annat program. Generellt kan sägas att de program som riktas till personer som står relativt nära arbetsmarknaden, t.ex. stöd till start av näringsverksamhet, i allmänhet uppvisar en högre andel i arbete efter genomförd insats. Efter förberedande insatser, dvs. aktiviteter inom vägledning och platsförmedling och förberedande eller orienterande utbildning, är andelen i arbete ofta relativt låg jämfört med flera andra arbetsmarknadspolitiska program och insatser. Förklaringen är att det ofta är insatser för personer som behöver förbereda sig för ett annat arbetsmarknadspolitiskt program.

När det gäller förslaget i motion A252 (M) om att avskaffa *lagen (1971:1204) om byggnadstillstånd m.m.* noterar utskottet att det i en departementspromemoria från september 2011 (Ds 2011:31) bl.a. föreslås att lagen upphävs från den 1 juli 2012. I skrivelsen konstateras att möjligheten att styra byggnadsverksamheten genom regelverket om byggnadstillstånd inte har använts på mer än 20 år. Arbetsförmedlingens hantering av ärenden enligt den aktuella regleringen har dock bidragit till att myndighe-

ten kunnat tillhandahålla statistik och information om pågående och kommande byggnadsprojekt. Att behålla den aktuella regleringen enbart för att få underlag till aktuell statistik anser regeringen dock inte vara motiverat. Någon motsvarande registrering av projekt inom övriga branscher görs inte. Eftersom det enligt nuvarande reglering endast är i Stockholms och delar av Västra Götalands län som byggnadstillstånd krävs skulle ett upphävande av regleringen innebära en enhetlig och likvärdig hantering i hela landet. Då det inte längre kan anses motiverat att behålla reglerna i lagen om byggnadstillstånd m.m. eller de underliggande regelverken är alltså promemorians förslag att reglerna upphävs. Utskottet anser att den fortsatta beredningen i Regeringskansliet bör avvaktas varför motion A252 (M) kan avslås av riksdagen.

I motionerna A332 (S) och A385 (S) efterlyses analyser av arbetsmarknadspolitiska insatser ur olika perspektiv. Med tanke på betydelsen av att det görs analyser och utvärderingar av verksamheter ser utskottet ett stort värde i att bl.a. Arbetsförmedlingen, IFAU och Riksrevisionen granskar såväl enskilda program och insatser som arbetsmarknadspolitiken i stort. Regeringen fattar också löpande beslut om ändringar bl.a. när brister uppmärksammas i regelverket eller i tillämpningen genom egna eller andras undersökningar. Regelverken måste även anpassas kontinuerligt med hänsyn till förändringar i det rådande arbetsmarknadsläget. Deltagarstatistiken för program och insatser bryts regelmässigt ned i en rad avseenden, bl.a. ålder och kön. Skevheter i deltagandet, när det t.ex. gäller fördelningen mellan kvinnor och män, uppmärksammas och kan då åtgärdas i möjligaste mån. Motionerna A332 (S) och A385 (S) kan därmed avslås av riksdagen.

Men anledning av förslaget i motionen A323 (S) att hitta en flexiblere användning av bidrag till start av näringsverksamhet (starta-eget-bidrag) noterar utskottet att antalet personer som påbörjade programmet ökade med mer än 40 % under 2010 jämfört med föregående år, från 6 450 till 9 300 deltagare. Andelen som hade sysselsättning 90 dagar efter avslutad insats var 86 % under 2010 och efter 180 dagar ännu högre. Utskottet kan konstatera att flexibiliteten i programmet har ökat genom att det under de senaste åren även blivit möjligt för personer inom jobbgarantin för ungdomar och för ungdomar under 25 år som omfattas av etableringslagen att få stödet. Utskottet anser att stödet till start av näringsverksamhet alltjämt ska vara ett arbetsmarknadspolitiskt program som riktar sig till arbetslösa och i vissa fall till personer som riskerar att bli arbetslösa. Det ska alltså inte ses som ett stöd under en övergångstid från att vara anställd till att bli företagare. Det är enligt utskottets mening bättre med generella insatser för att stimulera företagande inom näringspolitiken. Motionen avstyrks.

I motion A239 (S) ställs krav på kollektivavtal vid anställning med samhällsstöd. Liknande förslag har utskottet behandlat vid ett flertal tillfällen, senast i betänkande 2010/11:AU2. Utskottet kan konstatera att det är en förutsättning för att få stöd till t.ex. nystartsjobb, instegsjobb eller annat

anställningsstöd att arbetsgivaren intygar att lön och andra anställningsförmåner lämnas enligt kollektivavtal eller att de är likvärdiga med förmåner enligt kollektivavtal i branschen. I huvudsak samma regler gäller i detta avseende för lönebidrag. Varken nu eller tidigare har det formellt ställts krav på att kollektivavtal ska finnas på arbetsplatsen. Utskottet anser att det gällande regelverket är ändamålsenligt och avstyrker därför motion A239 (S).

I motion A273 (SD) förordas ett avskaffande av instegsjobben, eftersom de enligt motionärerna är ett uttryck för etnisk diskriminering mot svenska medborgare. Som framförts tidigare i betänkandet delar utskottet inte den människosyn som präglar Sverigedemokraternas politik. Till skillnad från motionärerna ser utskottet ett stort värde, så väl mänskligt som ekonomiskt, i att nyanlända får det svenska samhällets hjälp att komma in på arbetsmarknaden och bidra till vår gemensamma framtid. Sett ur det perspektivet är det ytterst oklart om instegsjobben på längre sikt innebär någon faktisk nettoutgift alls för den svenska samhällsekonomin. Som utskottet framhållit ovan skulle det i alla fall inte vara fråga om en besparing av den storlek som hänvisas till i motionen. Utskottet vill också påpeka att det inom arbetsmarknadspolitiken finns en rad andra insatser som är riktade till speciellt utsatta grupper som av olika skäl kan ha svårt att ta sig in på arbetsmarknaden. Såväl ungdomssatsningen med halverad arbetsgivaravgift för dem som anställer unga som nystartsjobben för dem som varit borta från arbetsmarknaden en längre tid är exempel på sådana insatser. Syftet med dessa insatser, liksom med instegsjobben, är att underlätta att få jobb för personer som står långt från arbetsmarknaden. Motion A273 (SD) avstyrks.

Insatser mot ungdomsarbetslöshet

Utskottets förslag i korthet

I detta avsnitt behandlar utskottet motioner om olika insatser för att motverka ungdomsarbetslöshet. Utskottet föreslår att motionerna avslås av riksdagen.

Jämför reservationerna 6 (S) och 7 (SD) samt särskilt yttrande 6 (V).

Motionerna

Socialdemokraterna framför i motion A335 yrkande 11 att Sverige i dag är ett av de länder i Europa som har högst ungdomsarbetslöshet. Partiet föreslår därför att det man kallar aktivitetsförbudet på Arbetsförmedlingen de 100 första dagarna tas bort och att det införs traineeplatser för unga under

26 år i privat och offentlig verksamhet. Krav på att ta bort aktivitetsförbudet framförs också i motion A256 av *Isak From* och *Roza Güclü Hedin (S)*.

Sverigedemokraterna förespråkar i motion Fi242 införandet av anställningsformen lärling och dess befrielse från arbetsgivaravgift som ett led i att komma till rätta med ungdomsarbetslösheten, som är ett enormt problem för såväl samhället i stort som för alla direkt drabbade ungdomar (*yrkande 9*). Ett identiskt förslag återfinns också i motion A383 av *Sven-Olof Sällström* och *Richard Jomshof (SD)*. Den arbetsgivare som anställer en lärling skulle under ett års tid befrias från arbetsgivaravgift och anställa lärlingen till 75 % av ingångslönen. Under lärlingsperioden kan även provanställningstiden förlängas till 12 månader i stället för 6. Beräknat på en 70-procentig undanträngningseffekt skulle 50 000 lärlingsjobb kosta 1,9 miljarder kronor på budgetens inkomstsida, vilket är vad partiet avsätter för reformen för 2012.

Isak From (S) vill i motion A257 se en enhetlig politik för att stärka ungdomar på arbetsmarknaden, något som inkluderar bl.a. en översyn av otrygga anställningar och utbildnings- och bostadssatsningar. Även *Caroline Helmersson Olsson m.fl. (S)* uppmanar i motion A336 *yrkande 1* till att stärka ungdomars möjligheter på arbetsmarknaden, bl.a. genom att hjälpa dem att få ett vanligt arbete med avtalsenlig lön och sjysta arbetsvillkor. *Fredrik Olovsson (S)* framhåller i motion A220 att man bör låta se över åtgärden pendlingsstöd för unga som en åtgärd för att underlätta matchningen på arbetsmarknaden. Inom ramen för ungdomsgarantin skulle, menar *Carin Runeson* och *Roza Güclü Hedin (S)* i motion A259, en lotsfunktion kunna skapas genom någon form av mentor eller kontaktman, där personer i reguljärt arbete eller utbildning under några timmar i veckan arbetar som lotsar för personer som är i behov av stöd.

Olof Lavesson (M) föreslår i motion A279 att ett studentmedarbetarsystem av dansk modell införs i Sverige. *Lars Beckman (M)* framför i motion A340 att eftersom myndiga personer får starta företag borde de också ha möjlighet till ett starta-eget-bidrag och till den rådgivning som finns för nya företagare. *Helena Bouveng (M)* anser att kommunernas uppföljningsansvar för unga upp till 20 år inte är tillräckligt. I motion A299 nämner hon som en eventuell möjlighet att ansvaret i stället övertas av Arbetsförmedlingen och då gäller det ungdomar upp till 25 år som varken arbetar eller studerar. Ett liknande förslag framförs av *Walburga Habsburg Douglas (M)* i motion A339.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att ungdomar under en längre period har haft en svår situation på arbetsmarknaden, men att utvecklingen de senaste 1,5 åren tydligt gått i rätt riktning. Det försämrade arbetsmarknadsläget 2008–2009

drabbade ungdomar särskilt hårt, vilket delvis kan förklaras av att unga oftare än vuxna har en svag förankring på arbetsmarknaden med tillfälliga arbeten eller begränsad anställningstid.

I oktober 2011 var fortfarande 21,1 % av de ungdomar i åldern 15–24 år som befann sig i arbetskraften arbetslösa. Utskottet noterar emellertid att det är nästan 2 procentenheter lägre än i oktober 2010. Trendvärdet för ungdomsarbetslösheten, dvs. en mätserie som rensats från slumpvisa och säsongsberoende variationer, har i AKU också sjunkit kontinuerligt ända sedan februari 2010. I sammanhanget bör man också ha i åtanke att den officiella arbetslöshetsdefinitionen även inkluderar heltidsstuderande som i AKU-intervjuer säger sig söka och med relativt kort varsel kunna ta minst en timmes arbete i en viss vecka. I oktober i år var det så många som 54 500, dvs. ca 43 % av de arbetslösa i åldern 15–24 år, som var heltidsstuderande. Det innebär att ca 12 % av ungdomarna 15–24 år är arbetslösa och inte heltidsstuderande.

När det gäller tiden i arbetslöshet är ungdomars situation bättre än äldre arbetslösa. Medelvärde för arbetslöshetstiden för ungdomar i åldern 15–24 år var 15,7 veckor i oktober 2011, att jämföra med 34,3 veckor för alla arbetslösa i åldern 15–74 år. Av de unga arbetslösa hade ca 13,2 % varit utan arbete ett halvår eller mer, jämfört med 31,4 % av alla arbetslösa i åldern 15–74 år.

Med anledning av vad som framförs i bl.a. Socialdemokraternas motion om att avskaffa vad motionärerna kallar ”aktivitetsförbudet för unga” vill utskottet inledningsvis tydligt slå fast att arbetslösa ungdomar, liksom andra arbetslösa, har rätt till ett individuellt stöd i sitt arbetsökande. Utskottet kan också konstatera att alla arbetslösa ungdomar kan ta del av en förstärkt matchningsverksamhet med personliga coacher redan från den första arbetslösa dagen, dvs. redan innan de trätt in i jobbgarantin för ungdomar. Som utskottet beskrivit ovan karakteriseras ungdomars situation på arbetsmarknaden å ena sidan av att nivån på arbetslösheten relativt sett är högre än för befolkningen i genomsnitt, å andra sidan av att tiden i arbetslöshet är kortare för ungdomar än för den arbetslösa i gemen. Därför förefaller det utskottet välbetänkt att Arbetsförmedlingen i normalfallet inledningsvis satsar på stöd till direkt jobbsökande och inte från första dagen anvisar arbetslösa ungdomar i allmänhet till olika typer av insatser som har högre risk för inlåsning och är mer kostsamma.

Även om de flesta ungdomars arbetslöshetsperioder alltså är korta vill utskottet i likhet med motionärerna bakom t.ex. A299 (M) och A339 (M) varna för att de negativa arbetsmarknadsrelaterade effekterna av längre arbetslöshetsperioder kan bli varaktiga för den begränsade grupp ungdomar som inte lyckas etablera sig på arbetsmarknaden. Detta gäller särskilt för unga som inte har avslutat sin gymnasieutbildning (jfr IFAU-rapport 2011:1).

Utskottet kan konstatera att en stor andel av de ungdomar som befinner sig i en sådan utsatt situation redan i dag har tillgång till Arbetsförmedlingens hela utbud av insatser och detta redan från första dagen i arbetslöshet. Det gäller bl.a. ungdomar med ett funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga, nyanlända ungdomar (inom ramen för etableringsreformen) och ungdomar inom arbetslivsintroduktionen.

För ungdomar som saknar fullständig gymnasieutbildning är det viktigaste att de fullgör sina studier. Under 2010 och 2011 genomfördes en studiemotiverande satsning inom folkhögskolorna för ungdomar som saknar slutbetyg från grund- eller gymnasieskolan. Folkhögskolesatsningen kommer att förlängas under 2012 och 2013 och är tillgänglig för målgruppen redan från första dagen i arbetslöshet. Även satsningen på det högre studiebidraget inom studiemedlen för deltagare i jobbgarantin för ungdomar och i jobb- och utvecklingsgarantin som inte har slutfört sin gymnasieutbildning före halvårsskiftet 2010 förlängs.

Utskottet kan alltså konstatera att det för majoriteten av de arbetslösa ungdomarna från första dagen finns individuellt anpassat stöd i arbetssökandet med tillgång till förstärkt matchning via coacher. För många i de grupper av ungdomar som har en svag ställning på arbetsmarknaden – funktionsnedsatta, nyanlända m.fl. – finns från första dagen dessutom redan i dag tillgång till en bredare palett av insatser. Den begränsade grupp ungdomar som inte hör till någon av dessa kategorier men som ändå löper en hög risk för att hamna i långtidsarbetslöshet kan emellertid enligt utskottets mening också vara i behov av särskilda insatser tidigt i arbetslöshetsperioden.

Ett problem har emellertid i vissa fall varit hur dessa ungdomar med särskilt hög risk för långtidsarbetslöshet ska urskiljas ur gruppen utan särskilda behov. Utskottet välkomnar därför att Arbetsförmedlingen från den 1 januari 2012 inför ett förenklat profileringsverktyg som ska användas som ett hjälpmedel vid arbetsförmedlarnas bedömning av vilka arbetssökande som löper hög risk för långtidsarbetslöshet och därför bör komma i fråga för tidiga insatser. Utskottet anser att en sådan profilering bör kunna användas för att identifiera en begränsad grupp ungdomar med en sådan hög risk för långtidsarbetslöshet. Dessa ungdomar bör kunna ta del av programinsatser innan de anvisas till jobbgarantin för ungdomar. Framför allt handlar det enligt utskottets bedömning om möjlighet till praktik, där dessa ungdomar kan få en starkare anknytning till arbetsmarknaden genom referenser och arbetslivserfarenhet. Utskottet utgår från att regeringen om detta är nödvändigt ser över regelverket så att tidiga insatser kan göras för denna begränsade grupp av unga.

Utskottet kan konstatera att regeringen i budgetpropositionen för 2012 presenterar ett brett arbetsmarknadspaket som bl.a. innefattar en historisk satsning på Arbetsförmedlingen. Utskottet gör bedömningen att medel till tidiga insatser för ungdomar som löper en hög risk att drabbas av långvarig arbetslöshet väl kan rymmas inom ramen för paketet. Mot bakgrund av

de insatser som utskottet här redovisat saknas enligt utskottets mening helt grund för att beskriva Arbetsförmedlingens stöd till unga arbetssökande som ett "aktivitetsförbud". Alla ungdomar som skriver in sig vid förmedlingen får stöd av den typ av insats som är bäst anpassad för honom eller henne. Utskottet anser därmed att motion A335 yrkande 11 (S) väsentligen är tillgodosedd.

Utöver vad som nu har anförts om en ny möjlighet att fånga upp ungdomar som riskerar att fastna i långtidsarbetslöshet vill utskottet med anledning av motionerna A299 (M), A339 (M) och A340 (M) betona det angelägna i att ungdomar slutför sin gymnasieutbildning. Att gymnasieutbildningen är ett kommunalt ansvar talar enligt utskottets bedömning emot att överföra kommunernas uppföljningsansvar för ungdomar under 20 år till den statliga Arbetsförmedlingen på det sätt som föreslås i motionerna A299 (M) och A339 (M). Att arbetslösa ungdomar i den åldern i första hand bör förmås att slutföra sina gymnasiestudier talar enligt utskottets mening emot det förslag att sänka åldersgränsen för att kunna motta startaegget-bidrag som framförs i motion A340 (M).

När det gäller de sverigedemokratiska förslagen om en form av lärlingsanställning kan utskottet konstatera att regeringen vill introducera två särskilda anställningsformer för lärlingar som ska underlätta ungas inträde på arbetsmarknaden. Frågan om en ny anställningsform för den som går en gymnasial lärlingsutbildning bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Vad gäller lärlingsprovanställningar kommer regeringen att tillkalla en särskild utredare. Utskottet anser att det fortsatta beredningsarbetet bör avvaktas.

Stödet till deltagarna i jobbgarantin för ungdomar är, liksom en hög aktivitetsnivå och god kvalitet i insatserna, viktiga faktorer för att underlätta att deltagarna så snabbt som möjligt ska få ett arbete eller påbörja en utbildning inom det reguljära utbildningssystemet. Trots en otillfredsställande aktivitetsnivå i jobbgarantin för ungdomar är utflödet från garantin till utbildning eller arbete, med eller utan stöd, fortfarande relativt högt. Utskottet gör därför liksom regeringen bedömningen att jobbgarantin för ungdomar ökar möjligheterna för ungdomar att övergå från arbetslöshet till arbete eller utbildning. Utgångspunkten är även i fortsättningen att deltagarna i jobbgarantin för ungdomar ska erbjudas aktiviteter efter individuella behov och att aktiviteterna ska täcka individens arbetsutbud. Utskottet noterar också att regeringen, mot bakgrund av risken för att arbetsmarknadsutvecklingen blir betydligt svagare, föreslår en satsning på fler platser inom den yrkesinriktade gymnasiala vuxenutbildningen (yrkesvux) och inom yrkeshögskolan.

Utskottet noterar att det i motion A279 (M) – som är likalydande med en motion från föregående riksmöte – föreslås att man ska överväga ett system med studentmedarbetare enligt dansk modell. Utskottet är självklart positivt till att studenter under studietiden har extrajobb eller sommarjobb som ligger i linje med deras utbildning. Utskottet anser dock att möjlighe-

ten redan i dag rymms inom den befintliga lagstiftningen. Förslaget om studentmedarbetare är t.ex. något som arbetsmarknadens parter skulle ha möjlighet att komma överens om i kollektivavtal. Det är därför i första hand dessa parter som bör diskutera och avtala om eventuella förändringar på detta område. I sammanhanget kan noteras att det redan i dag finns s.k. studentmedarbetare på den svenska arbetsmarknaden.

I motion A220 (S) förespråkas en sänkning av åldersgränsen för att kunna ta emot pendlingsstöd. I *förordningen (1999:594) om flyttningsbidrag* finns bestämmelser om stöd till flyttning som görs av arbetsmarknadspolitiska skäl (flyttningsbidrag) och om bidrag som lämnas i form av respension och pendlingsstöd. Huvudregeln enligt 2 § är att flyttningsbidrag får lämnas till den som har fyllt 25 år och i övrigt uppfyller de krav som finns i förordningen. Undantagsvis kan viss respension lämnas till den som har fyllt 20 år. Utskottet delar motionärens syn att ett av arbetsmarknadspolitikens viktigaste syften är att underlätta matchningen på arbetsmarknaden. Utskottet anser att en hög rörlighet är en central del av en väl fungerande arbetsmarknad. Ungdomar är emellertid den grupp som även utan subventioner har högst rörlighet på arbetsmarknaden (jämför exempelvis SOU 2003:37). Utskottet anser därför inte att det kan anses nödvändigt att göra det möjligt för ungdomar att beviljas flyttningsbidrag.

Med vad som anförts ovan avstyrks motionerna *Fi242 (SD) yrkande 9*, *A220 (S)*, *A256 (S)*, *A257 (S)*, *A259 (S)*, *A279 (M)*, *A299 (M)*, *A335 (S) yrkande 11*, *A336 (S) yrkande 1*, *A339 (M)*, *A340 (M)* och *A383 (SD)*.

Åtgärder för personer som står långt från arbetsmarknaden

Utskottets förslag i korthet

I detta avsnitt behandlar utskottet motioner om olika åtgärder för personer som står långt från arbetsmarknaden. Utskottet föreslår att motionerna avslås av riksdagen.

Jämför reservationerna 8 (S) och 9 (SD) samt särskilt yttrande 7 (V).

Motionerna

Socialdemokraterna vill enligt motion *A335 yrkande 4* skapa en kraftsamling för personer som står långt från arbetsmarknaden med möjlighet till en personlig handlingsplan med resurser för individuellt anpassade insatser efter varje enskild individs behov. Genom att slå samman delar av Arbetsförmedlingen och delar av Försäkringskassan samtidigt som det tillförs nya resurser till en gemensam organisation – Kraftsam – vill partiet erbjuda människor en kraftsamling för att komma in på eller tillbaks till

arbetsmarknaden. Individerna ska själv ansöka om att få tillhöra Kraftsam, och bara de som har stora eller komplexa behov som inte kan tillgodoses inom den reguljära arbetsmarknadspolitiken kan beviljas detta stöd.

Olle Thorell (S) anser i motion A255 att regeringen bör säkerställa att verksamheten i fas 3 i jobb- och utvecklingsgarantin är av en sådan karaktär att deltagare inte utnyttjas som reguljär arbetskraft och att uppgifterna är meningsfulla. Även *Monica Green* och *Carina Ohlsson (S)* tar i motion A260 upp jobb- och utvecklingsgarantin, då motionärerna ser ett behov av att garantin belyses och utvärderas. De anser det orimligt att Arbetsförmedlingens största program inte är föremål för utvärdering. *Sven-Olof Sällström* och *David Lång (SD)* menar enligt motion A277 att regeringen bör utreda möjligheterna att ersätta jobb- och utvecklingsgarantins fas 3 med ett helt nytt statligt system där deltagarna hänvisas till samhällsnyttig verksamhet under det allmännas försorg. Att styra programmet så att programdeltagarna arbetar inom samhällsnyttig verksamhet som vård, skola, försvar, omsorg och infrastruktur är eftersträvänsvärt. Även i *Roland Utbults (KD)* motion A262 diskuteras jobb- och utvecklingsgarantin. Motionären anser att regeringen bör förlänga möjligheten till återinträde i jobb- och utvecklingsgarantin efter studier respektive föräldraledighet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser, liksom Socialdemokraterna i motion A335, att en del av fungerande arbetslinje måste innefatta att de som står längst från arbetsmarknaden ska ges möjligheter att leva på eget arbete utifrån de egna förutsättningarna. Inte minst den reformerade sjukförsäkringen innebär en ambitionshöjning när det gäller att tidigt se till att människors förmåga till arbete tas till vara och uppmärksamma individens behov av omställning. Samtidigt ställer det höga krav på att samspelet mellan Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan fungerar väl. Socialdemokraterna föreslår i motionen en sammanslagning av delar av dessa myndigheter till en ny myndighet, Kraftsam, med uppdrag att bistå personer som har stora eller komplexa behov som inte kan tillgodoses inom den reguljära arbetsmarknadspolitiken.

Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen samverkar löpande i rehabiliteringskedjan för att underlätta övergången från ersättning via sjukförsäkringen till aktivt arbetssökande och nytt arbete. Utskottet kan konstatera att myndigheterna i dag har ett väl etablerat samarbete med målet att återföra personer till arbetslivet. Utskottet noterar att myndigheterna för att vidareutveckla samverkan – på regeringens uppdrag – har analyserat behovet och omfattningen av gemensamma rehabiliteringsinsatser i samverkan efter 2011 och lämnat förslag på hur rehabiliteringsinsatserna i samverkan kan vidareutvecklas. Myndigheterna har lämnat en gemensam viljeinriktning om hur gemensamma insatser kan utvecklas för att skapa fler vägar tillbaka till arbetsmarknaden för den enskilde.

Utskottet kan konstatera att regeringen nu föreslår att samarbetet på rehabiliteringsområdet dels ges större långsiktighet och bättre planeringsförutsättningar, dels förstärks ytterligare.

Samverkan mellan Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan och den finansiella samordningen som bedrivs av samordningsförbund inom rehabiliteringsområdet har hittills finansierats via de s.k. samverkansmedlen som utgör 5 % av sjukpenninganslaget. För att skapa bättre transparens och en längre planeringshorisont för verksamheten föreslår regeringen att kopplingen till sjukpenninganslaget slopas. Medel för samverkan mellan sjukskrivningsprocessens aktörer bör i stället tilldelas via ett eget anslag på utgiftsområde 10.

Av budgetpropositionen framgår också att regeringen gör bedömningen att ytterligare förstärkningar bör göras för att bättre kunna leva upp till den ökade ambitionen om förstärkta rehabiliteringsinsatser. För 2012 föreslår regeringen därför att 738 miljoner kronor avsätts på det nya anslaget. Det är en förstärkning med 424 miljoner kronor jämfört med 2011. Regeringen anser att det är viktigt att Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan ges långsiktiga planeringsförutsättningar i sitt arbete. Anslagsnivån på 738 miljoner kronor behålls därför även under perioden 2013–2015. Regeringen anför dessutom att det på sikt bör prövas om dessa medel ska utgöra delar av myndigheternas ordinarie verksamhet.

Utskottet välkomnar regeringens förslag till en förstärkt och mer långsiktig medelstilldelning liksom de berörda myndigheternas gemensamma viljeinriktning att utveckla sitt samarbete med syfte att skapa fler vägar tillbaka till arbetsmarknaden för den enskilde. Förslagen går enligt vad utskottet kan bedöma i just den riktning som efterlyses i Socialdemokraternas motion. Det är enligt utskottets mening därmed svårt att se ett behov av att genomföra en stor omorganisation och inrätta en ny myndighet. Dagens samarbete mellan Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan fungerar väl och har givits förutsättningar att förbättras ytterligare inom den nuvarande organisationen. Utskottet avstyrker därmed motion A335 (S) yrkande 4 i den mån den inte kan anses tillgodosedd med det anförda.

När det gäller motionerna som rör jobb- och utvecklingsgarantin och som innehåller krav på bl.a. en utvärdering av garantin kan utskottet konstatera att två utvärderingar redan gjorts: Riksrevisionens *Jobb- och utvecklingsgarantin* (RiR 2009:22) och IFAU:s *Vad gör de i jobb- och utvecklingsgarantin?* (IFAU 2010:15). Därutöver har Arbetsförmedlingen som nämnts på regeringens uppdrag gjort en fördjupad analys av garantin (dnr AF-2010/436389). Utskottet kan samtidigt konstatera att en regelrätt effektutvärdering av jobb- och utvecklingsgarantin möter betydande svårigheter då samtliga arbetssökande som uppfyller villkoren anvisas till garantin, varför det inte går att sätta samman en lämplig jämförelsegrupp.

Därutöver hänvisar utskottet till vad som redan anförts om jobb- och utvecklingsgarantin i avsnittet Åtgärder för att bryta långtidsarbetslöshet ovan och föreslår att motionerna A255 (S), A260 (S), A262 (KD) och A277 (SD) avslås.

Funktionshindrades arbetsmarknad

Utskottets förslag i korthet

I detta avsnitt behandlar utskottet motioner om bl.a. samordning mellan myndigheter och andra åtgärder för att underlätta för personer med funktionsnedsättning på arbetsmarknaden. Utskottet föreslår att motionerna avslås av riksdagen.

Jämför reservationerna 10 (S) och 11 (V).

Motionerna

I motion A309 framför *Vänsterpartiet* att en enda myndighet ska ha ansvar för alla arbetshjälpmedel (*yrkande 2*). Partiet anser också att arbetshjälpmedlen måste göras personliga (*yrkande 3*).

Lennart Axelsson (S) vill att regeringen ska utreda hur ansvaret för allt arbetsmarknadsrelaterat stöd till personer med funktionsnedsättning kan samlas hos en myndighet, enligt vad han framför i motion A319. Även *Edward Riedl (M)* vill, enligt motion A374, stärka arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning bl.a. genom ökad samordning mellan Arbetsförmedlingen, socialtjänsten och Försäkringskassan för att alla ska arbeta mot samma mål för de enskilda. Även *Désirée Pethrus* och *Anders Sellström (KD)* nämner i motion A349 ett intensifierat samarbete mellan Försäkringskassan, socialtjänsten och Arbetsförmedlingen som ett av flera medel för att göra det lättare för personer med funktionsnedsättning att ta sig in på arbetsmarknaden. *Per Lodenius* och *Johan Linander (C)* föreslår i motion A389 att en enda myndighet ska ha ansvar för allt arbetsmarknadsrelaterat stöd för personer med synnedsättning.

Finn Bengtsson m.fl. (M) efterlyser i motion A300 *yrkande 2* en översyn av regelverket för att underlätta för funktionshindrade och nyanlända invandrare att få anställning i företag, bl.a. i fråga om individuella arbetsplatsanpassningar, lönebidragsanställning, minskade arbetsgivaravgifter och avlastning av sjuklöneansvar för arbetsgivare. Slutligen föreslås i motion A386 *yrkande 2* av *Per Åsling* och *Ola Johansson (C)* att regeringen uppdrar åt Arbetsförmedlingen att initiera ett program för att utbilda och på andra sätt stärka småföretags möjligheter att integrera medarbetare med funktionsnedsättning.

Utskottets ställningstagande

I ett antal motioner argumenteras dels för en närmare samordning mellan olika myndigheter som bistår vid inträde på arbetsmarknaden för personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga (fortsättningsvis benämnda funktionsnedsatta), dels insatser för att underlätta för företag att anställa funktionsnedsatta. Utskottet anser att det är synnerligen viktigt att funktionsnedsatta får det stöd de behöver för att kunna finna, få och behålla ett arbete. För att förbättra förutsättningarna för funktionsnedsatta att få ett arbete behöver en rad åtgärder vidtas inom flera områden. Det handlar dels om att säkerställa att de arbetsmarknadspolitiska insatserna fungerar effektivt och ändamålsenligt och att arbetssökande med funktionsnedsättning får det förmedlingsstöd de behöver, dels om att ge ökad information och därigenom öka kunskapsläget hos såväl arbetsförmedlare som arbetsgivare samt att i dialog med dessa skapa fler vägar till arbete för funktionsnedsatta.

Utskottet kan konstatera att regeringen har vidtagit flera åtgärder på området under denna och föregående mandatperiod. Ytterligare resurser för anställningar med lönebidrag och anställningar vid Samhall har tillförts Arbetsförmedlingen. Ytterligare förvaltningsmedel har dessutom tillförts Arbetsförmedlingen för att säkra kvaliteten i stödet till funktionsnedsatta. Arbetsförmedlingen har också fått i uppdrag att genomföra en informationskampanj, *Se kraften!*, för att uppmärksamma arbetsgivare om vilka insatser som i dag finns för anställning av funktionsnedsatta. Informationskampanjen ska bl.a. bidra till att skapa kunskap och trygghet i fråga om sådant som kan upplevas som främmande. I det avseendet är syftet även att förändra eventuella negativa attityder till att anställa funktionsnedsatta. Kampanjen startade i september 2011.

Utskottet noterar att regeringen under 2010 och våren 2011 fört samtal med arbetsmarknadens parter om hur regeringen och parterna tillsammans kan förbättra möjligheterna för funktionsnedsatta att komma in på arbetsmarknaden. Under hösten 2011 kommer regeringen att fortsätta samtalen med parterna och även med de funktionshindrades organisationer.

Regeringen tillsatte i juni 2011 en särskild utredare som ska se över insatserna för funktionsnedsatta. Utredaren ska lämna ett samlat förslag till hur dessa insatser bör utformas för att på ett effektivt sätt bidra till att funktionsnedsatta i ökad utsträckning kan få och behålla ett arbete (dir. 2011:59). Utredaren ska även ta ställning till ett antal frågor som rör Samhall AB. Uppdraget omfattar att föreslå såväl förändringar av nuvarande insatser som eventuella nya insatser. Utredaren ska bl.a. genomföra särskilda samtal med ledande företrädare för det privata näringslivet i syfte att identifiera vad företagen kan göra för att bereda fler funktionsnedsatta möjlighet till arbete eller praktik och ta fram idéer till hur enskilda företag och det offentliga bättre kan samverka i detta avseende. Uppdraget ska redovisas senast den 16 april 2012.

Utskottet välkomnar vad regeringen och Arbetsförmedlingen gör för att underlätta funktionsnedsattas inträde på arbetsmarknaden. Utskottet kan konstatera att bl.a. de frågeställningar som motionärerna tar upp är föremål för utredning. Det är enligt utskottets mening naturligt att avvakta utredningens arbete innan initiativ av den typ som motionärerna föreslår tas.

Med det ovan anförda avstyrks motionerna A300 (M) yrkande 2, A309 (V) yrkandena 2 och 3, A319 (S), A349 (KD), A374 (M), A386 (C) yrkande 2 och A389 (C).

Sociala företag

Utskottets förslag i korthet

Utskottet behandlar i detta avsnitt ett antal motioner om bl.a. sociala företag och stödet särskild näringshjälp. Utskottet föreslår riksdagen att avslå samtliga motionsyrkanden.

Jämför reservationerna 12 (MP) och 13 (V).

Motionerna

Miljöpartiet anser i motion N252 att det är viktigare än någonsin att politiken tar sig an uppdraget att underlätta för en utveckling av den sociala ekonomin då partiet ser den som en allt viktigare del av den totala samhällsekonomin. Det är, enligt partiet, alltmer uppenbart att ekonomin och verksamheterna inom den privata och den offentliga sektorn inte klarar uppdraget för det som är nödvändigt i ett solidariskt samhälle. Miljöpartiet anser att allt fler hamnar vid sidan om, vilket innebär att klyftorna och motsättningarna ökar. Miljöpartiet föreslår att stödet särskild näringshjälp omstruktureras (*yrkande 15*), att utvecklingsanställning och trygghetsanställning bör tydliggöras som huvudsakligen ett stöd till sociala företag (*yrkande 16*), att en modell med förhöjt anordnarbidrag till sociala företag med 300 kr per dag bör utredas (*yrkande 17*), att stödet förberedande insatser ska tydliggöras som en lämplig åtgärd för att förbereda starten av ett socialt företag (*yrkande 18*), att stödet för arbetsbiträde ska tydliggöras som ett stöd till sociala företag att anställa handledare eller verksamhetsledare (*yrkande 19*) och att Arbetsförmedlingen i högre grad bör upphandla tjänster av den sociala ekonomins organisationer (*yrkande 20*).

Vänsterpartiet framhåller i motion A309 att sociala arbetskooperativ har visat sig nå goda resultat med ökad livskvalitet för dem som deltagit i dem. Möjligheten till direkt statligt stöd till sociala arbetskooperativ bör därför prövas (*yrkande 7*). Partiet föreslår också att regeringen ger Arbetsförmedlingen i uppdrag att tillsammans med intresseorganisationer se över

förutsättningarna för att teckna avtal med olika anordnare om s.k. övergångsansättningar där personer med psykisk funktionsnedsättning kan få möjlighet att prova på att arbeta under trygga former (*yrkande 8*).

Christer Adelsbo m.fl. (S) hävdar i motion *N389 yrkande 1* att det sociala företaget har stora möjligheter att bli ett komplement till andra arbetsmarknadspolitiska insatser.

Utskottets ställningstagande

I motionerna *N252 (MP)* yrkandena 15–20, *N389 (S)* yrkande 1 och *A309 (V)* yrkandena 7 och 8 tar bl.a. Miljöpartiet och Vänsterpartiet upp olika aspekter på sociala företag. Utskottet har vid ett flertal tillfällen framhållit att sociala företag kan spela en viktig roll i arbetsmarknadspolitiken (senast i bet. 2010/11:AU2). Företagen kan vara av olika karaktär där arbetsinsatsen i hög grad anpassas till medarbetarnas förmåga och behov av stöd. Majoriteten av medarbetarna i arbetsintegrerande sociala företag är personer som t.ex. på grund av funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga, långtidssjukskrivning eller långtidsarbetslöshet inte fått möjlighet att etablera sig på eller förlorat kontakten med arbetsmarknaden.

Utskottet anser att sociala företag kan underlätta inträdet i arbetslivet för de människor som bedöms ha svårast att klara konkurrensen på den reguljära arbetsmarknaden. De kan även bidra till att integrera människor i samhället och arbetslivet. Sociala företag kan även göra det möjligt för dem som står längst från arbetsmarknaden att bli entreprenörer och företagare. Utskottet anser dock att verksamheten bör utformas på ett sådant sätt att andra företag inte missgynnas.

Utskottet noterar att regeringen den 22 april 2010 fattade beslut om en handlingsplan för arbetsintegrerande sociala företag. Handlingsplanen består av insatser för att stärka samverkan mellan olika aktörer inom närings-, social-, socialförsäkrings-, arbetsmarknads- och finansområdet. Det handlar bl.a. om att tydliggöra möjligheterna till ekonomiskt stöd, undersöka olika finansieringsmodeller och kartlägga hinder och möjligheter för sociala företag att delta i offentlig upphandling. Av handlingsplanen framgår bl.a. att det i dag saknas en grundläggande reglering för arbetsintegrerande sociala företag. Därför framför regeringen i handlingsplanen att det finns behov av en förordning om arbetsintegrerade sociala företag som är en förutsättning för användningen av EU:s allmänna gruppundantagsförordning för statligt stöd (förordning [EG] nr 800/2008). En förordning skulle enligt regeringen dessutom fastställa en definition av arbetsintegrerande sociala företag och på så sätt legitimera och lyfta upp arbetsintegrerande sociala företag som viktiga aktörer för Sveriges utveckling och välmående. Arbetet med förordningen pågår inom Regeringskansliet.

Den 31 mars 2011 lämnade Tillväxtverket in en rapport med anledning av regeringens handlingsplan som utarbetats i samarbete med Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Socialstyrelsen, Sveriges Kommuner och Lands-

ting och företrädare för sociala företag. Rapporten innehåller de underlag som regeringen efterfrågat avseende anordnarstöd till arbetsintegrerande sociala företag, de ersättnings- och bidragsformer som kan användas till verksamma i företagen och en översyn av formerna för samverkan. I rapporten lyfts också problem och hinder i de nuvarande formerna och förslag inför framtiden fram.

Den 1 april 2010 publicerades en ny nätbaserad handbok om samarbetet mellan myndigheter och arbetsintegrerande sociala företag. Den riktar sig i första hand till anställda på Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan och i kommuner som i sitt arbete kan använda sig av sociala företag som blivande arbetsgivare eller utförare av arbetsträning m.m. Syftet med handboken är att underlätta arbetsintegrerande sociala företag.

I detta sammanhang kan också nämnas att den offentliga utredning som i september 2010 fick i uppdrag att utvärdera upphandlingsregelverket m.m. (dir. 2010:86) även ska kartlägga och analysera erfarenheterna av att använda offentliga upphandlingar som medel för att verka för samhällspolitiska mål som avser miljöhänsyn, sociala och etiska hänsyn och ökad medverkan av små och medelstora företag i offentliga upphandlingar.

Utskottet välkomnar regeringens och myndigheternas omfattande arbete på detta område. Utskottet anser att beredningen av bl.a. finansieringsfrågan bör avvaktas.

Med det ovan anförda avstyrks motionerna *N252 (MP) yrkandena 15–20*, *N389 (S) yrkande 1* och *A309 (V) yrkandena 7 och 8*.

Lönebidrag

Utskottets förslag i korthet

I detta avsnitt behandlar utskottet ett antal motioner om förutsättningarna att bevilja lönebidrag och om att höja åldersgränsen för lönebidrag. Utskottet föreslår riksdagen att avslå samtliga motionsyrkanden.

Jämför reservation 14 (V).

Motionerna

Vänsterpartiet påpekar i motion *A309* att lönebidrag är avgörande för att skapa fler arbeten för personer som behöver särskilt stöd för att kvarstå eller få ett fotfäste på arbetsmarknaden. Särskilt i det nuvarande läget med hög arbetslöshet är det viktigt att investera i människors möjligheter att stanna kvar i arbete och säkerställa att de inte hamnar i utanförskap genom arbetslöshet. *Vänsterpartiet* anser därför att möjligheten bör utökas för den som har en anställning och drabbas av en funktionsnedsättning att beviljas lönebidrag för att kunna stanna kvar på sin arbetsplats (*yrkande 4*). För att förhindra utnyttjande av personer med funktionsned-

sättning är det viktigt att Arbetsförmedlingen har möjlighet att kontrollera arbetsgivarens seriositet, att villkoren är i enlighet med kollektivavtal och att arbetsmiljön är tillfredsställande. Vänsterpartiet vill därför att lönebidraget ska göras personligt, beviljas en person i stället för en arbetsplats och beviljas för fyra år i taget (*yrkande 5*).

Ingemar Nilsson (S) gör i motion *A244* bedömningen att vi i framtiden behöver arbeta längre än i dag. Motionären anser därför att det finns anledning att ompröva tidigare beslut och öppna möjligheten att ge lönebidrag fram till dess att man fyller 67 år. *Désirée Pethrus* och *Emma Henriksson (KD)* kommer i motion *A317* till samma slutsats och uppmanar regeringen att skyndsamt utreda möjligheten att förändra lagstiftningen gällande lönebidrag och arbetstekniska hjälpmedel för att möjliggöra arbete efter 65 års ålder även för personer med funktionsnedsättning.

Ett problem har, enligt vad *Penilla Gunther (KD)* anför i motion *A344*, uppstått de senaste åren för t.ex. föreningslivet som har små resurser, som handlar om kravet på att en arbetsgivare ska betala en kollektivavtalsenlig lön för att kunna ta emot lönebidrag. Villkoren för lönebidragen bör därför ses över. Även i motion *A386 yrkande 1* av *Per Åsling* och *Ola Johansson (C)* diskuteras förutsättningarna för företag utan kollektivavtal att anställa med lönebidrag. Som en lösning på problemet att arbetsgivare utan kollektivavtal har svårt att teckna försäkringar för funktionshindrade anställda föreslår motionärerna att staten exempelvis utfärdar garantier till de bolag som tecknar dessa försäkringar och därmed gör det möjligt att möta de krav som Arbetsförmedlingen i dag ställer.

Gunnar Sandberg och *Marie Nordén (S)* varnar i motion *A289* för en utveckling där de allmännyttiga organisationerna inte har råd med de ökande kostnaderna för lönebidragsanställda, delvis beroende på att taket inte har höjts på många år. Motionärerna efterlyser på sikt förändringar i hela lönebidragssystemet, men anser att ett första steg kan vara förändringar för dem som arbetar i allmännyttiga organisationer.

Utskottets ställningstagande

Den form av subventionerad anställning som är mest använd som stöd för funktionsnedsatta är anställning med lönebidrag. Utskottet noterar dock att antalet anställningar med lönebidrag har minskat sedan 2007. En bidragande orsak kan vara att Arbetsförmedlingen, till följd av önskemål från arbetsgivare, i större utsträckning anvisar personer trygghetsanställningar, vilka har ökat i antal under samma tid. Det kan också handla om att arbetsgivare föredrar att anställa en person med nystartsjobb i stället för någon med funktionsnedsättning som har rätt till lönebidrag.

Regeringen har satt upp ett mål om att antalet övergångar från anställning med lönebidrag till osubventionerat arbete ska öka jämfört med föregående år. Målet har inte nåtts under senare år. Ungefär hälften av dem som haft en anställning med lönebidrag blir arbetslösa när insatsen

upphör. Anställningar med lönebidrag är i princip avsedda för dem som bedöms kunna öka sin arbetsförmåga i sådan utsträckning att stödet kan fasas ut inom fyra år. En mycket stor del av anställningarna med lönebidrag har dock varat under längre tid än fyra år.

När det gäller Vänsterpartiets motion A309 yrkande 4 som föreslår att en anställd som drabbas av funktionsnedsättning ska kunna få lönebidrag för att behålla anställningen kan utskottet inledningsvis konstatera att utskottet behandlat likartade frågor flera gånger tidigare. I bakgrunden finns ett tillkännagivande i frågan om lönebidrag under ett pågående anställningsförhållande på förslag av arbetsmarknadsutskottet (bet. 1999/2000:AU1, rskr. 1999/2000:83). Regeringen redovisade sitt ställningstagande med anledning av tillkännagivandet i budgetpropositionen för 2008 (prop. 2007/08:1 utg.omr. 13 s. 77). Regeringen hänvisade till en analys av frågan om lönebidrag är en lämplig lösning när en arbetstagarare i ett befintligt anställningsförhållande drabbas av ett funktionshinder där arbetsförmågan blir så nedsatt att arbetsgivaren överväger uppsägning. Regeringen konstaterade att det enligt förarbetena till *lagen (1982:80) om anställningsskydd* måste vara fråga om en stadigvarande nedsättning av arbetsförmågan som är så väsentlig att arbetstagararen inte längre kan förväntas utföra arbete av någon betydelse för att en arbetsgivare över huvud taget ska kunna överväga uppsägning av en arbetstagarare på grund av sjukdom. Vidare konstaterade regeringen att Arbetsförmedlingen för att kunna bevilja ett lönebidrag i en sådan situation skulle tvingas avgöra om arbetsgivarens tänkta skäl för uppsägning har saklig grund. En ytterligare komplikation i sammanhanget var frågan om vilken typ av arbetsuppgifter som arbetstagararen skulle kunna genomföra om lönebidrag kunde lämnas eftersom det saknas s.k. saklig grund för uppsägning om sådana arbetsuppgifter finns. Regeringens slutsats var att det inte finns situationer där det kan vara befogat att bevilja lönebidrag i en pågående anställning och föreslog därför ingen ändring i regelverket för lönebidrag. Med hänvisning till dessa uttalanden har utskottet i senare betänkanden avstyrkt motioner med förslag om lönebidrag under ett pågående anställningsförhållande (senast i bet. 2010/11:AU2). Utskottet ser ingen anledning att frångå sina tidigare ställningstaganden och avstyrker därför motion A309 (V) yrkande 4.

När det gäller Vänsterpartiets krav på kontroll av arbetsgivare m.m. som framförs i yrkande 5 i samma motion kan utskottet konstatera att Arbetsförmedlingen ska se till att stöd enligt *förordningen (2000:630) om särskilda insatser för personer med funktionshinder* som medför nedsatt arbetsförmåga används på föreskrivet sätt. Den som fått stöd ska ge Arbetsförmedlingen eller den Arbetsförmedlingen utser tillfälle att granska verksamheten och lämna de uppgifter som behövs för granskningen. Utskottet ser ingen anledning att betvivla att Arbetsförmedlingen utför sina plikter enligt förordningen på ett tillfredsställande sätt och anser därför att även yrkande 5 i motion A309 (V) bör avslås.

Utskottet har flera gånger tidigare behandlat motioner om möjligheten till lönebidragsanställning efter 65 år, senast i förra årets budgetbetänkande (2010/11:AU2). Även i denna fråga finns tillkännagivanden från riksdagen till regeringen (bet. 1999/2000:AU1, rskr 1999/2000:83 och bet. 2005/06:AU1, rskr. 2005/06:109). Det första tillkännagivandet hade koppling till den ändring i LAS som innebar att rätten att stanna kvar i anställningen höjdes till 67 år. Tillkännagivandena utgick från utskottets uppfattning att en anvisning för en person som fyllt 65 år i allmänhet inte är motiverad, men att det inte skulle kunna uteslutas att bedömningen i något fall blev den motsatta. Utskottet konstaterade också att någon ändring av gällande regler inte skulle behövas för det fallet. I budgetpropositionen för 2009 (prop. 2008/09:1 utg.omr. 14 s. 19) redovisade regeringen sin bedömning med anledning av det senare tillkännagivandet. Regeringen ansåg att frågan om vem som ska ha rätt till ett arbetsmarknadspolitiskt program måste bedömas utifrån det övergripande målet att bryta utanförskapet för dem som står längst från arbetsmarknaden och att de arbetsmarknadspolitiska resurserna i första hand ska riktas till dessa arbets sökande. Regeringen tillade att de personer som det nu gällde normalt inte tillhör denna grupp. När frågan behandlades förra året instämde utskottet i regeringens uttalande. Utskottet står fortfarande fast vid detta ställningstagande. Utskottet anser inte heller att det finns skäl att höja åldersgränsen för arbetstekniska hjälpmedel. Motionerna A244 (S) och A317 (KD) avstyrks.

Med anledning av motionerna A344 (KD) och A386 (C) yrkande 1 om de problem med att teckna försäkringar för sina anställda som arbetsgivare utan kollektivavtal kan drabbas av noterar utskottet att regeringen nyligen beslutade om en ändring i förordningen (2000:630) om särskilda insatser för personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga. Ändringen innebär att kravet på att en anvisning till en anställning med lönebidrag endast får ske om lön och andra anställningsförmåner följer av kollektivavtal eller är likvärdiga med förmåner enligt kollektivavtal inom branschen lättas upp något. Framöver ska likvärdighet gälla ”i väsentliga delar”. Bakgrunden är att arbetsgivare utan kollektivavtal tidigare har kunnat teckna nödvändiga tilläggsförsäkringar för anställda med lönebidrag hos de partsägda försäkringsbolagen. Detta är dock inte längre möjligt på tjänstemannaområdet. Arbetsförmedlingens arbete att hitta anställningar för funktionsnedsatta där lönebidrag kan beviljas har därmed försvårats. Detta är, enligt utskottets mening, allvarligt. Regeringen vill med förordningsändringen motverka en begränsning av möjligheterna för funktionsnedsatta att komma i arbete.

Regeringen framhåller dock i direktiven till utredningen om översyn av de arbetsmarknadspolitiska insatserna för personer med funktionsnedsättning (dir. 2011:59) att det är angeläget att följa upp att förordningsändringen ger avsedd verkan, liksom vilka effekter förändringen medfört på individnivå. Det finns anledning att, i samband med en mer generell översyn av regelverket för de särskilda insatserna, närmare pröva hur reglerna

avseende försäkring och andra anställningsförmåner på sikt bör utformas, vilket ingår som ett av utredningens uppdrag. Utgångspunkten bör enligt regeringen vara att regelverket ska främja möjligheterna för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga att komma i arbete samtidigt som den anställde tillförsäkras goda arbetsvillkor. En annan utgångspunkt bör vara att det även fortsättningsvis ska vara arbetsgivarens ansvar att personer som anställs med lönebidrag eller motsvarande har det försäkringsskydd som bedöms nödvändigt. Utskottet ser fram emot resultatet av utredningens arbete och anser att motionerna A344 (KD) och A386 (C) yrkande 1 bör avslås.

När det slutligen gäller kraven på förändringar av hela lönebidragssystemet, och i synnerhet de allmännyttiga organisationernas roll, som framförs i motion A289 (S), kan utskottet konstatera att sådana organisationer redan enligt gällande förordning kan få ersättning för merkostnader med 70 kr per dag och person (anordnarbidrag) om lönebidrag lämnas med mer än 80 % av den bidragsgrundande lönekostnaden. I övrigt hänvisar utskottet till den pågående utredningen, som ska göra just en sådan översyn som efterlyses i motionen. Med detta kan motion A289 (S) avstyrkas i den mån den inte anses tillgodosedd med det anförda.

Samhall

Utskottets förslag i korthet

Utskottet behandlar i detta avsnitt motioner om Samhalls uppdrag och verksamhet. Utskottet föreslår riksdagen att avslå samtliga motionsyrkanden.

Jämför reservation 15 (V).

Motionerna

Samhall AB fyller en viktig funktion när det gäller att erbjuda personer med funktionsnedsättning meningsfullt arbete och egen försörjning, enligt vad *Vänsterpartiet* anför i motion A309. Enligt partiet har Samhalls uppdrag under senare tid urvattnats och verksamheten i ökad utsträckning inriktats på marknadsmässig bemanningsverksamhet. De ökade kraven på produktivitet i Samhalls verksamheter riskerar därmed, enligt *Vänsterpartiet*, att slå ut dem som har de allra största behoven av verksamheten. Partiet anser därför att Samhalls avkastningskrav och inriktning måste ses över för att ge Samhall bättre förutsättningar att nå verksamhetens grundläggande och viktiga sociala mål (*yrkande 6*).

Johan Pehrson (FP) framför i motion A263 att Samhall bör få möjlighet att anställa nyrekryterade på viss tid för att öka genomströmningen och att ett uppdrag bör ges till Samhall att ta ett särskilt ansvar för personer under 30 år med funktionsnedsättning.

Utskottets ställningstagande

Utskottet instämmer i Vänsterpartiets beskrivning av Samhall AB i motion A309 yrkande 6 som ett företag som fyller en viktig funktion för att erbjuda personer med funktionsnedsättning meningsfullt arbete och egen försörjning. Utskottet noterar att Samhall AB, i likhet med föregående år, har nått samtliga uppställda mål under 2010. Under lågkonjunkturen har ett stort antal anställda saknat arbetsuppgifter och i stället erbjudits kompetensutveckling. Vid slutet av 2010 var ca 18 400 personer anställda vid företaget, vilket var en liten minskning jämfört med föregående år.

Utskottet kan emellertid inte instämma vare sig i motionens verklighetsbeskrivning eller slutsatser när det gäller hur Samhall utvecklats. Utskottet konstaterar att Samhalls verksamhet alltid har krävt hänsyn till såväl kärnuppgifterna som behovet av en ekonomi i balans. Enligt vad som framfördes i den granskningsrapport som Riksrevisionen presenterade 2008 (RiR 2008:28) har inriktningen ända sedan ombildningen till aktiebolag 1992 varit att Samhalls verksamhet ska bedrivas efter affärsmässiga principer och på marknadens villkor, utan att det övriga näringslivet utsätts för osund konkurrens. Enligt utskottets mening råder inget enkelt förhållande mellan att försöka uppnå verksamhetsmålen och att försöka uppnå de ekonomiska målen. Samtidigt som merkostnadsersättningen kompenserar för just de ökade kostnader som följer av verksamhetsmålen kan en ekonomi i balans sägas vara en förutsättning för att uppnå övriga mål som regeringen fastställer. De ekonomiska målen är en bra styrsignal i det arbetet. Utskottet noterar i sammanhanget att den särskilda utredare som ska göra en översyn av de arbetsmarknadspolitiska insatserna för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga m.m. även ska studera vissa frågor som rör Samhall. Det handlar bl.a. om att redovisa för- och nackdelar med Samhall AB:s förslag om en framtida modell som syftar till ökad genomströmning och om att efter samråd med Arbetsförmedlingen i relevanta delar föreslå en förändrad modell för merkostnadsersättning. Utskottet anser att utredarens arbete och den fortsatta beredningen bör avvaktas. Med det anförda avstyrks motion A309 (V) yrkande 6.

När det gäller förslagen i motion A263 (FP) om möjlighet att visstidsanställa vid Samhall och att ge ett särskilt uppdrag inriktat på funktionshindrade under 30 år kan utskottet konstatera att regeringen i budgetpropositionen föreslår att Samhall bör ges möjlighet att erbjuda tillfälliga anställningar till personer i målgruppen. Samhall bör få ett ekonomiskt stöd till anordnare för dessa anställningar. Regeringen föreslår att anställningarna i Samhall bör föregås av en utbildnings- och vägledningsfas på tre månader och sedan övergå i en anställning under ett år med möjlighet till ett års förlängning. Regeringen bedömer att det inom ramen för denna satsning kommer att kunna anordnas 1 000 platser per år under 2012 och 2013 samt 500 platser under 2014. Utskottet – som välkomnar regeringens

förslag till satsningar inom Samhall – kan konstatera att motionen får anses väl tillgodosedd i denna del. I övriga delar bör utredningsarbetet avvaktas. Motionen kan därför avslås av riksdagen.

Arbetsmiljöverkets verksamhet m.m.

Utskottets förslag i korthet

I detta avsnitt behandlar utskottet motioner om Arbetsmiljöverkets verksamhet och arbetsmiljöarbetet. Utskottet föreslår riksdagen att avslå samtliga motionsyrkanden.

Jämför reservation 16 (S, MP, V).

Motionerna

Louise Malmström m.fl. (S) anser i motion A325 att konsekvenserna av besparingar på arbetsmiljöområdet bör följas upp för att slå vakt om en långsiktig hög ambitionsnivå vad gäller bättre arbetsmiljö. *Caroline Helmersson Olsson m.fl. (S)* vill i motion A337 yrkande I få till stånd ett tillkännagivande till regeringen om Arbetsmiljöverket och dess arbete. Det behöver tillföras resurser till Arbetsmiljöverket så att verket kan arbeta för att stärka arbetsmiljöarbetet i hela landet. Motionärerna menar vidare att särskilda resurser bör riktas till utsatta branscher. *Christina Oskarsson m.fl. (S)* betonar i motion A359 vikten av arbetsmiljöarbete och Arbetsmiljöverkets arbete. Motionärerna anser bl.a. att inspektionsverksamheten på arbetsplatserna måste stärkas och antalet inspektörer ökas.

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan konstatera att det svenska arbetsmiljöarbetet hittills har varit framgångsrikt och bidragit till att riskerna i arbetslivet minskat. För att främja en ökad medvetenhet och kunskap om arbetsmiljöfrågor i hela samhället krävs insatser för ett ökat engagemang. Utskottet anser att en bra utgångspunkt i detta arbete är den nationella handlingsplan för arbetsmiljöområdet 2010–2015 som regeringen har tagit fram.

Utskottet menar att det finns anledning till ett nytänkande inom arbetsmiljöområdet, även om det inte ska handla om att göra några tvära kast. Arbetsmiljön ska inte ses bara som en källa till risker, utan också som en möjlighet som främjar både hälsa och verksamhet. Det handlar inte enbart om att förhindra en dålig arbetsmiljö, utan också om att se arbetsmiljön som utvecklande för individer, och som både konkurrensmedel och framgångsfaktor för verksamheter. En sådan positiv inriktning anser utskottet behöver uppmärksammas mer.

Utskottet vill också i detta sammanhang peka på Arbetsmiljöverkets roll och dess viktiga uppgift att med tillsyn övervaka att samhällets krav på en god arbetsmiljö uppfylls. Verkets kärnuppgift är att se till att *arbetsmiljölagen (1977:1160)* och annan arbetsmiljö- och arbetstidslagstiftning följs. Verkets mål är att minska riskerna för ohälsa och olycksfall i arbetslivet och att förbättra arbetsmiljön ur ett helhetsperspektiv när det gäller fysisk, psykisk, social och arbetsorganisatorisk synpunkt.

Även om Arbetsmiljöverkets anslag, som det påpekas i motionerna, minskade under perioden 2007–2009 har anslaget de senaste åren ökat något och antalet anställda likaså. Utskottets sammantagna bild av Arbetsmiljöverket är att det använder sina tilldelade resurser i linje med sitt uppdrag på ett effektivt och väl avvägt sätt.

Utskottet anser att det är av stor betydelse att Arbetsmiljöverket kontinuerligt vidareutvecklar metoder för att identifiera var fördjupade tillsynsinsatser behövs och för att åtgärda allvarliga arbetsmiljöproblem. Utvecklandet av verksamheten så att tillsynen blir så träffsäker som möjligt och når de mest riskutsatta arbetsplatserna måste också kombineras med målsättningen att generellt sett nå fler arbetsplatser. Det framgår av Arbetsmiljöverkets årsredovisning för 2010 att tillsynsverksamheten ökar i omfattning och att inspektörerna förlägger alltmer av sin arbetstid ute på arbetsplatserna. I syfte att frigöra arbetstid för inspektörerna sker en översyn av inspektörernas administrativa uppgifter. Yrkanden i budgetmotionerna på fler arbetsmiljöinspektörer har redan behandlats i avsnittet *Synpunkter på oppositionspartiernas förslag*.

Utskottet värdesätter Arbetsmiljöverkets arbete med att utveckla och förbättra sin information. Tonvikten har legat på att nå fler arbetsgivare och arbetstagare och att hålla hög kvalitet på innehållet. Särskild fokus har legat på småföretagarnas behov av rådgivning och stöd och på information till utländska företag och arbetstagare.

Utskottet anser inte att det finns anledning att föreslå något tillkännagivande på detta område.

Med det ovan anförda avstyrker utskottet motionerna A325 (S), A337 (S) yrkande 1 och A359 (S).

Arbetslivsforskning

Utskottets förslag i korthet

I avsnittet behandlar utskottet motioner om arbetslivsforskning och om ett nationellt centrum för sådan forskning. Utskottet föreslår riksdagen att avslå samtliga motionsyrkanden.

Jämför reservationerna 17 (S) och 18 (V).

Motionerna

Vänsterpartiet anser i motion A311 att en utredning om hur arbetslivsforskningen kan samlas och stärkas bör tillsättas. Partiet menar att arbetslivs- och arbetsmiljöforskningen är av stor vikt för arbetslivets utveckling. Vänsterpartiet anser att det finns ett värde i att samla denna forskning och kompetens inom ramen för ett nationellt kunskapscentrum som arbetar i nära kontakt med parterna på arbetsmarknaden och som kan bidra till att resultatet av forskningen kommer till praktisk tillämpning.

Hannah Bergstedt och *Karin Åström (S)* betonar i motion A301 vikten av att satsa på arbetsmiljöarbetet och på forskning om ett hållbart arbetsliv för alla åldrar. *Caroline Helmersson Olsson m.fl. (S)* vill i motion A337 yrkande 2 att ett nationellt centrum för arbetslivsforskning ska inrättas där kunskap om pågående forskning kan delges dem som är aktiva i arbetsmiljöarbete på olika sätt.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inleda med att understryka betydelsen av en arbetslivsforskning med hög kvalitet. Arbetslivsforskning behövs inte minst för att man ska få kunskap om hur olika grupper av människor påverkas av strukturomvändningar som uppstår på arbetsmarknaden och hur politiska reformer påverkar arbetsmarknadens funktionsätt.

De förändringar inom arbetslivsforskningen som regeringen tog initiativ till 2007 syftade till att kvaliteten på forskningen inom området ytterligare skulle höjas. Tanken var att det skulle ske genom att finansiering skulle sökas i konkurrens och att forskningen skulle utföras vid universitet och högskolor, liksom för forskning inom andra områden. I forsknings- och innovationspropositionen från 2008 (prop. 2008/09:50) gjordes en särskild satsning på arbetslivsforskning på omkring 20 miljoner kronor årligen. Syftet med satsningen var att ge Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap, FAS, förutsättningar att ha en sammanhållande roll för svensk arbetslivsforskning. Utskottet kan konstatera att det pågår intressant arbetslivsforskning på ett flertal ställen i landet.

Det arbetsmiljöpolitiska kunskapsrådet (dir. 2008:101) tillsattes av regeringen i september 2008 och upphörde i september 2011. Rådets uppgift var att förse regeringen med kunskapsunderlag inom arbetsmiljöområdet. I rådet ingick forskare och experter från forskningsrelaterade myndigheter och organisationer. Kunskapsrådet har bl.a. publicerat skriften *Ett nationellt kunskapscentrum för arbetsmiljö – behov och förutsättningar* (SOU 2011:60). I rapporten konstaterar rådet att Sverige behöver ett nationellt kunskapscentrum för arbetsmiljö. Ett sådant centrum bör enligt rådet, mot bakgrund av nationella prioriteringar, bevaka, vårda och förmedla kunskap om arbetsmiljö till de grupper i samhället som har ett inflytande över hur arbetsmiljön ser ut, t.ex. politiska beslutsfattare, arbetsmiljöansvariga i näringslivet och lärare på arbetsmiljöutbildningar. Utskottet noterar med

tillfredsställelse att regeringen i budgetpropositionen för 2012 aviserat att återkomma till frågan om eventuella behov av och förutsättningar för en sammanhållande aktör för kunskapsförmedling inom arbetsmiljöområdet. Kunskapsrådets skrift ska utgöra underlag för den fortsatta beredningen i Regeringskansliet.

Någon åtgärd från riksdagens sida kan mot denna bakgrund inte anses vara behövlig.

Med det ovan anförda avstyrker utskottet motionerna A301 (S), A311 (V) och A337 (S) yrkande 2.

Övriga frågor

Utskottets förslag i korthet

I detta avsnitt behandlar utskottet motionsyrkanden om bl.a. nordiskt samarbete för att motverka gränsöverskridande problem samt stöd till kommunal verksamhet för arbetslösa och personer med funktionshinder. Utskottet föreslår riksdagen att avslå samtliga motionsyrkanden.

Jämför särskilt yttrande 8 (S).

Motionerna

Eva Sonidsson m.fl. (S) anför i motion A249 att man bör utveckla det nordiska samarbetet, i syfte att motverka gränsöverskridande problem och underlätta rörligheten på en alltmer växande nordisk arbetsmarknad. *Pia Nilsson (S)* anser enligt motion A343 yrkande 1 inte att den statliga arbetsmarknadspolitiken räcker till i djupare och långvarigare lågkonjunkturer och menar därför att kommunal verksamhet för arbetslösa och personer med funktionshinder bör stödjas i begränsad skala.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar ambitionen i motion A249 (S) om att utveckla det nordiska samarbetet i syfte att motverka gränsöverskridande problem och underlätta rörligheten på en alltmer växande nordisk arbetsmarknad.

Utskottet noterar att de nordiska samarbetsministrarna i oktober 2007, med utgångspunkt i de nordiska statsministrarnas beslut i Puhkarju i juni 2007 om att ”med alla medel undanröja de svårigheter som medborgarna kan stöta på i det nordiska umgänget”, konkretiserade statsministrarnas beslut genom att upprätta ett s.k. Gränshinderforum för arbetet med att undanröja gränshinder i Norden. Forumet leds av en utsedd ordförande, tillsammans med Nordiska ministerrådets generalsekreterare. Forumets

arbete bygger på en konstruktiv dialog med ländernas politiska institutioner och administrativa organ med syfte att förenkla för enskilda nordbor och företag.

Parlamentariska socialförsäkringsutredningen överlämnade den 15 november 2011 betänkandet *I gränslandet – Social trygghet vid gränsarbete i Norden* (SOU 2011:74) till regeringen. Utredningen hade i uppdrag att göra en analys av hur försäkringssystemen vid sjukdom och arbetslöshet fungerar för personer som bor och arbetar i olika nordiska länder och redogöra för vilka möjligheter det fanns att göra anpassningar i förhållande till angränsande länders system. Utredningen konstaterar att för gränshinder som beror på otydlighet i hur regelverken ska tolkas eller på bristande information och samverkan mellan involverade aktörer kan hindren endast lösas på annat sätt än genom rättslig reglering. Hinder föranledda av andra länders rättsliga reglering och tillämpning kan enbart lösas av dessa länder. Ett antal hinder beror dock på den svenska rättsliga regleringen. Enligt nuvarande regler upphör rätten att bli medlem i en arbetslöshetskassa vid 64 års ålder. För att möjliggöra för gränsarbetare som fyllt 64 år att bli medlemmar i en svensk arbetslöshetskassa och därmed få inkomstrelaterad ersättning enligt arbetslöshetsförsäkringen föreslår utredningen att åldersgränsen höjs till 64 år och 11 månader. Ett annat exempel är att om en person går ur en utländsk arbetslöshetskassa i slutet av en månad och inte direkt ansöker om medlemskap i en svensk arbetslöshetskassa utan väntar några dagar, kan ett avbrott i den pågående perioden uppkomma. Det leder i sin tur till att personen inte uppfyller medlemsvillkoret enligt svensk lagstiftning. Utredningen föreslår att de som har arbetat inom EU/EES i dessa fall får längre tid på sig att ansöka om medlemskap i en svensk arbetslöshetskassa genom att inträdet i den svenska arbetslöshetskassan tidigareläggs.

Utskottet noterar också att en ny överenskommelse om Stiftelsen Utbildning Nordkalotten för åren 2012–2015 undertecknades den 23 november 2011. Stiftelsen Utbildning Nordkalotten bildades 1990 av Sverige, Norge och Finland och tillhandahåller arbetsmarknadsutbildningar för deltagare från de tre länderna. I den nya överenskommelsen har flera förtydliganden gjorts. Några av förtydligandena är ett led i att skapa bättre förutsättningar för nyanländas etablering på arbetsmarknaden. Ett sådant är att stiftelsens utbildningsverksamhet, när det bedöms lämpligt, får bedrivas på ett sådant sätt att invandrare, parallellt med deltagandet i stiftelsens utbildningsverksamhet, kan delta i språkutbildning för invandrare. Stiftelsen har också fått ett utvidgat uppdrag som innebär att den vid behov, utifrån de normer som gäller i respektive land, ska kunna validera yrkeskompetenser.

Utskottet är positivt till det arbete som pågår i olika forum för att minska gränshinder mellan de nordiska länderna och finner de krav som uppställs i motion A249 (S) tillgodosedda. Motionen kan avslås.

När det gäller förslaget i motion A343 (S) yrkande 1 om att i begränsad skala stödja kommunal verksamhet för arbetslösa och personer med funktionshinder konstaterar utskottet liksom motionären att de flesta kommuner har bedrivit olika former av egeninitierade arbetsmarknadsprojekt. Kunskapen är emellertid relativt begränsad om i vilken omfattning och med vilka resultat kommunerna bedriver sådana projekt. Av detta skäl beslutade arbetsmarknadsutskottet vid sitt sammanträde den 13 oktober 2011 att låta genomföra en forskningsöversikt på temat arbetsmarknadsinsatser i svenska kommuner. Översikten ska omfatta forskning som gäller såväl sådana arbetsmarknadsinsatser som kommunerna utför på statligt uppdrag som sådana åtgärder som kommunerna utför utan statligt uppdrag. Forskningsöversikten ska bli färdigställd under våren 2012.

Utskottet noterar att kommunerna enligt *kommunallagen (1991:900)* och *lagen (2009:47) om vissa kommunala befogenheter* lämnas utrymme att bl.a. bedriva viss näringsverksamhet. Enligt 2 kap. 7 § kommunallagen är en förutsättning att kommunernas och landstingens drift av näringsverksamhet sker utan vinstsyfte, vilket är ett uttryck för den kommunalrättsliga grundprincipen om förbud mot spekulativa företag. Något absolut vinstförbud råder dock inte. I vilken mån verksamheten får ge överskott bedöms med tillämpning av självkostnadsprincipen som framgår av 8 kap. 3 c § kommunallagen. Enligt den bestämmelsen får kommuner och landsting inte ta ut högre avgifter än som svarar mot kostnaderna för de tjänster eller nyttigheter som kommunen eller landstinget tillhandahåller. I lagen sägs också bl.a. att när en viss kommunal verksamhet bedrivs i bolagsform, ska fullmäktige i kommunen se till att bolaget följer kommunallagens kompetensbestämmelser samt bestämmelser om icke vinstsyfte och självkostnadsprissättning. I 3 kap. 1 § lagen om vissa kommunala befogenheter finns en specialbestämmelse om att kommuner får bedriva näringsverksamhet i syfte att ge personer med funktionshinder anställning, om de inte i tillräcklig omfattning inom kommunen kan få lämpliga anställningar på annat sätt. En förutsättning är också att verksamheten är anordnad så att den är särskilt lämpad för sysselsättning av personer med funktionshinder, och att anställning i verksamheten sker efter anvisning av Arbetsförmedlingen eller, efter Arbetsförmedlingens medgivande, av den eller de nämnder som avses i 2 kap. 4 § första stycket *socialtjänstlagen (2001:453)*.

Utskottet anser att nuvarande lagstiftning utgör en god avvägning mellan kommunernas behov och behovet av att motverka snedvridande konkurrens. Motion A343 (S) yrkande 1 avstyrks.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Regeringens skrivelse om Riksrevisionens rapport Säsongsarbetslösa och arbetslöshetsförsäkringen, punkt 3 (SD)

av Sven-Olof Sällström (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2010/11:A12 av Sven-Olof Sällström (SD) och lägger skrivelse 2010/11:134 till handlingarna.

Ställningstagande

Av regeringens skrivelse 2010/11:134 med anledning av Riksrevisionens rapport 2011:1 *Säsongsarbetslösa och arbetslöshetsförsäkringen* framgår att regeringen visserligen instämmer i Riksrevisionens iakttagelser, men att den – trots kritik från Riksrevisionen – inte ämnar vidta några särskilda åtgärder för att komma till rätta med säsongsarbetslösheten. I dag ställs låga, eller inga, krav på säsongsarbetslösa att aktivt söka arbete, vilket försvårar för dessa människor att lösa sina arbetslöshetsproblem på sikt. En livssituation där man år efter år går till säsongbetonade anställningar, och är arbetslös stora delar av året, är inte eftersträvanvärd. Riksrevisionens granskning ger vid handen att säsongsarbetslösa inte har särskilt mycket kontakt med Arbetsförmedlingen. De får inte samma service som övriga grupper, och de omfattas heller inte av samma kontroll som andra.

Sverigedemokraterna menar att Arbetsförmedlingen måste ställa samma krav på säsongsarbetslösa som på andra arbetslösa och att de ska förväntas söka arbete. Vi bedömer inte att den säsonganställdes arbetsgivare ska kunna åläggas ansvaret för att arbetstagaren tar sig ur säsongsarbetslösheten och går till heltidsarbete, något som Arbetsförmedlingen menar vore rimligt. Sverigedemokraterna anser att regeringen borde lyssna på Riksrevisionens förslag och vidta åtgärder så att Arbetsförmedlingen inte särbehandlar säsongsarbetslösa i förhållande till övriga arbetslösa. Gör man inte det finns risken att de säsongsarbetslösa inte kan lämna sin arbetslöshet och få

en varaktig sysselsättning. Åtgärder som syftar till att främja övergången från säsongsarbetslöshet till heltidsanställning bör presenteras, och regeringen bör erkänna säsongsarbetslösheten som ett problem värt att beakta.

Jag föreslår att riksdagen ger regeringen till känna vad som nu anförts om säsongsarbetslösa och Arbetsförmedlingen. Det innebär att motion 2010/11:A12 (SD) tillstyrks.

2. Arbetsförmedlingens organisation och verksamhet m.m., punkt 4 (MP)

av Mehmet Kaplan (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2011/12:A312 av Esabelle Dingizian m.fl. (MP) och avslår motionerna

2011/12:A258 av Ann-Britt Åsebol (M),

2011/12:A270 av Camilla Waltersson Grönvall (M),

2011/12:A286 av Helene Petersson i Stockaryd (S),

2011/12:A306 av Lars Beckman (M) och

2011/12:A307 av Lars Beckman (M).

Ställningstagande

Utbildning och arbete är en grundförutsättning för ett självständigt liv. Sverige har emellertid en ungdomsarbetslöshet som ligger över genomsnittet i EU. Den höga ungdomsarbetslösheten beror inte bara på den senaste lågkonjunkturen utan har strukturella orsaker. Det finns en utbredd rädsla för att anställa ungdomar på grund av att de saknar erfarenhet och därmed upplevs som "osäkra kort". Mot denna bakgrund och med tanke på den faktiskt höga arbetslösheten är det av stor vikt att ungdomar och studenter ges möjlighet till olika former av praktik i arbetslivet.

Dessa olika praktikformer har dock en rad olika förutsättningar och olika huvudmän, vilket innebär att det är svårt att som arbetsgivare ha en överblick över och kunskap om vilka praktikanter som är lämpligast för det enskilda företaget. Det är också svårt för enskilda elever och studerande att själva ha kunskap om de företag som är villiga att ta emot praktikanter. Därför har det skapats ett antal praktikförmedlingar i Sverige. Dessa har tillkommit genom samarbete mellan myndigheter, kommuner, arbetsgivare, fackliga organisationer m.fl.

Miljöpartiet välkomnar dessa initiativ och anser att regeringen bör bidra till att sådan verksamhet sprids över hela landet. Det handlar t.ex. om att stimulera användningen av webbaserade verktyg och att driva på för att

åstadkomma partssammansatt samarbete i regioner och kommuner. Miljöpartiet anser att denna form av praktikförmedlingar kan spela en viktig roll i matchningen för att å ena sidan elever, studenter och arbetslösa och å andra sidan arbetsgivare ska kunna komma i kontakt med varandra.

Jag föreslår att riksdagen ger regeringen till känna vad som nu anförts om praktikförmedlingar. Motion A312 (MP) tillstyrks.

3. Kompetensförsörjning, punkt 5 (S)

av Ylva Johansson (S), Raimo Pärssinen (S), Patrik Björck (S), Ann-Christin Ahlberg (S), Johan Andersson (S) och Kerstin Nilsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2011/12:A284 av Krister Örnfjäder (S) och

2011/12:A335 av Ylva Johansson m.fl. (S) yrkandena 2, 9 och 13 samt avslår motion

2011/12:A368 av Teres Lindberg (S).

Ställningstagande

Kompetens är en av de viktigaste faktorerna bakom ekonomisk tillväxt. En välutbildad arbetskraft betyder att fler kan ta ett vidare ansvar och att det blir möjligt att höja förädlingsvärdet på produktionen. I en allt skarpare global konkurrens är den viktigaste konkurrensfördelen att lära nytt och kunna ställa om snabbare än konkurrenterna. Möjligheten till kompetensutveckling är betydelsefull för att människor ska kunna arbeta och bidra under ett helt yrkesliv. För ett hållbart arbetsliv och en bättre kvalitet krävs att de anställdas kompetens synliggörs, används och utvecklas. Utbildningsnivån påverkar även BNP. En undersökning av 83 rika och fattiga länder visar att ett års extra utbildning ger en BNP-nivå som är 29 % högre per capita. Svenska studier har konstaterat att lärandet i arbetslivet har stor betydelse för företagets konkurrenskraft vad avser arbetsproduktivitet och lönsamhet. Utbildningsnivån har även stor betydelse för risken att drabbas av arbetslöshet.

Knappt hälften av de anställda i Sverige deltar i någon form av kompetensutveckling under ett år. De allra flesta av dem deltar i någon form av personalutbildning i tre till fem dagar. Längre utbildningar är mycket ovanliga. Av utbildningarna genomförs 93 % på arbetstid. De yngsta och de äldsta på arbetsmarknaden (under 25 år och över 55 år) får minst utbildning.

När vi socialdemokrater talar om kompetensutveckling i arbetslivet anser vi att det är relevant att dela upp denna i tre olika typer av utbildning:

1. Kunskaper som är nödvändiga för att på ett bra och säkert sätt utföra arbetsuppgifterna och kunna delta i utvecklingen på arbetsplatsen. Detta är den vanligast förekommande formen av kompetensutveckling som också ofta kallas personalutbildning.
2. Kunskaper som är nödvändiga för att individen ska kunna ta på sig helt nya arbetsuppgifter och kanske ta på sig ett större ansvar än tidigare eller utföra arbetsuppgifterna på ett kvalitativt bättre sätt än tidigare.
3. Kunskaper som är önskvärda för att stärka individens ställning, och därmed valmöjligheter och karriärmöjligheter, på arbetsmarknaden.

I ett samhällsperspektiv finns det skäl att uppmuntra och underlätta framför allt kompetensutveckling av typ 2 och 3 för att skapa en dynamisk och flexibel arbetsmarknad med hög grad av förmåga till förnyelse och hållbarhet.

Kompetensförsäkring

På sikt vill vi genomföra en långsiktig och strategiskt viktig reform för att ge alla på arbetsmarknaden möjlighet till kompetensutveckling. Vi vill införa en kompetensförsäkring som omfattar alla på den svenska arbetsmarknaden och som bygger på arbetslinjen. Kompetensförsäkringen ska göra det möjligt för människor att utveckla sitt kunnande – antingen för att långsiktigt klara att behålla sitt jobb och yrke, eller för att byta arbetsuppgifter, bransch eller yrke. Kompetensförsäkringen ska inte användas för att ersätta befintlig finansiering av utbildningsinsatser utan ge helt nya och utökade möjligheter till kompetensutveckling. I utformandet av en sådan försäkring är det viktigt att involvera arbetsmarknadens parter och ta till vara deras kunnande och engagemang på området.

Kompetenskommission

Problemen med dålig matchning på arbetsmarknaden måste hanteras och därför bör en kompetenskommission tillsättas. Dess syfte ska vara att föreslå åtgärder som gör att företag och branscher hittar rätt kompetens vid rätt tillfälle. Det handlar både om att studera och föreslå åtgärder på nationell nivå och om att kartlägga behov lokalt och regionalt. Kommissionen ska inhandla olika former av utbildningar eller andra lämpliga åtgärder från privata såväl som offentliga utbildningsföretag, universitet, högskolor och kommuner. Åtgärderna ska vara inriktade på de aktuella kompetensbehov arbetsgivarna har på både gymnasial och eftergymnasial nivå. Syftet ska vara att föreslå åtgärder som har största möjliga sysselsättningseffekt, med hänsyn till de resurser som kommissionen får till sitt förfogande. Kommissionen ska också ge stöd till arbetsgivare som anställer personal för att bidra till kompetensutveckling inom företagets regi. Kommissionen ska få i uppdrag att analysera vad som kan göras för att öka söktrycket till de utbildningar som bedöms som strategiska för näringsliv och offentlig sek-

tor men som i dag har svårt att fylla sina utbildningsplatser. Kommissionen ska bestå av företrädare för näringslivets branschorganisationer, små och stora företag, kommuner, stat och fackföreningar.

Studier för arbetslösa inom den reguljära utbildningen

Vi föreslår att Arbetsförmedlingen får möjlighet att ge arbetslösa tillfälle att studera inom den reguljära utbildningen med samma villkor som inom arbetsmarknadsutbildningen. Utbildningen bör bedrivas under maximalt ett läsår. Besluten ska grundas på en individuell bedömning. En individuell handlingsplan där tidigare utbildning, validering av befintlig kompetens och en bedömning av individens jobbchanser efter utbildning ska vara avgörande.

Vi föreslår att riksdagen ger regeringen till känna vad som nu anförts om kompetensförsörjning. Motionerna A284 (S) och A335 (S) yrkandena 2, 9 och 13 tillstyrks.

4. Arbetsmarknadspolitiska program och insatser, punkt 6 (S, V)

av Ylva Johansson (S), Raimo Pärssinen (S), Patrik Björck (S), Ann-Christin Ahlberg (S), Johan Andersson (S), Josefin Brink (V) och Kerstin Nilsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2011/12:A239 av Kurt Kvarnström och Peter Hultqvist (båda S) och

2011/12:A385 av Jasenko Omanovic (S) samt avslår motionerna

2011/12:A252 av Eliza Roszkowska Öberg (M),

2011/12:A273 av Sven-Olof Sällström och David Lång (båda SD),

2011/12:A323 av Christer Adelsbo och Annelie Karlsson (båda S) och

2011/12:A332 av Roza Güclü Hedin och Kurt Kvarnström (båda S).

Ställningstagande

Arbetsmarknadspolitiska program är viktiga instrument för att hjälpa arbets sökande på vägen till nytt arbete. Arbetspraktik och arbetsmarknadsutbildning är bara några exempel på möjligheter till att komma tillbaka i arbetslivet.

Det finns i dag en stor mängd stöd till företag som anställer personal. Arbetsförmedlingarna runt om i landet beslutar om dessa stöd. I dag är kravet på arbetsgivare som får dessa stöd att de har tecknat försäkringar. Det finns också regler om att den fackliga organisationen ska informeras

och underteckna sådana anställningsstöd. Det är viktigt att stöden inte ges så att de snedvrider konkurrensen mellan olika företag. I detta sammanhang har den fackliga organisationen ofta mycket bra information att tillföra så att balansen upprätthålls mellan olika företag inom samma bransch. Det är också viktigt att arbetsförhållandena för de anställda följer de kollektivavtal som finns inom en bransch.

Vi anser därför att villkor i enlighet med kollektivavtalet bör vara en självklar förutsättning för att bevilja samhällsstöd vid anställningar.

Det är också viktigt att möjligheten att få del av arbetsmarknadspolitiska program ges till alla på lika villkor. Det finns en del studier och undersökningar som visar att kvinnor inte ges samma förutsättningar som män. Likvärdiga förutsättningar måste ges till arbetssökande oavsett kön om vi ska leva upp till målet att bryta de könsstrukturer som i dag finns på den svenska arbetsmarknaden.

Kvinnors deltagande på arbetsmarknaden i Sverige är ett av världens högsta. Detta förpliktar och förbinder oss att ständigt utveckla kvinnors möjligheter till ett jämlikt deltagande i de arbetsmarknadspolitiska programmen.

Vi föreslår att riksdagen ger regeringen till känna vad som nu anförts om arbetsmarknadspolitiska program. Motionerna A239 (S) och A385 (S) tillstyrks.

5. Arbetsmarknadspolitiska program och insatser, punkt 6 (SD)

av Sven-Olof Sällström (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2011/12:A273 av Sven-Olof Sällström och David Lång (båda SD) och avslår motionerna

2011/12:A239 av Kurt Kvarnström och Peter Hultqvist (båda S),

2011/12:A252 av Eliza Roszkowska Öberg (M),

2011/12:A323 av Christer Adelsbo och Annelie Karlsson (båda S),

2011/12:A332 av Roza Güclü Hedin och Kurt Kvarnström (båda S) och

2011/12:A385 av Jasenko Omanovic (S).

Ställningstagande

En av de viktigaste principerna i ett demokratiskt samhälle är att alla medborgare har samma rättigheter och skyldigheter oavsett ursprung, kön, religion eller sexuell läggning. Ingen invånare i Sverige ska kunna ha mer långtgående rättigheter än någon svensk medborgare.

Etnisk diskriminering på arbetsmarknaden sker i dag primärt genom regeringens satsning på instegsjobb. Genom lagstiftning har man sett till att svenska medborgare diskrimineras genom att en arbetsgivare som anställer nyanlända invandrare får upp till 80 % av lönekostnaden, max 800 kr per dag, finansierad av skattebetalarna. Det som sker är skattesubventionerad diskriminering av den svenska befolkningen. Kostnaden har skjutit i höjden. Det finns alltså såväl kostnads- som rättviseargument för att slopa instegsjobben.

Vad som nu anförts om att stoppa den etniska diskrimineringen genom att omedelbart slopa instegsjobben bör ges regeringen till känna. Motion A273 (SD) tillstyrks.

6. Insatser mot ungdomsarbetslöshet, punkt 7 (S)

av Ylva Johansson (S), Raimo Pärssinen (S), Patrik Björck (S), Ann-Christin Ahlberg (S), Johan Andersson (S) och Kerstin Nilsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2011/12:A256 av Isak From och Roza Güclü Hedin (båda S),

2011/12:A335 av Ylva Johansson m.fl. (S) yrkande 11 och

2011/12:A336 av Caroline Helmersson Olsson m.fl. (S) yrkande 1 och avslår motionerna

2011/12:Fi242 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 9,

2011/12:A220 av Fredrik Olovsson (S),

2011/12:A257 av Isak From (S),

2011/12:A259 av Carin Runeson och Roza Güclü Hedin (båda S),

2011/12:A279 av Olof Lavesson (M),

2011/12:A299 av Helena Bouveng (M),

2011/12:A339 av Walburga Habsburg Douglas (M),

2011/12:A340 av Lars Beckman (M) och

2011/12:A383 av Sven-Olof Sällström och Richard Jomshof (båda SD).

Ställningstagande

Sverige är i dag ett av de länder i Europa som har högst ungdomsarbetslöshet. Ungdomar och kvinnor används ofta som flexibilitetsbuffert på arbetsplatser. De anlitas vid behov och vid arbetstoppar – men slås ut lika snabbt som de kommer in. Flera myndigheter har rapporterat att ungdomars ekonomiska situation har försämrats. Det har också skett en kraftig ökning av antalet ungdomar som tvingas försörja sig på socialbidrag.

De som är unga i dag ska bära upp samhället i morgon. Det är ett ekonomiskt och mänskligt slöseri att låta många unga börja sitt vuxenliv med arbetslöshet. Ungdomsarbetslösheten är över 21 %. Det är ovärdigt ett välfärdssamhälle som det svenska. Många unga som saknar jobb har inte en fullständig gymnasieexamen. De måste få chansen att komplettera sin utbildning inom vuxenutbildningen eller på högskola.

Det är en paradox i dessa dagar av hög arbetslöshet att vi inom en nära framtid kommer att ha betydande generella problem med tillgången till arbetskraft. För första gången i modern tid kommer antalet nytillträdande ungdomar att vara lägre än åldersavgångarna på riksnivå. Av landets län är det endast tre – Stockholm, Uppsala och Västra Götaland – som får fler ungdomar och som redovisar gynnsamma balanstal för perioden 2010–2025. Alla andra län får betydligt färre ungdomar som träder in på arbetsmarknaden än antalet åldersavgångar.

Vi föreslår därför tidiga och snabba insatser för unga arbetslösa. De ska inte, som nu är fallet, behöva vänta i 100 dagar på verkningsfulla insatser. Aktivitetsförbudet på Arbetsförmedlingen måste tas bort.

Vi vill också införa traineeplatser för unga under 26 år i privat och offentlig verksamhet. Vi föreslår att dessa inrättas genom kreditering på arbetsgivarnas skattekonton för dem som anställs som trainee. Tidigare arbetslöshetsperiod ska inte vara ett kriterium för att komma i fråga för insatsen. Alla arbetsgivare ska kunna ansöka om att anställa en trainee under förutsättning att 1) man kan visa att det finns behov av nyrekrytering till följd av generationsväxling inom en period av ett till tre år, 2) det finns en godkänd handlingsplan med ett tydligt utbildningsinnehåll, den traineeanställda ska få kunskaper om arbetsplatsen och branschen samt ges möjlighet att pröva på arbetsplatsens olika avdelningar och verksamheter, 3) det finns en utsedd handledare på arbetsplatsen och 4) att avtal om traineeanställning avslutas av arbetsmarknadens parter.

Vi föreslår att riksdagen ger regeringen till känna vad som nu anförts om insatser mot ungdomsarbetslöshet. Motionerna A256 (S), A335 (S) yrkande 11 och A336 (S) yrkande 1 tillstyrks.

7. Insatser mot ungdomsarbetslöshet, punkt 7 (SD)

av Sven-Olof Sällström (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2011/12:Fi242 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 9 och 2011/12:A383 av Sven-Olof Sällström och Richard Jomshof (båda SD) samt avslår motionerna

2011/12:A220 av Fredrik Olovsson (S),
2011/12:A256 av Isak From och Roza Güclü Hedin (båda S),
2011/12:A257 av Isak From (S),
2011/12:A259 av Carin Runeson och Roza Güclü Hedin (båda S),
2011/12:A279 av Olof Lavesson (M),
2011/12:A299 av Helena Bouveng (M),
2011/12:A335 av Ylva Johansson m.fl. (S) yrkande 11,
2011/12:A336 av Caroline Helmersson Olsson m.fl. (S) yrkande 1,
2011/12:A339 av Walburga Habsburg Douglas (M) och
2011/12:A340 av Lars Beckman (M).

Ställningstagande

Vi sverigedemokrater vill införa en helt ny anställningsform – lärlingsanställningar – där arbetsgivaren är helt befriad från att betala arbetsgivaravgift. Lärlingsanställningen ska också kunna vara en provanställning i upp till ett år, i stället för dagens sex månader. Lärlingen ska kunna anställas till 75 % av ingångslönen.

Syftet med lärlingsanställningar är att uppmuntra arbetsgivare att anställa ungdomar upp till 26 år för att få bukt med den enorma ungdomsarbetslösheten. Sverige har 75 % högre ungdomsarbetslöshet än övriga Norden, och 30 % högre än länderna i EU-15. Vi sverigedemokrater menar att det är av yttersta vikt att riktiga lärlingsanställningar snarast införs. Inte minst skulle det förbättra matchningen på arbetsmarknaden och säkra våra ungdomars kompetens när arbetsgivare uppmuntras att anställa ungdomar som lärlingar.

I vår budgetmotion skjuter vi till resurser motsvarande 50 000 lärlingsjobb. För detta avsätter vi 1,9 miljarder kronor, baserat på ett antagande om en undanträngningseffekt på 70 %. Skulle undanträngningseffekten vara 50 % blir satsningen kostnadsneutral.

Alliansen talade i förra valrörelsen om vikten av ett utvecklat lärlings-system. Det visade sig dock vara tomma ord då förslaget i dag lyser med sin frånvaro. Sverigedemokraternas system för lärlingsjobb är väl beprövat, och i Europa används liknande system som framgångsrika arbetsmarknads-politiska metoder. Med Sveriges skyhöga ungdomsarbetslöshet är det av yttersta vikt att regeringen utreder möjligheterna att införa verkliga lärlings-jobb enligt vad som anförs i motionen.

Utöver den nya lärlingsanställningen för vi sverigedemokrater i vår bud-getmotion fram även andra förslag för att minska ungdomsarbetslösheten, bl.a. utökade möjligheter till undantag från turordningsreglerna i LAS och utökade möjligheter för ungdomar att beviljas starta-eget-bidrag.

Vad som ovan anförs om lärlingsanställningar bör ges regeringen till känna. Motionerna Fi242 (SD) yrkande 9 och A383 (SD) tillstyrks.

8. Åtgärder för personer som står långt från arbetsmarknaden, punkt 8 (S)

av Ylva Johansson (S), Raimo Pärssinen (S), Patrik Björck (S), Ann-Christin Ahlberg (S), Johan Andersson (S) och Kerstin Nilsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2011/12:A335 av Ylva Johansson m.fl. (S) yrkande 4 och avslår motionerna

2011/12:A255 av Olle Thorell (S),

2011/12:A260 av Monica Green och Carina Ohlsson (båda S),

2011/12:A262 av Roland Utbult (KD) och

2011/12:A277 av Sven-Olof Sällström och David Lång (båda SD).

Ställningstagande

En del av en fungerande arbetslinje handlar om hur de som står längst från arbetsmarknaden ska ges möjligheter att leva på eget arbete utifrån de egna förutsättningarna. Många av dem som i dag befinner sig längst bort från arbetsmarknaden – personer med funktionsnedsättning, sjuka, långtidsarbetslösa, nyanlända, unga utan utbildning – riskerar med regeringens politik att permanent uteslutas från arbetsmarknaden. Det kan vi aldrig acceptera. Regeringen har valt att placera långtidsarbetslösa i jobb- och utvecklingsgarantin som inte leder till jobb. Endast en bråkdel av dem som lämnar fas 3 finner ett jobb eller en utbildning som leder till jobb. Vi vill fasa ut jobb- och utvecklingsgarantin och ersätta den med aktiva insatser av hög kvalitet som leder till jobb.

För personer med behov av stöd och insatser inom ett flertal områden till följd av en komplex problemsituation, där arbetslöshet ingår som en del, och som befinner sig långt från arbetsmarknaden måste nya och helt andra möjligheter än hittills erbjudas. De ska kunna få tillgång till en kraftsamling för att ta sig in på, eller tillbaka till, arbetsmarknaden. Det kan handla om personer som aldrig fått en chans till jobb till följd av en funktionsnedsättning, om dem som varit arbetslösa eller sjuka under mycket lång tid eller om dem som av andra skäl behöver ett mer omfattande stöd.

Vi vill skapa en kraftsamling med möjlighet till en personlig handlingsplan med resurser för individuellt anpassade insatser efter varje enskild individs behov. Genom att slå samman delar av Arbetsförmedlingen och delar av Försäkringskassan, och därutöver tillföra nya resurser till en gemensam organisation, vill vi erbjuda människor en kraftsamling för att komma in på eller tillbaks till arbetsmarknaden. Individen ska själv ansöka om att

få tillhöra detta som vi benämner Kraftsam, och bara de som har stora eller komplexa behov som inte kan tillgodoses inom den reguljära arbetsmarknadspolitiken ska kunna beviljas detta stöd.

Den som antas till Kraftsam ska omedelbart få en kvalificerad personlig handläggare som tillsammans med den enskilde utarbetar en individanpassad insatsplan. När insatsplanen har godkänts och kvalitetssäkrats får man en samlad ram av medel, ”en påse pengar”, för att finansiera och upphandla de olika insatser som krävs från olika aktörer. Det kan vara myndigheter eller kommuner men även organisationer eller privata aktörer, allt anpassat efter varje individs särskilda behov. Kraftsam ska lösa problemet för dem som i dag vanligtvis hamnar mellan olika myndigheters ansvarsområden och där ingen aktör i dag har ansvaret för helheten. Det gäller personer som kan ha behov av både utbildning, rehabilitering, praktik och medicinska och sociala insatser kombinerade i ett samlat fungerande handlingsprogram.

För att bli antagen till Kraftsam ska det inte ställas upp stela tidsgränser, det individuella behovet ska styra. Kraftsam är motsatsen till passiv förvaring; det är just en kraftsamling som kräver att individen själv aktivt medverkar för att ta det avgörande steget in på arbetsmarknaden. Som antagen till Kraftsam ska individen behålla sin tidigare försörjning (t.ex. akassa, sjukpenning, sjukersättning eller försörjningsstöd) under hela tiden som kraftsamlingen pågår.

Kommunerna ska erbjudas att teckna samarbetsavtal med sitt lokala Kraftsamkontor, och det bör bli möjligt att sammanföra både de samlade statliga resurserna och de kommunala för att skapa så bra individuella handlingsplaner som möjligt. Kraftsamlingen ska leda till att människor kan försörja sig själva genom eget arbete. Det kan ske på den reguljära arbetsmarknaden med eller utan olika former av stöd och anpassning eller genom en subventionerad anställning som t.ex. lönebidrag eller plusjobb.

Kraftsam kan ses som en vidareutveckling av Finsam och kräver att barriärer mellan de olika myndigheterna rivs och att resurserna kan användas mer flexibelt och samlat utifrån individens behov. Kraftsam innebär både en ambitionshöjning och en förändrad organisation. Kraftsam måste därför byggas upp successivt för att säkerställa kvaliteten när det gäller både bedömningar och insatser. Vi vill därför inleda med försöksverksamhet på någon eller några platser under 2012.

Vi föreslår att riksdagen ger regeringen till känna vad som nu anförts om åtgärder för personer som står långt från arbetsmarknaden. Motion A335 (S) yrkande 4 tillstyrks.

9. Åtgärder för personer som står långt från arbetsmarknaden, punkt 8 (SD)

av Sven-Olof Sällström (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2011/12:A277 av Sven-Olof Sällström och David Lång (båda SD) och avslår motionerna

2011/12:A255 av Olle Thorell (S),

2011/12:A260 av Monica Green och Carina Ohlsson (båda S),

2011/12:A262 av Roland Utbult (KD) och

2011/12:A335 av Ylva Johansson m.fl. (S) yrkande 4.

Ställningstagande

En riksdagsmajoritet röstade under riksmötet 2010/11 för att inga fler personer skulle slussas in i jobb- och utvecklingsgarantins tredje fas. I jobb- och utvecklingsgarantin deltar 120 000 långtidsarbetslösa och kostnaden beräknas för 2010 till 15 miljarder kronor. Omfattande kritik har riktats mot programmet som av flera tunga instanser, såsom Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering (IFAU) och Riksrevisionen, bedömts vara mycket dåligt styrt av regeringen och där det inte finns någon kapacitet för större programvolymmer som det ser ut i dag. En mycket liten del av deltagarna kommer upp i den aktivitetsnivå som programmet egentligen fordrar, och programmets tredje fas, fas 3, utnyttjas av mer eller mindre seriösa arbetsgivare som får betalt för att erbjuda sysselsättning. Att fas 3 inte påverkar möjligheten att få jobb får stöd av IFAU:s stora utredning.

Det finns också klara indikationer på att de som sysselsätts genom fas 3 genomför arbete som annars skulle ha utförts av ordinarie anställda. Det kostar alltså staten enorma summor till ingen nytta.

Det vittnas också om att den sysselsättning som erbjuds på många företag är allt annat än meningsfull. I stället nyttjar företagen arbetskraft för till synes meningslösa arbetsuppgifter enkom för att få ersättning för dessa.

Programmet har, som Riksrevisionen påpekar, varit mycket bristfälligt styrt. Det har varit ett arbetsmarknadspolitiskt misslyckande som framför allt har gynnat arbetsgivare men i mycket liten grad påverkat möjligheterna för programdeltagarna att få jobb. I stället har de permanentats i utanförskap.

Riksdagens beslut att stoppa anvisningarna till fas 3 var ett steg i rätt riktning, men hela systemet måste ändras. Vi vill se ett statligt alternativ till jobb- och utvecklingsgarantin, vilket garanterar meningsfull och framför allt samhällsnyttig sysselsättning för programdeltagarna. Det finns

många statliga, regionala och kommunala verksamheter där behovet av arbetskraft är skriande och där ett statligt alternativ till jobb- och utvecklingsgarantin skulle lösa en stor del av problemet. Att styra programmet så att programdeltagarna arbetar inom samhällsnyttig verksamhet som vård, skola, försvar, omsorg och infrastruktur är eftersträvansvärt, och arbetsinsatsen skulle gynna såväl samhället som enskilda. Det skulle också göra att programdeltagarna skulle motiveras mer genom att jobba inom t.ex. välfärdssektorer. Dagens system motiverar inte fas 3-praktikanterna då styrningen är alltför dålig och många företag inte erbjuder en meningsfull sysselsättning åt praktikanterna.

Vad som ovan anförts om att utreda möjligheterna att ersätta dagens fas 3 med ett helt nytt system, under det allmännas försorg, bör ges regeringen till känna. Motion A277 (SD) tillstyrks.

10. Funktionshindrades arbetsmarknad, punkt 9 (S)

av Ylva Johansson (S), Raimo Pärssinen (S), Patrik Björck (S), Ann-Christin Ahlberg (S), Johan Andersson (S) och Kerstin Nilsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2011/12:A319 av Lennart Axelsson (S) och avslår motionerna

2011/12:A300 av Finn Bengtsson m.fl. (M) yrkande 2,

2011/12:A309 av Josefin Brink m.fl. (V) yrkandena 2 och 3,

2011/12:A349 av Désirée Pethrus och Anders Sellström (båda KD),

2011/12:A374 av Edward Riedl (M),

2011/12:A386 av Per Åsling och Ola Johansson (båda C) yrkande 2 och

2011/12:A389 av Per Lodenius och Johan Linander (båda C).

Ställningstagande

Arbetslösheten för personer i arbetsför ålder med funktionsnedsättning är mycket hög. Denna dystra statistik har gällt länge oavsett konjunktur. Orsakerna är många, men bristande samordning mellan ansvariga myndigheter och ett stödsystem för individen som är krångligt och oflexibelt är vanliga bidragande orsaker.

Ansvar för att stödja personer med funktionsnedsättning i olika arbetsmarknadsrelaterade frågor är i dag uppdelat mellan Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan. En förutsättning för att personer med funktionsnedsättning ska ha jämlika villkor på arbetsmarknaden är att det finns en effektiv och flexibel hjälpmedelshandling och att anpassning av arbetsplatsen kan göras snabbt och utan tidsödande byråkrati. Uppdelningen av

ansvar mellan de båda myndigheterna gör dock att processen kring arbets- tekniska hjälpmedel och arbetsplatsanpassning blir orättvis, onödigt byrå- kratisk och komplicerad för individen. När denna process också oftast är lång och tidsödande blir situationen ibland ohållbar.

Mot denna bakgrund anser vi att en enda myndighet ska ha ansvar för allt arbetsmarknadsrelaterat stöd för samtliga personer med funktionsned- sättning. Denna enda myndighet ska ha ansvar för allt från utredning, vägledning, yrkesutbildning, yrkesträning, arbetsanskaffning och praktikplat- ser till arbetshjälpmedel och arbetsplatsanpassning. Vi anser också att ansvaret ska omfatta alla personer med funktionsnedsättning oavsett om personen har arbete, söker arbete eller är i arbetsmarknadsåtgärder.

Vi föreslår att riksdagen ger regeringen till känna vad som nu anförts om funktionshindrade personers arbetsmarknad. Motion A319 (S) tillstyrks.

11. Funktionshindrades arbetsmarknad, punkt 9 (V)

av Josefin Brink (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2011/12:A309 av Josefin Brink m.fl. (V) yrkandena 2 och 3 samt avslår motionerna

2011/12:A300 av Finn Bengtsson m.fl. (M) yrkande 2,

2011/12:A319 av Lennart Axelsson (S),

2011/12:A349 av Désirée Pethrus och Anders Sellström (båda KD),

2011/12:A374 av Edward Riedl (M),

2011/12:A386 av Per Åsling och Ola Johansson (båda C) yrkande 2 och

2011/12:A389 av Per Lodenius och Johan Linander (båda C).

Ställningstagande

Sysselsättningsgraden bland personer som har någon funktionsnedsättning är avsevärt lägre och arbetslösheten högre jämfört med personer utan funk- tionsnedsättning. Så har det varit länge oavsett konjunkturläge. Det finns många orsaker till detta, men bristande samordning hos ansvariga myndig- heter och ett stödsystem som för den enskilde personen är krångligt och oflexibelt är ett par viktiga bidragande orsaker.

I dag är ansvaret för att stödja personer med funktionsnedsättning i olika arbetsmarknadsrelaterade frågor uppdelat mellan Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan. Uppdelningen mellan de två myndigheterna ställer till bekymmer. Den orsakar bl.a. skilda tolkningar av regelverken och

olika behandling av samma person. Samarbetet mellan myndigheterna är i dag inte tillräckligt för att tillgodose och utveckla den enskildes rehabiliteringsmöjligheter eller för att underlätta för den enskilde personen.

Den nuvarande uppdelningen av ansvar mellan de båda myndigheterna gör att processen kring arbetstekniska hjälpmedel och arbetsplatsanpassning är orättvis, onödigt byråkratisk och komplicerad för den enskilde personen.

I Arbetsförmedlingens nationella samråd med företrädare för personer med olika funktionsnedsättningar har det förts fram att Försäkringskassan har haft svårt att bygga upp en fungerande organisation kring hjälpmedelshanteringen och att myndighetens kompetens på området har urholkats med tiden. Det är också vanligt att Försäkringskassan inte beviljar hjälpmedel som Arbetsförmedlingens utredning har rekommenderat. Försäkringskassan hänvisar också oftare till arbetsgivarnas ansvar och beviljar alltmer sällan de arbetsanpassningar som är nödvändiga för den enskildes möjlighet att arbeta.

Det ska räcka med att vända sig till en enda myndighet för att få de arbetshjälpmedel som man behöver. En myndighet ska ges det fulla ansvaret för alla arbetshjälpmedel. Ansvaret ska omfatta alla personer med funktionsnedsättning oavsett om personen har arbete, söker arbete eller är placerad i en arbetsmarknadspolitisk åtgärd.

Arbetsmarknaden för unga med behov av arbetshjälpmedel ser likadan ut som för andra unga; allt oftare är de jobb som erbjuds provanställningar eller kortare visstidskontrakt. Förutom den generella otrygghet det innebär, kan dagens byråkratiska hantering av arbetshjälpmedel innebära att en kortare anställning hinner upphöra innan hjälpmedlet beviljats och finns på plats. Det är en helt ohållbar ordning. Det måste bli möjligt att bevilja personliga arbetshjälpmedel så att de kan finnas till hands när en anställning börjar.

Vänsterpartiet menar att det också behöver tillföras ytterligare medel till moderna och flexibla arbetshjälpmedel, vilket vi gör i vårt budgetalternativ.

Jag föreslår att riksdagen ger regeringen till känna vad som nu sagts om arbetshjälpmedel. Det innebär att motion A309 (V) yrkandena 2 och 3 tillstyrks.

12. Sociala företag, punkt 10 (MP)

av Mehmet Kaplan (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2011/12:N252 av Jonas Eriksson m.fl. (MP) yrkandena 15–20 och

avslår motionerna

2011/12:N389 av Christer Adelsbo m.fl. (S) yrkande 1 och

2011/12:A309 av Josefin Brink m.fl. (V) yrkandena 7 och 8.

Ställningstagande

Miljöpartiet anser att det är viktigt att synliggöra och stödja den sociala ekonomin. Det är en sektor som baseras på mänskligt demokratiskt samarbete och engagemang. Det är många människor som funnit sitt sociala sammanhang i ideella föreningar och intresseföreningar av olika slag. En av den sociala ekonomins tydligaste styrkor är att den på grund av sin mångfald och sitt engagemang klarar att hantera jobb och sysselsättning även för dem som står långt från den s.k. reguljära arbetsmarknaden. Socialt företagande och sociala arbetskooperativ är ovärderliga arbetsintegrerande alternativ för t.ex. före detta missbrukare, tidigare kriminella och för personer med funktionsnedsättning, långtidsarbetslösa och långtidssjuk-skrivna.

Det är också en sektor som är ett närliggande alternativ till offentlig sektor. När den offentliga sektorn omstruktureras på grund av att alltmer resurser måste gå till omsorg och vård av äldre måste demokratiska alternativ säkras för övriga verksamheter. Kommunen ska ha ansvar för välfärden, men den måste organiseras på ett annat sätt inom de ramar som fastställts politiskt. Vi menar att medborgarna då också måste kunna välja andra alternativ än vinstdrivande privata företag.

Den sociala sektorn har sällan eller aldrig tillgång till kapital för investeringar. Eftersom den sociala ekonomin har mycket stor betydelse både för samhällsekonomin och för medmänskligheten är det angeläget och rimligt med riktade utvecklingsinsatser.

De som bedriver verksamhet i sociala företag känner sig inte hemma inom det offentliga. De är entreprenörer, men känner sig inte heller hemma inom det vanliga näringslivet. Deras drivkraft är inte vinst utan att tillföra det offentliga nya verksamheter och perspektiv. Det sociala företagandet i Sverige finns inom många olika sektorer och i olika former. Organisationerna i den sociala ekonomin är i stor utsträckning lokala och de kan bidra till lokal ekonomisk utveckling. Dessa företag ägs och drivs som regel av aktiva personer på orten och i företaget.

Vi miljöpartister anser att det inom ramen för arbetsmarknadspolitiken måste fokuseras mer på att vidga arbetsmarknaden genom att fler sociala företag skapas och utvecklas. Det behövs inte alltid mer pengar, men många program behöver omstruktureras. Exempelvis behöver stödet för särskild näringshjälp utvecklas och förenklas så att det kan användas i praktiken. Det bör vara tillräckligt att man startar ett socialt företag med människor som bedöms ha något slags arbetshinder för att få särskild näringshjälp. Den särskilda näringshjälpen ska också kunna lämnas om man utvidgar verksamheten med fler människor. Vi anser alltså att stödet särskild näringshjälp bör omstruktureras. Utvecklingsanställning och trygg-

hetsanställning bör tydliggöras som ett stöd till i huvudsak sociala företag, så som Samhallutredningen, *Inte bara Samhall* (SOU 2003:56), betonar. Modellen med förhöjt anordnarbidrag till sociala företag med 300 kr per dag enligt förslaget från utredningen *Från socialbidrag till arbete* (SOU 2007:2) bör utredas vidare. Det innebär en marginell kostnad men har stor betydelse för t.ex. ett professionellt handledarstöd. Det är ett förslag som också har stöd i Samhallutredningen. Stödet för förberedande insatser ska tydliggöras som en lämplig åtgärd för att förbereda starten av ett socialt företag. Stödet för arbetsbiträde bör tydliggöras som ett stöd till sociala företag för att anställa handledare och verksamhetsledare. Därutöver föreslår vi i Miljöpartiet att Arbetsförmedlingen i högre grad ska upphandla tjänster av den sociala ekonomins organisationer i enlighet med förslaget i utredningen *Från socialbidrag till arbete*.

Jag föreslår att riksdagen ger regeringen till känna vad som nu sagts om sociala företag. Det innebär att motion N252 (MP) yrkandena 15–20 tillstyrks.

13. Sociala företag, punkt 10 (V)

av Josefin Brink (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2011/12:A309 av Josefin Brink m.fl. (V) yrkandena 7 och 8 samt avslår motionerna

2011/12:N252 av Jonas Eriksson m.fl. (MP) yrkandena 15–20 och

2011/12:N389 av Christer Adelsbo m.fl. (S) yrkande 1.

Ställningstagande

Personer med psykisk funktionsnedsättning eller beroendeproblematik har det ofta särskilt svårt att finna en plats i arbetslivet. För personer med psykisk ohälsa eller beroendeproblematik kan arbete vara rehabiliterande i sig. Det kan dock vara svårt att prestera på topp från dag ett och alla dagar framöver. Det behövs stöd för att bli frisk. Sociala arbetskooperativ som t.ex. Basta har bedrivit ett framgångsrikt arbete med detta.

Sociala arbetskooperativ har visat sig nå goda resultat med ökad livskvalitet för dem som deltagit i dem. Kostnaden är dessutom låg jämfört med traditionella behandlingsmetoder. Verksamhetsformen ger möjligheter för personer som annars har mycket små chanser att få anställning eller starta eget. De som deltar i kooperativen utför riktiga arbeten med riktigt ansvar. Kombinationen rehabilitering och arbete har visat sig effektiv.

Sociala arbetskooperativ kan utgöra ett bra alternativ för att skapa arbete även åt personer med andra funktionsnedsättningar. Möjligheten till direkt statligt stöd till sociala arbetskooperativ bör därför prövas.

Det finns också andra verksamheter som visat sig fungera för att personer med psykisk funktionsnedsättning ska kunna få in en fot på arbetsmarknaden, t.ex. de så s.k. övergångsanställningarna som Fountain House arbetar med. För att fler ska kunna erbjudas möjlighet att delta i denna verksamhet behöver socialförsäkringarna bli flexibla när det gäller arbetstider och möjligheten att pröva arbete eller studier utan att riskera att falla ur försörjningssystemet. Det måste finnas utrymme för att kunna misslyckas både en och två gånger utan att riskera att falla ur systemen. Arbetsförmedlingen bör ges i uppdrag att tillsammans med intresseorganisationer se över förutsättningarna för att teckna avtal med olika anordnare om s.k. övergångsanställningar där personer med psykisk funktionsnedsättning kan få möjlighet att prova på att arbeta under trygga former.

Jag föreslår att riksdagen ger regeringen till känna vad som nu anförts om sociala arbetskooperativ och övergångsanställningar. Det innebär att motion A309 (V) yrkandena 7 och 8 tillstyrks.

14. Lönebidrag, punkt 11 (V)

av Josefin Brink (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2011/12:A309 av Josefin Brink m.fl. (V) yrkandena 4 och 5 samt avslår motionerna

2011/12:A244 av Ingemar Nilsson (S),

2011/12:A289 av Gunnar Sandberg och Marie Nordén (båda S),

2011/12:A317 av Désirée Pethrus och Emma Henriksson (båda KD),

2011/12:A344 av Penilla Gunther (KD) och

2011/12:A386 av Per Åsling och Ola Johansson (båda C) yrkande 1.

Ställningstagande

Lönebidrag är avgörande för att skapa fler arbeten för personer som behöver särskilt stöd för att kvarstå eller få ett fotfäste på arbetsmarknaden. Särskilt i det nuvarande läget, med hög arbetslöshet, är det viktigt att investera i människors möjligheter att stanna kvar i arbete och säkerställa att de inte hamnar i utanförskap genom arbetslöshet. Möjligheten bör därför utökas för den som har en anställning och drabbas av en funktionsnedsättning att beviljas lönebidrag för att kunna stanna kvar på sin arbetsplats.

Det är ett hinder för många arbetssökande med funktionsnedsättning att inte i förväg veta om lönebidrag kommer att beviljas eller inte. För att förhindra att personer med funktionsnedsättning utnyttjas är det dock viktigt att Arbetsförmedlingen har möjlighet att kontrollera att arbetsgivaren är seriös, att villkoren är i enlighet med kollektivavtal och att arbetsmiljön är tillfredsställande. Vänsterpartiet anser därför att lönebidraget bör göras personligt, beviljas en person i stället för en arbetsplats och beviljas för fyra år i taget.

Dessutom behöver taket för lönebidragsersättningen höjas. Löneutvecklingen har sedan länge sprungit ifrån taket på 16 700 kr i månaden. Det gör att arbetsgivare blir mer tveksamma till att anställa personer med lönebidrag, och det bidrar till en dålig löneutveckling för lönebidragsanställda.

Det som anförts om lönebidrag bör ges regeringen till känna. Motion A309 (V) yrkandena 4 och 5 tillstyrks.

15. Samhall, punkt 12 (V)

av Josefin Brink (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2011/12:A309 av Josefin Brink m.fl. (V) yrkande 6 och avslår motion

2011/12:A263 av Johan Pehrson (FP).

Ställningstagande

Samhall AB fyller en viktig funktion för att erbjuda personer med funktionsnedsättning meningsfullt arbete och egen försörjning. Samhalls grundläggande och viktigaste uppdrag är att erbjuda arbete åt dem som har det allra svårast att hitta jobb på den reguljära arbetsmarknaden. Regeringen vill nu införa tillfälliga anställningar på Samhall för personer som utförsäkrats från sjukförsäkringen. Vi säger definitivt nej till visstidsanställningar på Samhall. De som har det svårast på arbetsmarknaden ska kunna känna sig trygga i anställningen när de kommer till Samhall. Vi välkomnar däremot utökningen av antalet platser, men det ska vara tillsvidareanställningar.

Under senare tid har Samhalls uppdrag urvattnats, och verksamheten har i ökad utsträckning inriktats på marknadsmässig bemanningsverksamhet. De ökade kraven på produktivitet i Samhalls verksamheter riskerar därmed att slå ut dem som har de allra största behoven av verksamheten. Samhalls avkastningskrav och inriktning måste därför ses över för att ge företaget bättre förutsättningar att nå verksamhetens grundläggande och viktiga sociala mål.

Jag föreslår att riksdagen ger regeringen till känna vad som nu sagts om Samhall AB. Det innebär att motion A309 (V) yrkande 6 tillstyrks.

16. Arbetsmiljöverkets verksamhet m.m., punkt 13 (S, MP, V)
av Ylva Johansson (S), Raimo Pärssinen (S), Patrik Björck (S), Ann-Christin Ahlberg (S), Johan Andersson (S), Mehmet Kaplan (MP), Josefin Brink (V) och Kerstin Nilsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna
2011/12:A325 av Louise Malmström m.fl. (S),
2011/12:A337 av Caroline Helmersson Olsson m.fl. (S) yrkande 1 och
2011/12:A359 av Christina Oskarsson m.fl. (S).

Ställningstagande

Socialdemokraterna har alltid varit drivande i kampen för fler jobb och bättre arbetsplatser. För oss finns det inget som tyder på att höga krav på arbetsmiljön skulle leda till färre i arbete. Tvärtom så är det vår övertygelse att sämre arbetsmiljö kostar och leder till att fler människor slås ut från arbetsmarknaden. En modern arbetslinje kräver aktiva insatser för att skapa goda arbetsplatser. Arbetsmiljöverkets arbete är en viktig del av att få människor tillbaka i arbete och förebygga skador.

Den borgerliga regeringen har nedmonterat mycket av arbetsmiljöarbetet. Regeringen har bl.a. sparat nära 115 miljoner kronor på Arbetsmiljöverket. Följden har blivit att en tredjedel av inspektionerna har fått ställas in och att fler arbetsgivare kommer undan med en bristfällig och till och med farlig arbetsmiljö. Utbildningen av skyddsombud har samtidigt dragits ned dramatiskt. När det förebyggande arbetet minskar är naturligtvis risken att arbetsplatsolyckor och ohälsa kommer att öka på arbetsplatserna.

Det är viktigt att regeringen ser vikten av Arbetsmiljöverkets insatser när man vill att fler människor ska arbeta. Vi måste stärka inspektionsverksamheten på arbetsplatserna så att farligt arbete kan undanröjas. Det är viktigt att vi får fler inspektörer och att det finns resurser för regionalt arbetsmiljöarbete. Vi behöver tillföra resurser så att Arbetsmiljöverket aktivt kan arbeta för att stärka arbetsmiljöarbetet i hela vårt land. Vi behöver också särskilda resurser som är riktade mot speciellt utsatta branscher.

Okunnsgheten i arbetsmiljöfrågor är utbredd och behovet av utbildningsinsatser är tydligt. Det är viktigt att staten verkar för införandet av arbetsmiljökunskap i hela utbildningssystemet för att skapa förståelse för arbetsmiljöns betydelse i arbetslivet.

Vi anser att riksdagen ska ge regeringen till känna att konsekvenserna av besparingar på arbetsmiljöområdet och Arbetsmiljöverket bör följas upp för att slå vakt om en långsiktigt hög ambitionsnivå vad gäller bättre arbetsmiljö. Det innebär att motionerna A325 (S), A337 (S) yrkande 1 och A359 (S) tillstyrks.

17. Arbetslivsforskning, punkt 14 (S)

av Ylva Johansson (S), Raimo Pärssinen (S), Patrik Björck (S), Ann-Christin Ahlberg (S), Johan Andersson (S) och Kerstin Nilsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2011/12:A301 av Hannah Bergstedt och Karin Åström (båda S) och 2011/12:A337 av Caroline Helmersson Olsson m.fl. (S) yrkande 2 och avslår motion 2011/12:A311 av Josefin Brink m.fl. (V).

Ställningstagande

Människor lever i dag allt längre och är friskare högre upp i åldrarna, mycket tack vare utvecklingen av sjukvården. Villkoren på arbetsplatserna har också en stor betydelse för hälsan.

Det har införts en möjlighet för människor att arbeta längre än till 65 år, och fler jobbar också längre, både av ekonomiska skäl och därför att man trivs på arbetet. Behovet i samhället att fler ska arbeta och att fler ska arbeta längre motverkas dock av att det fortfarande finns yrkesgrupper där man inte orkar arbeta fram till pensionsåldern. Yrkesgrupper som städare, slaktare, undersköterska är exempel på yrken där "förtidspension" är vanlig; bakom detta ligger ofta långa sjukskrivningar på grund av förslitningsskador. En annan växande problematik är de yrken där människor förväntas vara i ständigt jour. Jobbet äter sig in på fritiden och möjligheten till återhämtning beskärs kraftigt. Det är arbetets villkor, arbetsuppgifternas utformning och arbetsmiljön som avgör om vi ska ha förutsättningar att jobba utan att slitas ut eller skadas fysiskt eller psykiskt. Därför spelar arbetsmiljön en avgörande roll i dagens och morgondagens arbetsliv.

Antalet arbetslivsforskare har nästan halverats sedan Arbetslivsinstitutet lades ned, vilket är en förlust för såväl individen och företagen som för samhället i stort. För att människor ska kunna vara friska på sitt arbete fram till pension, och fortfarande efter det kunna leva ett gott liv behövs forskning om hur arbetslivet kan förbättras. Det finns ett behov såväl av en förstärkning av arbetsmiljöarbetet som av förebyggande forskning om hälsa och ohälsa på arbetsplatserna.

Vi föreslår att arbetslivsforskningen samlas i ett nationellt centrum, där arbetslivets forskningsbehov kan formuleras och där kunskaper om pågående forskning kan delges dem som är aktiva i arbetsmiljöarbete på olika sätt.

Vi anser att riksdagen ska ge regeringen till känna vad som anförts om vikten av att satsa på arbetsmiljöarbetet och på arbetslivsforskning om ett hållbart arbetsliv. Det innebär att motionerna A301 (S) och A337 (S) yrkande 2 tillstyrks.

18. Arbetslivsforskning, punkt 14 (V)

av Josefin Brink (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2011/12:A311 av Josefin Brink m.fl. (V) och

avslår motionerna

2011/12:A301 av Hannah Bergstedt och Karin Åström (båda S) och

2011/12:A337 av Caroline Helmersson Olsson m.fl. (S) yrkande 2.

Ställningstagande

Arbetslivsforskningen har minskat drastiskt sedan regeringen lade ned Arbetslivsinstitutet (ALI). ALI bedrev världsledande och värdefull forskning inom en mängd arbetsrelaterade områden, bl.a. arbetsmarknad, arbetsrätt, arbetets organisering, ergonomi och belastning, integration och mångfald samt utvecklingsprocesser i arbetslivet. Nedläggningen innebär en stor försringning av kunskaper och resurser. Från att ha varit världsledande är nu svensk arbetslivsforskning satt på undantag. Sverige och Portugal är de enda EU-länderna utan ett arbetslivsinstitut.

Det saknas nu en överblick över läget och utvecklingen i arbetslivet liksom en kunskapsöversikt över intressanta resultat. Betydande kunskaper och en samlad bild av forskningen har gått förlorade. Överföringen av forskningsresultat har avstannat, och det är färre både unga och etablerade forskare som får chansen att satsa på arbetslivsforskning.

Regeringen vill att alla ska stå till arbetsmarknadens förfogande men vill inte investera i den forskning som behövs för att underlätta återgång till arbetslivet och för att människor ska kunna vara kvar längre i arbetslivet. Arbetsmiljön blir sämre när den kunskapsutveckling som skulle kunna ge ett bättre arbetsliv inte kan fortsätta. Lösningar av de vardagliga problemen i arbetslivet kräver tvärvetenskaplig forskning i nära samverkan med arbetsmarknadens parter. Svensk arbetslivsforskning hade tidigare förmåga till detta.

Det görs nu spridda forskningsinsatser runt om i landet men det uppvä-
ger inte alls det som gick förlorat med den tidigare neddragningen och
splittringen av arbetslivsforskningen.

Vänsterpartiet menar att arbetslivs- och arbetsmiljöforskningen är av
stor vikt för arbetslivets utveckling. Det finns ett värde i att samla denna
forskning och kompetens inom ramen för ett nationellt kunskapscentrum
som arbetar i nära kontakt med parterna på arbetsmarknaden och som kan
bidra till att resultatet av forskningen kommer till praktisk tillämpning.

Vänsterpartiet anser därför att det bör tillsättas en utredning om hur
arbetslivsforskningen kan samlas och stärkas. Detta bör riksdagen som sin
mening ge regeringen till känna. Det innebär att motion A311 (V) tillstyrks.

Särskilda yttranden

1. Budgetförslag på utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv, punkt 2 (S)

Ylva Johansson (S), Raimo Pärssinen (S), Patrik Björck (S), Ann-Christin Ahlberg (S), Johan Andersson (S) och Kerstin Nilsson (S) anför:

I vår budgetmotion *På väg mot en kunskapsbaserad ekonomi* (mot. Fi240) slår vi fast att full sysselsättning är det övergripande målet för den socialdemokratiska ekonomiska politiken. Som land har vi inte råd med det slöseri som arbetslösheten innebär. Att motverka den demografiskt betingade bristen på arbetskraft genom att på olika sätt stimulera ett ökat arbetskraftsdeltagande hos befolkningen i aktiv ålder samt minska den strukturellt betingade arbetslösheten utgör kanske den största utmaningen för jobbpolitiken på medellång sikt. En förutsättning för att minska arbetslösheten och öka sysselsättningen är att vi får ett mer jämställt samhälle. Vi vill ha ett modernt arbetsliv där de anställdas intressen står i centrum.

Riksdagen fastställde den 23 november 2011 andra ekonomiska ramar för de olika utgiftsområdena i den statliga budgeten och gjorde en annan beräkning av statens inkomster avseende 2012 än vad som skulle bli fallet med våra förslag. Det innebär att riksdagen för detta år nu har fastställt såväl utgiftstak som ramar för de 27 utgiftsområdena och fattat beslut om de skatte- och avgiftsförändringar som ska träda i kraft nästa år. För budgetåret 2012 gäller därmed bl.a. att de samlade utgifterna för utgiftsområde 14 inte får överstiga 70,5 miljarder kronor under riksdagens fortsatta behandling. Socialdemokraternas förslag på utgiftsområdet överstiger denna nivå och kan således inte formellt tas upp till behandling utan förändringar.

Eftersom riksdagsmajoriteten i första steget av budgetprocessen har gett budgetpolitiken en helt annan inriktning än den vi önskat avstår vi från att delta i beslutet. Socialdemokraternas budgetalternativ bör ses som ett sammanhållet paket. Vi vidhåller vår uppfattning och anser att anslagen inom utgiftsområde 14 borde ha utökats med 5,8 miljarder kronor på det sätt som framgår av Socialdemokraternas motion A335 och nedanstående tabell.

Socialdemokraternas förslag till anslagsanvisning*Tusental kronor*

Ramanslag	Regeringens förslag	Socialdemokraternas förslag (avvikelse gentemot regeringen)
1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader	7 185 502	0 ^a
1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	34 521 815	+3 750 000
1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	8 297 981	+1 600 000 ^b
1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.	16 749 761	+400 000 ^b
2:1 Arbetsmiljöverket	605 609	+100 000
Summa för utgiftsområdet	70 475 708	+5 850 000

^a Oförändrad medelstilleddelning i förhållande till regeringens förslag, men omfördelning inom anslaget.

^b Socialdemokraterna har under beredningen av ärendet ändrat sitt förslag till medelsanvisning så att en satsning på OSA-anställningar om 400 miljoner kronor som i motion A335 (S) redovisats på anslag 1:3 i stället redovisas på anslag 1:4.

Vi står inför ett arbetsliv där kunskapskraven kommer att fortsätta att öka i många yrken. Individens rörlighet och arbetsmarknadsvärde kommer att avgöras av deras utbildning och kompetens, och Sveriges framtid som konkurrenskraftig kunskapsnation avgörs av de investeringar vi gör nu. Strukturuomvandlingen på arbetsmarknaden kommer att fortsätta. Fler kommer att behöva gå från ett jobb till ett annat. Omställning måste bli lättare för människor – inte svårare. Vid sådana processer är det viktigt att tidiga insatser görs, så att de som riskerar uppsägning kan gå vidare till nya jobb eller till utbildning innan arbetslösheten är ett faktum.

Utbildning är den enskilt viktigaste insatsen för att stärka Sveriges konkurrenskraft, skapa nya jobb och bekämpa arbetslösheten. Nya kunskaper ger nya möjligheter på arbetsmarknaden samtidigt som företag och offentlig verksamhet får möjlighet att rekrytera personal med rätt kompetens vid rätt tidpunkt. I en hårdnande global konkurrens måste Sverige konkurrera med kompetens.

Sedan regeringsskiftet 2006 har det skett en omfattande nedmontering av det som tidigare utgjorde kärnan i den aktiva arbetsmarknadspolitiken. Omkring två tredjedelar av platserna inom den yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningen har försvunnit. Arbetslösa hänvisas nu i stället i betydande utsträckning till regeringens s.k. garantier: jobb- och utvecklingsgarantin och jobbgarantin för unga. I nuläget har en tredjedel av de arbetssökande placerats i dessa garantier där aktivitetsnivån är dokumenterat låg. Det verkliga sorgebarnet är jobb- och utvecklingsgarantins fas 3 som alltmer framstår som en arbetsmarknadspolitisk ändstation.

Vi vill ha en annan modell där människor snabbt kommer i jobb med egen försörjning. Vi föreslår därför att resurser överförs från jobbcoach till Arbetsförmedlingens förmedlingsverksamhet. Vi vill utöka arbetsmark-

nadsutbildningen. Personer som trots stora insatser inte kan få arbete på den ordinarie arbetsmarknaden ska ha möjlighet att få anställning med löne- subvention och avtalade villkor genom t.ex. plusjobb inom den offentliga eller ideella sektorn. Vi föreslår därför att jobb- och utvecklingsgarantin fasas ut. Genom att slå samman delar av Arbetsförmedlingen och delar av Försäkringskassan och samtidigt tillföra nya resurser till en gemensam organisation, Kraftsam, vill vi erbjuda människor en kraftsamling för att komma in på eller tillbaka till arbetsmarknaden. Vi vill utöka antalet OSA-anställningar (offentligt skyddat arbete) riktade till personer med psykiska funktionshinder. Vi föreslår också en skattekreditering på 30 % av bruttoarbetsinkomsten för arbetslösa med försörjningsstöd som börjar förvärvsarbeta.

Det är ett ekonomiskt och mänskligt slöseri att låta många unga börja sitt vuxenliv med arbetslöshet. Aktivitetsförbudet på Arbetsförmedlingen måste därför tas bort. För att underlätta generationsväxling inom den offentliga sektorn föreslår vi en satsning på utbildningsvikariat inom vård och omsorg. Anställda får möjlighet att komplettera och bygga på sin tidigare utbildning samtidigt som en långtidsarbetslös får arbetslivspraktik och en möjlighet till fortsatt anställning i en viktig framtidsbransch. Vi vill också införa 20 000 traineeplatser för unga under 26 år i både offentlig och privat verksamhet. Vi föreslår att den s.k. Nynäshamnsmodellen för sommarjobb till ungdomar som bygger på samarbete mellan kommunen och näringslivet utvidgas till att omfatta Sveriges samtliga kommuner.

Vi vill införa en kompetensförsäkring som omfattar alla på den svenska arbetsmarknaden och bygger på arbetslinjen. Kompetensförsäkringen ska göra det möjligt för människor att utveckla sitt kunnande, antingen för att långsiktigt klara att behålla sitt jobb och yrke eller för att kunna byta arbetsuppgifter, bransch eller yrke. En kompetenskommission bör tillsättas. Dess syfte ska vara att föreslå åtgärder som gör att företag och branscher hittar rätt kompetens vid rätt tillfälle. Vi vill öka antalet platser inom den yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningen med inriktning mot bristyrken. Vi föreslår också att Arbetsförmedlingen ska kunna bevilja arbetslösa möjligheten att studera inom den reguljära utbildningen med samma villkor som inom arbetsmarknadsutbildningen.

För att människor ska känna trygghet och få stöd för nödvändiga förändringar och anpassningar är det centralt att arbetslöshetsförsäkringen fungerar som en del av en aktiv politik för omställning. Dagens avgiftskonstruktion, där grupper av låginkomsttagare som exempelvis hotell- och restauranganställda betalar mycket höga avgifter till a-kassan, innebär en omvänd fördelningspolitik och leder dessutom till att stora grupper riskerar att ställas utanför det skydd som a-kassan innebär. Vi föreslår ett tak för avgiften på 120 kr i månaden genom omstruktureringar på inkomstsidan. Vi höjer dessutom ersättningsnivån i a-kassan till 80 %. Taket höjs till 910 kr per dag från mars 2012. Efter 100 dagars arbetslöshet trappas taket i a-kassan ned med 150 kr per dag.

Riksdagen gjorde den 1 juni 2011 två tillkännagivanden om förändringar av arbetslöshetsförsäkringen (bet. 2010/11:AU9, rskr. 2010/11:279). Det första tillkännagivandet gällde frågan om ett återinförande av den s.k.100-dagarsreglen för att underlätta matchningen på arbetsmarknaden. Det andra tillkännagivandet gällde frågan om reglerna för deltidsarbetslösa i syfte att upprätthålla arbetslinjen så att det inte straffar sig att tacka ja till arbete på det sätt som blir följderna av dagens snäva deltidsbegränsning i försäkringen. Regeringen har angett i budgetpropositionen att frågan bereds och att man avser att återkomma till riksdagen i dessa frågor.

Vi anser att det är mycket angeläget med förbättringar av arbetslöshetsförsäkringen och utgår från att regeringen inom kort återkommer med förslag till riksdagen i enlighet med tillkännagivandena.

Den svenska modellen med kollektivavtalslösningar är framgångsrik. Starka parter på arbetsmarknaden och kollektivavtal som det främsta verktyget för att reglera löner och anställningsvillkor på arbetsmarknaden är grundpelaren i den svenska ekonomin. Modellen skapar förutsättningar för god produktivitet utveckling och en flexibel arbetsmarknad. Kollektivavtalen förhindrar att anställda lönekonkurrerar med varandra för att få behålla jobbet och garanterar att arbetslösa inte tvingas bjuda under varandra för att få jobb. Vid en internationell jämförelse skapar den svenska modellen stort utrymme för flexibilitet samtidigt som den resulterar i en låg konfliktgrad.

Det är mycket positivt att människor kan röra sig och arbeta över nationsgränser, men den fria rörligheten får aldrig användas för social dumpning. Vi socialdemokrater är mycket kritiska till att regeringen passade på att göra inskränkningar i den svenska konflikträtten när lex Laval infördes i Sverige. Rättsläget i fråga om de villkor som kan krävas för utstationerad arbetskraft som arbetar i Sverige är numera osäkert. Riksdagen har på förslag av en majoritet i utskottet där bl.a. Socialdemokraterna ingår krävt genom ett tillkännagivande till regeringen, att lex Laval ska rivas upp och att regeringen ska tillsätta en ny utredning. Vi förutsätter att regeringen också följer riksdagens tillkännagivande om att Sverige ska ratificera ILO-konvention 94 som innebär att man vid all offentlig upphandling kan ställa sociala krav på leverantörer av varor och tjänster.

Arbetslöshet är ett allvarligt hot mot tillväxt och sysselsättning. Lösningen är inte att öppna för mer otrygga anställningsförhållanden. Vi vill att tillsvidareanställning ska vara norm på arbetsmarknaden. Många visstidsanställda riskerar att hamna i en situation där osäkra jobb staplas på varandra under mycket lång tid utan att de ges möjligheter till fast förankring på arbetsmarknaden. I likhet med de fackliga organisationerna är vi starkt kritiska till de förändringar i regelverket som regeringen genomfört och som öppnar för missbruk av tidsbegränsade anställningar. Vi föreslår att det i stället införs en begränsningsregel för hur länge rullande visstidsanställningar kan fortgå.

Arbetskraftsinvandring innehåller många möjligheter. I Sverige ska svenska löner och villkor gälla för alla som arbetar här. Vi måste också anpassa lagstiftningen till utländska arbetsgivare som är verksamma i Sverige. Den gällande lagstiftningen är konstruerad för svenska arbetsgivare som ansöker om arbetstillstånd och innehåller inga verktyg för hur Migrationsverket ska kunna försäkra sig om seriositeten bakom ett utländskt företags erbjudande. Utländska entreprenad- och bemanningsföretag stod för ca 40 % av arbetstillstånden under 2009.

Vi vill ge Migrationsverket i uppdrag att följa upp de ansökningar om arbetstillstånd som de beviljar och säkerställa att rätt avtal gäller. Vi vill också införa kännbara sanktionsmöjligheter mot de företag som missbrukar systemet.

Om Sverige ska stå sig väl internationellt krävs investeringar för fler arbetade timmar. Arbetsmiljön spelar en avgörande roll för om människor ska kunna arbeta mer. Arbetslivets villkor, arbetsuppgifternas utformning och arbetsmiljön avgör om vi ska ha möjlighet att jobba ett helt arbetsliv utan att slitas ut eller skadas.

Vi socialdemokrater välkomnar det moderna arbetslivet. Vi tror på ett arbetsliv där människor trivs, har möjligheter till inflytande över sin arbets-situation och kan utvecklas i jobbet. Arbetsolyckor och ohälsa uppstår ofta på grund av att arbetsgivare och arbetstagare inte kan få råd från experter om hur de ska förebygga och lösa arbetsmiljöproblem. För att nå målet om ett hållbart arbetsliv måste arbetsmiljöarbetet rustas upp rejält och anslagen till Arbetsmiljöverket öka. Vi vill öka resurserna till Arbetsmiljöverket med 50 miljoner kronor per år (2012–2014), varav 20 miljoner kronor per år ska öronmärkas till inspektioner i småföretag med hög risk för olyckor och skador, många visstidsanställda eller en hög andel migrerad arbets-kraft. Om tillsynen av arbetsmiljölagen ska upprätthållas måste det finnas en myndighet som kan övervaka att arbetsgivarna tar sitt arbetsmiljöansvar och bedriver ett systematiskt arbetsmiljöarbete. Enligt Internationella arbets-organisationen ILO bör det finnas 1 arbetsmiljöinspektör per 10 000 anställda i industriländerna. Sverige ligger i dag på ett snitt på ca 0,62 inspektörer, vilket innebär att vi är sämst i Norden.

Efter en fleråring minskning ökade antalet arbetsplatsolyckor och arbets-sjukdomar 2010. En ökning av olycksrisker uppstår bl.a. vid tidsbegrän-sade anställningar. Rörlighet med korta anställningar och oklara arbetsgi-varförhållanden är också riskfaktorer. Vi vill att staten i samverkan med arbetsmarknadens parter och Arbetsmiljöverket tar fram en nollvision för dödsolyckor i arbetslivet. Få arbetsmiljöbrott anmäls och fälls i domstol.

Skyddsombudet företräder arbetstagarna i arbetsmiljöfrågor, verkar för en god arbetsmiljö, bevakar skydd mot ohälsa och olycksfall samt verkar för att arbetsgivaren uppfyller kraven i arbetsmiljölagen. Trenden är att det blir allt färre skyddsombud och att de som finns i allt lägre grad genom-går relevant utbildning, vilket gör det svårare att ställa legitima krav på en hållbar arbetsmiljö. De regionala skyddsombuden (RSO) har också en vik-

tig uppgift. För att få ökad uppmärksamhet på kvinnors arbetsmiljöproblem är det av största vikt att öka andelen kvinnor bland skyddsombuden. Vi vill initiera ett projekt tillsammans med arbetsmarknadens parter för att ta fram metoder för att stärka kvinnors arbetsmiljö, med inriktning på psykosocialt tunga arbetsmiljöer. Vi anslår 20 miljoner kronor 2012. Vi vill successivt rusta upp RSO-verksamheten och anslår 20 miljoner kronor med inriktning på fler utbildningsplatser 2012, 30 miljoner kronor 2013 och 50 miljoner kronor för 2014. Vi vill bl.a. ge RSO ett vidgat uppdrag som innebär att de får rätt att besöka och bygga upp ett strukturerat arbetsmiljöarbete också på arbetsplatser där det finns kollektivavtal men där det saknas fackliga medlemmar.

Företagshälsovården spelar en viktig roll för att förebygga och undanröja risker för ohälsa i arbetslivet. Vår målsättning är att fler arbetstagare får tillgång till företagshälsovård av hög kvalitet som är neutral och arbetar för både arbetsgivare och arbetstagare.

2. Budgetförslag på utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv, punkt 2 (MP)

Mehmet Kaplan (MP) anför:

Vi miljöpartister slår i vår budgetmotion *Ansvar för framtiden* (mot. Fi241) fast som grundläggande utgångspunkt att alla människor har rätt till arbete och egen försörjning. En trygg arbetsmarknad och en aktiv näringspolitik är en förutsättning för en stabil och dynamisk jobbpolitik som skapar många nya arbetstillfällen och minskar arbetslösheten.

Riksdagen fastställde den 23 november 2011 andra ekonomiska ramar för de olika utgiftsområdena i den statliga budgeten och gjorde en annan beräkning av statens inkomster avseende 2012 än vad som skulle bli fallet med Miljöpartiets förslag. Det innebär att riksdagen för detta år nu har fastställt såväl utgiftstak som ramar för de 27 utgiftsområdena och fattat beslut om de skatte- och avgiftsförändringar som ska träda i kraft nästa år. För budgetåret 2012 gäller därmed bl.a. att de samlade utgifterna för utgiftsområde 14 inte får överstiga 70,5 miljarder kronor under riksdagens fortsatta behandling. Miljöpartiets förslag på utgiftsområdet överstiger denna nivå och kan således inte formellt tas upp till behandling utan förändringar.

Eftersom riksdagsmajoriteten i första steget av budgetprocessen har gett budgetpolitiken en helt annan inriktning än den jag önskat avstår jag från att delta i beslutet. Miljöpartiets budgetalternativ bör ses som ett sammanhållet paket. Jag vidhåller denna uppfattning och anser att anslagen inom utgiftsområde 14 borde ha utökats med 2,6 miljarder kronor på det sätt som framgår av Miljöpartiets motion A377 och nedanstående tabell.

Miljöpartiets förslag till anslagsanvisning*Tusental kronor*

Ramanslag	Regeringens förslag	Miljöpartiets förslag (avvikelse gentemot regeringen)
1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	34 521 815	+1 400 000
1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	8 297 981	+1 185 000
2:1 Arbetsmiljöverket	605 609	+40 000
Summa för utgiftsområdet	70 475 708	+2 625 000

Arbetslösheten bland unga har bitit sig fast på en hög nivå de senaste decennierna. Detta är en tragedi för den som är arbetslös men också för samhället i stort. Miljöpartiet har en rad förslag för att minska ungdomsarbetslösheten. Vi vill att företag ska slippa betala arbetsgivaravgift helt i ett år om de anställer unga arbetslösa. Vi behåller också de subventioner som regeringen har infört för långtidsarbetslösa. Kombinerar man dessa stöd blir vårt förslag betydligt effektivare än regeringens. Utöver olika typer av utbildningsplatser föreslår vi ett tillfälligt konjunkturpaket under 2012 och 2013 i form av platser i yrkesinriktad arbetsmarknadsutbildning för unga och fler platser på yrkeshögskolan. Dessutom föreslår vi ett traineeprogram i välfärden, där unga kan komma in och gå parallellt med äldre. Vi föreslår också en stimulanspott som kommuner, näringsliv och ideella organisationer ska kunna söka för att erbjuda sommarjobb till unga mellan 16 och 17 år. Ett s.k. navigatorcentrum som samordnar insatser från Arbetsförmedlingen och kommunerna ska kunna erbjuda stöd till deltagande ungdomar. Vi vill underlätta för företag som vill ta emot praktikanter och föreslår därför stöd i form av handledarutbildning och kompetensutveckling.

Gröna jobb var ett framgångsrikt program för långtidsarbetslösa som vi vill pröva igen. I programmet ska deltagarna jobba med natur- och kulturvård, t.ex. med att röja fram kulturminnen, rusta upp promenadstigar och sköta om tätortsnära skogar.

Överallt i arbetslivet råder det stor brist på jämställdhet mellan könen. Diskrimineringen av kvinnor finns i många situationer, t.ex. vid tillsättande av chefstjänster, vid lönesättning och när det gäller anställningsformer och hel- och deltider. Det är oacceptabelt. För att åstadkomma jämställdhet på arbetsmarknaden är jämställda löner en förutsättning. Arbetsmarknadens parter måste ta sitt ansvar för att eliminera löneskillnaderna mellan män och kvinnor. Staten har här ett ansvar att gå före. Miljöpartiet vill satsa 150 miljoner kronor årligen 2012–2014 på att minska löneskillnaderna mellan män och kvinnor i den statliga verksamheten.

Vi vill införa ett och samma trygghetssystem – arbetslivstrygghet – för den som är sjuk eller arbetslös eller är i behov av försörjningsstöd. Männskor ska slippa slussas runt mellan olika myndigheter och handläggare. De ska kunna veta vart de ska vända sig och vilken ersättning som är att vänta.

Ingen ska heller riskera att hamna mellan stolarna. Därför vill vi skapa en gemensam ingång till alla trygghetssystem genom att bilda en ny myndighet där uppgifterna på Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen slås ihop. Den nya myndigheten ska ansvara för utbetalning av sjukersättning och a-kassa och ta över ansvaret för försörjningsstödet från kommunerna. Ersättningsnivån ska vara lika stor oavsett om man är sjuk eller arbetslös. Alla tilldelas en handläggare oavsett huvudproblem, det ska inte finnas någon risk att bli skickad runt som alltför ofta sker i dag. På så vis skapas en större tydlighet för individen och ett effektivare arbetssätt för myndigheten. Med en gemensam myndighet blir det också tydligare för handläggarna att det krävs en helhetssyn på individen och hans eller hennes problem. Olika villkor för att få ersättning kommer visserligen att kvarstå vid sjukdom och arbetslöshet, men de är tänkta att successivt minska. Även om man har flera problem samtidigt ska detta inte leda till uteslutning.

Som steg på vägen mot arbetslivstrygghet föreslår vi ett antal förändringar i sjukförsäkringen och arbetslöshetsförsäkringen. Miljöpartiet anser att arbetslöshetsförsäkringen ska vara en omställningsförsäkring som omfattar alla och som hjälper människor tillbaka in i arbete. Med tanke på de stora svårigheter som nu finns på arbetsmarknaden föreslår vi en långsammare nedtrappning av ersättningsnivån så att den arbetslöse får 80 % av sin tidigare dagsförtjänst i 300 dagar och först därefter 65 %. Som en del av vårt arbete med att bekämpa barnfattigdomen föreslår vi att föräldrar ska få 80 % ersättning under 450 dagar och att ersättningen därefter trappas ned till 65 %. Miljöpartiets förslag innebär också en höjning av taket i arbetslöshetsförsäkringen med 100 kr till 780 kr per dag under de första 100 dagarna.

Riksdagen gjorde den 1 juni 2011 två tillkännagivanden om förändringar av arbetslöshetsförsäkringen (bet. 2010/11:AU9, rskr. 2010/11:279). Det första tillkännagivandet gällde frågan om ett återinförande av den s.k.100-dagarsreglen för att underlätta matchningen på arbetsmarknaden. Det andra tillkännagivandet gällde frågan om reglerna för deltidsarbetslösa i syfte att upprätthålla arbetslinjen så att det inte straffar sig att tacka ja till arbete på det sätt som blir följderna av dagens snäva deltidsbegränsning i försäkringen. Regeringen har angett i budgetpropositionen att frågan bereds och att man avser att återkomma till riksdagen i dessa frågor.

Miljöpartiet anser att det är mycket angeläget med förbättringar av arbetslöshetsförsäkringen och utgår från att regeringen inom kort återkommer med förslag till riksdagen i enlighet med tillkännagivandena.

Miljöpartiet vill ge människor större möjlighet att påverka sitt arbetsliv och sin arbetstid. Det finns människor som arbetar betydligt mindre än vad de skulle vilja samtidigt som det finns de som jobbar mycket mer än de önskar. För många är det svårt att få ihop arbete, barn och fritid och många känner ofta stress över att inte hinna med allt. Vår vision är att det ska finnas en bra och hälsosam balans mellan arbete och fritid. Genom innovationer, effektiviseringar och ekonomisk utveckling har nya sätt att

producera varor och tjänster ständigt utvecklats. Vi har producerat alltmer med allt mindre arbete, vilket lett till en ökad produktion, men också till att vi kunnat arbeta mindre. Vi studerar allt längre och börjar därmed jobba allt senare. Vi lever längre, vi har längre semestrar och längre föräldraledighet. Det är en positiv utveckling som bidragit till högre livskvalitet.

När 40-timmarsveckan drevs igenom i Sverige var det en stor seger för landets löntagare. Arbetstidsförkortningen har sedan fortsatt avtalsvägen och många har i dag en kortare avtalad arbetstid än 40 timmar i veckan. 2010 var den genomsnittliga faktiska arbetstiden per vecka 31,3 timmar medan den genomsnittliga överenskomna arbetstiden var 37,6 timmar i veckan.

Miljöpartiets vision är att människor om de så önskar ska kunna arbeta mindre, t.ex. genom att de har en kortare arbetsvecka eller genom att de under vissa delar av livet kan jobba mindre, samtidigt som det i andra skeden i livet ska vara möjligt att jobba mer. Hela samhället tjänar på att människor orkar arbeta hela livet och inte slås ut på grund av stress eller för hårda arbetsvillkor.

Arbetsmiljöfrågor är viktiga. För 2010 registrerade Arbetsmiljöverket 104 000 arbetsskador varav merparten var arbetsolyckor. Jämfört med 2009 har anmälningarna om arbetsolyckor som medfört frånvaro från arbetet ökat med 11 % och om arbetssjukdomar med 3 %. Under 2010 inträffade 54 dödsolyckor bland förvärvsarbetande, vilket kan jämföras med 40 dödsolyckor under 2009. Till skillnad från en majoritet av EU:s medlemsländer lever Sverige inte längre upp till Internationella arbetsorganisationens (ILO) rekommendationer om 1 arbetsmiljöinspektör per 10 000 anställda. För att detta ska bli möjligt krävs ökade resurser till Arbetsmiljöverket, vilket vi förespråkar i vår budgetmotion.

3. Budgetförslag på utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv, punkt 2 (SD)

Sven-Olof Sällström (SD) anför:

Vi sverigedemokrater gör i vår budgetmotion *All politik handlar om prioriteringar!* (mot. Fi242) analysen att en varaktigt hög sysselsättning skapas genom att stärka den svenska globala konkurrenskraften. Vi vill uppnå detta genom att upprätthålla en hög generell nivå av arbetsmarknadsmatch humankapital, en reglerad invandring, ett gott småföretagarklimat, stabila statsfinanser, ett utbyggt trygghetssystem, en kraftig utbildningssatsning, ordentliga investeringar i infrastruktur och en riktad, långsiktig och väl avvägd arbetsmarknadspolitik. Sverigedemokraternas skuggbudget är en budget för utbildning, arbete och välfärd – vilket sammantaget skapar de bästa förutsättningarna för att stärka den svenska nationens ekonomiska välstånd.

Riksdagen fastställde den 23 november 2011 andra ekonomiska ramar för de olika utgiftsområdena i den statliga budgeten och gjorde en annan beräkning av statens inkomster avseende 2012 än vad som skulle bli fallet

med Sverigedemokraternas förslag. Det innebär att riksdagen för detta år nu har fastställt såväl utgiftstak som ramar för de 27 utgiftsområdena och fattat beslut om de skatte- och avgiftsförändringar som ska träda i kraft nästa år. För budgetåret 2012 gäller därmed bl.a. att de samlade utgifterna för utgiftsområde 14 inte får överstiga 70,5 miljarder kronor under riksdagens fortsatta behandling. Sverigedemokraternas förslag på utgiftsområdet överstiger denna nivå och kan således inte formellt tas upp till behandling utan förändringar.

Eftersom riksdagsmajoriteten i första steget av budgetprocessen har gett budgetpolitiken en helt annan inriktning än den jag önskat avstår jag från att delta i beslutet. Sverigedemokraternas budgetalternativ bör ses som ett sammanhållet paket. Jag vidhåller denna uppfattning.

Vi sverigedemokrater föreslog i vår budgetmotion Fi242 och vår anslagsmotion A387 en ram för utgiftsområde 14 som ligger 963 miljoner kronor över regeringens förslag. Jag ställer mig bakom den politik som beskrivs i motionerna, men det har uppdragats att det finns en uppgift i dem som bygger på ett felaktigt underlag från utredningstjänsten. Den politik som beskrivs i motionerna kräver därför en delvis annan beräkning.

Med hänsyn tagen till detta anser jag att anslagen inom utgiftsområde 14 borde ha ötokats med 4,6 miljarder kronor på det sätt som framgår av nedanstående tabell.

Sverigedemokraternas förslag till anslagsanvisning

Tusental kronor

Ramanslag	Regeringens förslag	Sverigedemokraternas förslag (avvikelse gentemot regeringen)
1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	34 521 815	+4 350 000*
1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	8 297 981	+240 000*
Summa för utgiftsområdet	70 475 708	+4 590 000*

* Sverigedemokraterna har under beredningen av ärendet ändrat sitt förslag till medelsanvisning på anslag på utgiftsområde 14 jämfört med motion A387 (SD) till den som redovisas i ovanstående tabell, eftersom motionen delvis bygger på felaktiga underlagsberäkningar. Ramnivån för utgiftsområdet har ändrats i motsvarande mån.

Den borgerliga regeringens arbetsmarknadspolitik har varit ett misslyckande i såväl ekonomiskt som socialt hänseende. Genom att man försämrat villkoren för arbetslösa och sjuka samtidigt som man genom en helt ansvarslös invandringspolitik har fyllt på utbudet av lågkvalificerad arbetskraft har man fört en konsekvent lönedumpningspolitik och ökat utanförskapet. De stora utmaningarna inför framtiden handlar om att minska utanförskapet genom en ansvarsfull invandringspolitik, att stimulera landets företag till att våga och vilja anställa, att vidta åtgärder för att komma till rätta med den bristande matchningen, att aktivt bekämpa ungdomsarbetslösheten och,

utan att som regeringen hänfälla åt etnisk diskriminering, slipa ned trösklarna in till arbetsmarknaden. Sverigedemokraterna har till skillnad från regeringen konkreta förslag för att uppnå detta.

Ungdomsarbetslösheten är ett enormt problem för samhället i stort liksom för alla direkt drabbade ungdomar. Vi sverigedemokrater tror att det finns mer kostnadseffektiva sätt att göra arbetsmarknaden mer tillgänglig för de grupper som i dag till stora delar står utanför den än regeringens generella rabatt på arbetsgivaravgiften för anställda under 26 år. Vi vill därför flytta delar av resurserna till en ny reform med helt slopad arbetsgivaravgift för unga lärlingar. Under lärlingsperioden kan även provanställningen förlängas till 12 månader i stället för 6. Sverigedemokraterna bedömer att denna satsning skulle kunna bli en central del i arbetet med att komma till rätta med såväl ungdomsarbetslösheten som matchningen av arbetstagarnas kompetens i relation till arbetsgivarnas behov. Vi tar heller inte bort hela arbetsgivaravgiftsrabatten för ungdomar utan halverar den, vilket gör att det fortfarande kommer att vara betydligt billigare att anställa en ungdom än en vuxen.

Starta-egget-bidraget kan vara av avgörande betydelse för att man ska kunna få en ny verksamhet att fungera i början. Unga arbetslösa som besitter driftighet, innovativa idéer och engagemang ska ha samma rätt som andra att kunna nyttja bidraget. Därför föreslår Sverigedemokraterna att den generella gränsen sänks från 25 till 20 år. Eftersom det ofta tar tid innan en verksamhet blir ekonomiskt lönsam vill vi att bidraget ska kunna ges i upp till 9 månader, till skillnad från dagens 6 månader.

Vi betraktar instegsjobben som en skattesubventionerad diskriminering av svenskar och föreslår ett omedelbart avskaffande av insatsen av såväl rättviseskäl som budgetskäl. Av samma anledning är vi negativa till de tankar om s.k. nystartszoner som framförts av flera statsråd, vilket innebär en diskriminering av företag och anställda som inte återfinns inom regeringens prioriterade områden.

Regeringen har ökat otryggheten och samtidigt försämrat matchningen mellan arbeten och kompetens genom försämringar i ersättningssystemen för arbetslösa. De som står utan arbete har fått sämre ekonomiska möjligheter att söka de arbeten som motsvarar deras utbildningsnivå och kompetens. Vi tror inte att den som drabbas av tillfällig arbetslöshet vill permanenta den situationen till långvarig arbetslöshet. Därför är en försämrad a-kassa en synnerligen dålig metod för att få människor i arbete. Sverigedemokraterna förordar att taket för arbetslöshetsersättningen höjs men att ersättningsnivån hålls konstant. Vår ambitionsnivå för det nya taket är 900 kr per dag fram till arbetslöshetsdag 101 och därefter 750 kr per dag. Sverigedemokraterna ser det som helt orimligt att man från första dagen tvingas söka jobb över hela landet och mot sin vilja bryta upp från sin familj och hembygd, och vi förordar därför ett återinförande av den s.k. 100-dagarsregeln, som alliansregeringen upphävde. En annan ändring som regeringen genomförde var begränsningen vad gäller ersättning för del-

tidsarbetslösa, vilket ytterligare har förstärkt trögrörligheten på arbetsmarknaden. De positiva effekterna av en ökad rörlighet på arbetsmarknaden skulle till stor del finansiera kostnaderna för en mer generös omställningsförsäkring.

Sverigedemokraterna ser arbetskraftsinvandring främst som ett sätt att tillfälligt kompensera för en dåligt fungerande matchning på den svenska arbetsmarknaden, men vi ser den också som en metod att ta till när antalet arbetstillfällen i en specifik sektor tillfälligt blir större än arbetskraften i samma sektor. Därför förespråkar vi en modell med gästarbetare, där utländsk arbetskraft kan få ett tillfälligt uppehållstillstånd knutet till arbetsmarknadens behov. Vi ställer oss däremot starkt kritiska till att som regeringen öppna upp för en generell arbetskraftsinvandring inom områden som redan präglas av hög arbetslöshet eller inom sektorer där Arbetsförmedlingen målar upp en dyster prognos för framtiden.

De svenska turordningsreglerna i lagen om anställningsskydd kom till under en tid då rörligheten på arbetsmarknaden var liten, men nu är den större. Arbetsmarknaden kräver därför anpassning till dagens förutsättningar. Genom att öka antalet personer som ett företag kan göra undantag för i lagens turordningsregler görs arbetsmarknaden mer rörlig, vilket inte minst gör den mer tillgänglig för svenska ungdomar. En regeländring skulle hjälpa företagen att våga anställa fler och samtidigt ta bort den orättvisa tröskel som turordningsreglerna innebär. Ett ökat antal personer som man får göra undantag för i turordningsreglerna skulle dessutom medföra att företagets möjligheter att behålla nyckelpersonal skulle öka. Sverigedemokraterna förordar därför en utökning av antalet personer som man får göra undantag för, från dagens två arbetstagare till fem. Detta förslag har även stöd i en OECD-rapport från 2011.

4. Budgetförslag på utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv, punkt 2 (V)

Josefin Brink (V) anför:

Vi vänsterpartister konstaterar i vår budgetmotion *Investeringar för fler jobb och bättre välfärd* (mot. Fi243) att trots att Sverige har bland världens starkaste statsfinanser har massarbetslöshet blivit vardag och ojämlikheten bredd ut sig alltmer. Vänsterpartiet menar att det är tid för investeringar i fler jobb, ökad jämlikhet och bättre välfärd. Med Vänsterpartiets budgetalternativ skapar vi 125 000 nya jobb och utbildningsplatser redan 2012.

Riksdagen fastställde den 23 november 2011 andra ekonomiska ramar för de olika utgiftsområdena i den statliga budgeten och gjorde en annan beräkning av statens inkomster avseende 2012 än vad som skulle bli fallet med Vänsterpartiets förslag. Det innebär att riksdagen för detta år nu har fastställt såväl utgiftstak som ramar för de 27 utgiftsområdena och fattat beslut om de skatte- och avgiftsförändringar som ska träda i kraft nästa år. För budgetåret 2012 gäller därmed bl.a. att de samlade utgifterna för utgifts-

område 14 inte får överstiga 70,5 miljarder kronor under riksdagens fortsatta behandling. Vänsterpartiets förslag på utgiftsområdet överstiger denna nivå och kan således inte formellt tas upp till behandling utan förändringar.

Eftersom riksdagsmajoriteten i första steget av budgetprocessen har gett budgetpolitiken en helt annan inriktning än den jag önskat avstår jag från att delta i beslutet. Vänsterpartiets budgetalternativ bör ses som ett sammanhållet paket. Jag vidhåller denna uppfattning och anser att anslagen inom utgiftsområde 14 borde ha utökats med 7,9 miljarder kronor på det sätt som framgår av Vänsterpartiets motion A361 och nedanstående tabell.

Vänsterpartiets förslag till anslagsanvisning

Tusental kronor

Ramanslag	Regeringens förslag	Vänsterpartiets förslag (avvikelse gentemot regeringen)
1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader	7 185 502	0*
1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	34 521 815	+5 723 000
1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	8 297 981	+519 000
1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.	16 749 761	+1 515 000
2:1 Arbetsmiljöverket	605 609	+110 000
Summa för utgiftsområdet	70 475 708	+7 867 000

* Oförändrad medelstilldelning i förhållande till regeringens förslag, men omfördelning inom anslaget.

Läget på arbetsmarknaden är för närvarande mycket bekymmersamt. I budgetpropositionen bedömer regeringen att arbetslösheten vid slutet av mandatperioden kommer att uppgå till 6,6 %. Det är exakt samma nivå som när regeringen tillträdde i oktober 2006. Efter åtta år av borgerligt regeringsinnehav räknar alltså regeringen med att vi är tillbaka på ruta ett, med en arbetslöshetsnivå som finansminister Anders Borg hösten 2006 beskrev som massarbetslöshet. Särskilt alarmerande är den kraftiga ökningen av gapet mellan mäns och kvinnors sysselsättning. Mellan januari 1994 och augusti 2011 har gapet ökat med 144 %. På tre år har antalet långtidsarbetslösa ökat med över 65 %. Regeringen har ett betydande ansvar för denna utveckling.

Vänsterpartiets arbetsmarknadspolitik syftar till att understödja målet om arbete åt alla och att skapa ett arbetsliv präglad av goda arbetsvillkor, bra arbetsmiljö, ökat demokratiskt inflytande och ökade utvecklingsmöjligheter för löntagarna. En sammanhållen statlig arbetsförmedling med nationell överblick är en förutsättning för en väl fungerande arbetsmarknad. Vi vill avveckla systemet med s.k. kompletterande aktörer och privata jobbcoacher. Jobbsökaraktiviteter och coaching, i och utanför massåtgärderna jobbgarantin för unga och jobb- och utvecklingsgarantin, slukar i dag det mesta av de resurser som regeringen avsätter för arbetsmarknadspolitiken.

Vänsterpartiet slopar de rigida garantiprogrammen och satsar i stället på aktiva åtgärder med högre kvalitet som stärker de arbetssökandes möjligheter till anställning. Programmet fas 3 ska avskaffas, och i stället ska deltagarna erbjudas subventionerade övergångsjobb eller yrkesutbildning inom ramen för exempelvis arbetsmarknadsutbildning eller yrkeshögskolan eller som anställd lärling.

I stället för att låta nyutexaminerade unga gå arbetslösa vill Vänsterpartiet underlätta traineeanställningar vid de myndigheter och förvaltningar som inom kort måste börja rekrytera ny arbetskraft. Vi satsar också på ett kunskapslyft för anställda i äldreomsorgen. Under utbildningen ges nästa generations omsorgsarbetare möjlighet att komma in i yrket genom utbildningsvikariat. Den tredje delen i Vänsterpartiets generationsväxlingsstrategi utgörs av lärlingsanställningar i bristyrken. Vänsterpartiet vill också att den som får tjänstledigt för att starta eget ska kunna få stöd för start av näringsverksamhet under förutsättning att arbetsgivaren anställer en arbetslös som vikarie. Vi vill tillföra fler årsplatser inom den yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningen än regeringen och göra det möjligt för arbetsmarknadsutbildningar att vara längre än 6 månader.

Vi välkomnar den utökning av antalet lönebidragsanställningar som regeringen gör i det s.k. kulturavlyftet. Vi menar dock att målgruppen för lönebidragsanställningarna har avgränsats för snävt. Vi anser också att taket för lönebidragsersättningen behöver höjas. Vi anslår medel för att höja taket med 2 000 kr per månad. Samma takhöjning görs för skyddat arbete hos offentliga arbetsgivare (OSA), utvecklingsanställning och trygghetsanställning. Vi välkomnar regeringens utökning av antalet platser på Samhall men säger definitivt nej till visstidsanställningar inom Samhall.

Efter regeringsskiftet 2006 raserade regeringen snabbt och strategiskt viktiga grundstenar i arbetslöshetsförsäkringen. Vänsterpartiet menar att taket i arbetslöshetsförsäkringen bör höjas till 930 kr och golvet till 400 kr fr.o.m. den 1 januari 2012. För att undvika en fortsatt urholkning av försäkringen indexerar beloppen efter löneutvecklingen. Ersättningsnivån höjs till 80 % för hela ersättningsperioden inklusive tid med aktivitetsstöd. Vi minskar också antalet karensdagar med två per år för att på sikt ta bort dem helt. Vi tar bort 75-dagarsbegränsningen vid deltidsarbetslöshet. Arbetslöshetsavgiften avskaffas så att ingen kommer att behöva betala mer än ca 100 kr per månad i medlemsavgift till sin a-kassa och vi inför avdragsrätt för medlemsavgiften. Vi föreslår också att alla som uppfyller grundvillkoren i 9 § lagen om arbetslöshetsförsäkring och har varit inskrivna vid Arbetsförmedlingen i tre månader ska få rätt till ersättning med grundbeloppet.

Den svenska modellen bygger på en hög organisationsgrad bland såväl arbetsgivare som arbetstagare. I dag är arbetsgivares medlemskap i arbetsgivarorganisationer skattemässigt gynnade, men inte löntagarnas. Det är en

skevhet i systemet. Vänsterpartiet vill gynna en hög facklig organisationsgrad och föreslår därför att en avdragsrätt för medlemskap i facklig organisation införs.

Kraven i arbetslivet har höjts. Underbemanning, minskad tid för återhämtning och mindre kontroll över det egna arbetet leder till stress och belastningsskador. Det höga antalet långvariga sjukperioder, inte minst bland kvinnor, måste ses i ljuset av detta. Rehabiliteringen måste bli bättre och arbetsplatserna anpassas så att människor kan komma tillbaka i arbete. Vi vill införa sanktioner mot arbetsgivare som inte tar sitt ansvar i dessa frågor.

Regeringen har genomfört omfattande besparingar på Arbetsmiljöverket. Det innebär bl.a. att den centrala och regionala tillsynen och möjligheterna till förebyggande arbete genom regelutveckling minskat. Studier visar att det finns ett samband mellan antalet inspektörer och arbetsmiljöns positiva utveckling. Regeringens nedskärningar riskerar därför att leda till en ökad sjukfrånvaro och fler olyckor på sikt.

Sverige lever inte upp till Internationella arbetsorganisationens (ILO) rekommendation om 1 arbetsmiljöinspektör per 10 000 anställda. Sverige har efter regeringens nedskärningar 0,62 inspektörer per 10 000 anställda. Vi menar att Sverige som ett minimum bör nå upp till ILO:s rekommendation. Vänsterpartiet föreslår därför en höjning av anslag för Arbetsmiljöverket till verkets tillsynsarbete, i ett första steg med 60 miljoner kronor 2012.

Det systematiska förebyggande arbetet är av avgörande betydelse för att på sikt minska belastningen och ohälsan i arbetslivet. Arbetsmiljöarbetet måste stärkas och utvecklas. Vi avsätter därför också 40 miljoner kronor mer till utbildning av skyddsombud och 10 miljoner kronor mer till de regionala skyddsombudens verksamhet 2012. De fackliga organisationerna betalar i dag för denna verksamhet. I princip ska skyddsombudens verksamhet betalas av arbetsgivare; för den regionala verksamheten sker det indirekt via statsanslag.

5. Kompetensförsörjning, punkt 5 (V)

Josefin Brink (V) anför:

Vänsterpartiet anser att det finns ett stort behov av att utöka möjligheterna till fortbildning och omskolning under hela arbetslivet. I Vänsterpartiets budgetmotion föreslås därför en omfattande satsning på fler utbildningsplatser inom komvux, yrkeshögskolan och högskolor och universitet. Vi i Vänsterpartiet höjer också studiemedlen i vårt budgetalternativ.

Vänsterpartiet anser också att Arbetsförmedlingen ska erbjuda betydligt fler möjligheter till utbildning för arbetssökande än i dag. Vi i Vänsterpartiet satsar därför på fler platser i arbetsmarknadsutbildning och vill ge Arbetsförmedlingen möjlighet att anvisa utbildningar på såväl komvux som folkhögskolor och även kortare högskoleutbildningar om det antas leda till förbättrade möjligheter att få jobb. Vänsterpartiet inför vidare en

gymnasiegaranti med förmånliga studievillkor för den som behöver komplettera sin utbildning för att få ett fullständigt gymnasiebetyg före 25 års ålder.

Sammantaget ger Vänsterpartiets budgetförslag ett betydligt större utrymme för grund- och vidareutbildning under hela livet.

6. Insatser mot ungdomsarbetslöshet, punkt 7 (V)

Josefin Brink (V) anför:

I Vänsterpartiets budgetmotion ingår en omfattande satsning mot ungdomsarbetslösheten. Vi i Vänsterpartiet vill avskaffa den s.k. jobbgarantin för unga och i stället ge Arbetsförmedlingen möjlighet att snabbt erbjuda de insatser som krävs efter en individuell bedömning. Tillgång till fler och mer kvalitativa arbetsmarknadsutbildningar och möjlighet att komplettera gymnasiebetyg för unga under 25 år är viktiga inslag i denna satsning. Utöver det budgeterar Vänsterpartiet för ett generationsväxlingsprogram med lärlings- och traineeplatser samt utbildningsvikariat inom omsorgen. Sammanlagt omfattar generationsväxlingsprogrammet 25 000 jobb inom både privat och offentlig sektor.

7. Åtgärder för personer som står långt från arbetsmarknaden, punkt 8 (V)

Josefin Brink (V) anför:

Vänsterpartiet vill helt avskaffa åtgärden fas 3. I Vänsterpartiets budgetalternativ läggs därför ett komplett förslag på hur fas 3 kan ersättas med andra insatser för samtliga som i dag är inskrivna i programmet. Vänsterpartiets alternativ omfattar 10 000 övergångsjobb, samt utbildningsplatser, anställningsstöd och lärlingsutbildningar vikta för deltagarna i fas 3.

8. Övriga frågor, punkt 15 (S)

Ylva Johansson (S), Raimo Pärssinen (S), Patrik Björck (S), Ann-Christin Ahlberg (S), Johan Andersson (S) och Kerstin Nilsson (S) anför:

De nordiska länderna blir alltmer en gemensam arbetsmarknad. Dessutom har också kraven på individens rörlighet på arbetsmarknaden skärpts. Det geografiska arbetsmarknadsområdet vid arbetslöshet har utökats till att inte endast omfatta Sverige utan även de nordiska länderna.

Arbetslöshetsförsäkringens regelverk, som anger på vilket sätt man ska stå till arbetsmarknadens förfogande för att få ersättning vid arbetslöshet, har även det förändrats. Detta ställer nya krav på eventuella framtida åtgärder i syfte att motverka gränsöverskridande problem och underlätta rörligheten på en växande nordisk arbetsmarknad.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Proposition 2011/12:1

Proposition 2011/12:1 Budgetpropositionen för 2012 utgiftsområde 14:

1. Riksdagen godkänner målet för arbetsmarknadspolitiken (avsnitt 3.3).
2. Riksdagen godkänner målet för arbetslivspolitiken (avsnitt 4.3).
3. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2012 för ramanslaget 1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 3 300 000 000 kronor 2013–2015 (avsnitt 3.6.3).
4. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2012 för ramanslaget 1:4 Lönebidrag och Samhall m.m. ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 11 000 000 000 kronor 2013–2015 (avsnitt 3.6.4).
5. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2012 för ramanslaget 1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2007–2013 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 3 013 540 000 kronor 2013–2016 (avsnitt 3.6.6).
6. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2012 för ramanslaget 1:7 Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 9 000 000 kronor 2013–2015 (avsnitt 3.6.7).
7. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2012 för ramanslaget 2:1 Arbetsmiljöverket ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 18 400 000 kronor 2013 (avsnitt 4.6.1).
8. Riksdagen anvisar för budgetåret 2012 anslagen under utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv enligt uppställning i propositionen.

Skrivelse 2010/11:134

Regeringens skrivelse 2010/11:134 Riksrevisionens rapport 2011:1 Säsongsarbetslösa och arbetslöshetsförsäkringen.

Följdmotion med anledning av skrivelse 2010/11:134

2010/11:A12 av Sven-Olof Sällström (SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör presentera tydliga rekommendationer till Arbetsförmedlingen som ska syfta till att säsongsarbetslösa kan ställa om till en varaktig sysselsättning.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2011

2011/12:Fi241 av Gustav Fridolin m.fl. (MP):

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag om ett program för jobb, utbildning och praktik till unga.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag om förändringar i arbetslöshetsförsäringen.

2011/12:Fi242 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD):

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om införandet av anställningsformen lärling och dess befrielse från arbetsgivaravgift.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en höjning av taket i a-kassan och ett återinförande av den s.k. 100-dagarsregeln samt förbättringar för deltidsarbetslösa.

2011/12:N252 av Jonas Eriksson m.fl. (MP):

15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stödet Särskild näringshjälp bör omstruktureras.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utvecklingsanställning och trygghetsanställning bör tydliggöras som huvudsakligen ett stöd till sociala företag, så som Samhallutredningen "Inte bara Samhall" (SOU 2003:56) betonar.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda en modell med förhöjt anordnarbidrag till sociala företag med 300 kr per dag enligt förslaget från utredningen "Från socialbidrag till arbete".

18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stödet Förberedande insatser ska tydliggöras som en lämplig åtgärd för att förbereda starten av ett socialt företag.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stödet för arbetsbiträde ska tydliggöras som ett stöd till sociala företag att anställa handledare eller verksamhetsledare.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Arbetsförmedlingen i högre grad bör upphandla tjänster av den sociala ekonomins organisationer.

2011/12:N389 av Christer Adelsbo m.fl. (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det sociala företagandet har stora möjligheter att bli ett komplement till andra arbetsmarknadspolitiska insatser.

2011/12:A220 av Fredrik Olovsson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om pendlingsstöd för unga.

2011/12:A239 av Kurt Kvarnström och Peter Hultqvist (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om krav på villkor i enlighet med kollektivavtal för att betala ut samhällsstöd vid anställningar.

2011/12:A244 av Ingemar Nilsson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en ändring av reglerna för lönebidrag så att dessa kan gälla fram till dess att man fyller 67 år.

2011/12:A249 av Eva Sonidsson m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utveckla det nordiska samarbetet.

2011/12:A252 av Eliza Roszkowska Öberg (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om möjligheten att avskaffa lagen om byggnadstillstånd.

2011/12:A255 av Olle Thorell (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att säkerställa att verksamheten i fas 3 i jobb- och utvecklingsgarantin är av sådan karaktär att deltagare inte utnyttjas som reguljär arbetskraft och att uppgifterna är meningsfulla.

2011/12:A256 av Isak From och Roza Güclü Hedin (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att bekämpa ungdomsarbetslösheten.

2011/12:A257 av Isak From (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en enhetlig politik för att stärka unga på arbetsmarknaden.

2011/12:A258 av Ann-Britt Åsebol (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att konkurrensutsätta Arbetsförmedlingen.

2011/12:A259 av Carin Runeson och Roza Güclü Hedin (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ungdomsslotsar.

2011/12:A260 av Monica Green och Carina Ohlsson (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utvärdera jobb- och utvecklingsgarantin.

2011/12:A262 av Roland Utbult (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förlänga möjligheten till återinträde i jobb- och utvecklingsgarantin efter studier respektive föräldraledighet.

2011/12:A263 av Johan Pehrson (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Samhall.

2011/12:A270 av Camilla Waltersson Grönvall (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att göra en översyn av på vilket sätt Arbetsförmedlingen skulle kunna konkurrensutsättas.

2011/12:A273 av Sven-Olof Sällström och David Lång (båda SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stoppa den etniska diskrimineringen på arbetsmarknaden genom slopade instegsjobb.

2011/12:A277 av Sven-Olof Sällström och David Lång (båda SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda möjligheterna att ersätta fas 3 med ett helt nytt statligt system där deltagarna hänvisas till samhällsnyttig verksamhet under det allmännas försorg.

2011/12:A279 av Olof Lavesson (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa ett studentmedarbetarsystem i Sverige.

2011/12:A284 av Krister Örnfjäder (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av fler satsningar på utbildning och vidareutbildning.

2011/12:A286 av Helene Petersson i Stockaryd (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om krav på och behovet av utbildning för arbetsförmedlare med inriktning på bedömning av arbetsförmågan.

2011/12:A289 av Gunnar Sandberg och Marie Nordén (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om lönebidragens betydelse.

2011/12:A299 av Helena Bouveng (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om unga i ingenmansland.

2011/12:A300 av Finn Bengtsson m.fl. (M):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av regelverket för att underlätta för funktionshindrade och nyanlända invandrare att få anställning i företag.

2011/12:A301 av Hannah Bergstedt och Karin Åström (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av att satsa på arbetsmiljöarbetet och på forskning om ett hållbart arbetsliv för alla åldrar.

2011/12:A306 av Lars Beckman (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att mindre företag ska få möjlighet till rådgivning vid rekryteringar via s.k. konsultcheckar.

2011/12:A307 av Lars Beckman (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att på sikt konkurrensutsätta Arbetsförmedlingen.

2011/12:A308 av Lars Ohly m.fl. (V):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att nedtrappningen av ersättningsnivån i arbetslöshetsförsäkringen och aktivitetsstödet ska slopas så att ersättningsnivån är 80 % av tidigare lön under hela ersättningsperioden samt för tid med aktivitetsstöd.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att den högsta dagpenningen ska höjas till 930 kr år 2012 och därefter indexeras till löneutvecklingen.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att grundbeloppet ska höjas till 400 kr per dag år 2012 och därefter indexeras till löneutvecklingen.
6. Riksdagen begär att regeringen snarast återkommer med förslag om borttagande av 75-dagarsregeln vid deltidsarbetslöshet.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att karensdagarna i arbetslöshetsförsäkringen ska minskas med två per år under åren 2012–2014.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att alla som uppfyller grundvillkoret i 9 § lagen om arbetslöshetsförsäkring och har varit inskrivna vid Arbetsförmedlingen i tre månader utan att få arbete ska få rätt till ersättning med grundbeloppet.

2011/12:A309 av Josefin Brink m.fl. (V):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en enda myndighet ska ha ansvar för alla arbetshjälpmedel.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att arbetshjälpmedlen måste göras personliga.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utöka möjligheten för den som har en anställning och drabbas av en funktionsnedsättning att beviljas lönebidrag för att kunna stanna kvar på sin arbetsplats.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att lönebidraget bör göras personligt, beviljas en person i stället för en arbetsplats och att lönebidraget ska beviljas för fyra år i taget.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Samhalls avkastningskrav måste ses över för att ge Samhall bättre förutsättningar att nå verksamhetens grundläggande och viktiga sociala mål.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att pröva möjligheten till direkt statligt stöd till de sociala arbetskooperativen.

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge Arbetsförmedlingen i uppdrag att tillsammans med intresseorganisationer se över förutsättningarna för att teckna avtal med olika anordnare om s.k. övergångsanställningar där personer med psykiska funktionsnedsättningar kan få möjlighet att prova på att arbeta under trygga former.

2011/12:A311 av Josefin Brink m.fl. (V):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillsätta en utredning om hur arbetslivsforskningen kan samlas och stärkas.

2011/12:A312 av Esabelle Dingizian m.fl. (MP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att återkomma med förslag på hur vi ska underlätta skapandet av fler praktikförmedlingar.

2011/12:A317 av Désirée Pethrus och Emma Henriksson (båda KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att höja åldersgränsen för lönebidrag och arbetstekniska hjälpmedel.

2011/12:A319 av Lennart Axelsson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda hur ansvaret för allt arbetsmarknadsrelaterat stöd till personer med funktionsnedsättningar kan samlas hos en myndighet.

2011/12:A323 av Christer Adelsbo och Annelie Karlsson (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att öka nyföretagandet genom en flexiblare användning av starta-eget-bidraget.

2011/12:A325 av Louise Malmström m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att följa upp konsekvenserna av besparingar på arbetsmiljöområdet för att slå vakt om en långsiktigt hög ambitionsnivå vad gäller bättre arbetsmiljö.

2011/12:A332 av Roza Güclü Hedin och Kurt Kvarnström (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om praktikplatser.

2011/12:A335 av Ylva Johansson m.fl. (S):

1. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv enligt uppställning:

Anslag (tkr)	Regeringens förslag	Anslagsförändring
1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd <i>Från 1 mars 2012 höjd ersättningsgrad till 80 % samt höjt tak till 910 kr. Efter hundra dagar sänkning till 760 kr.</i>	34 521 815	+3 750 000
1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser <i>Reducerad coachverksamhet -700 000 Överförda medel från coachverksamhet till bättre förmedlingsverksamhet +700 000 Bristyrkesutbildningar, utbildningsvikariat inom vården samt fler OSA-anställningar +2 000 000</i>	8 297 981	+2 000 000
2:1 Arbetsmiljöverket <i>Ökade resurser för förstärkt arbetsmiljöarbete</i>	605 609	+100 000
Summa för utgiftsområdet	70 475 708	5 850 000
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige behöver en kompetensförsäkring.		
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att omprioritera resurser från coachverksamheten för att förstärka Arbetsförmedlingens förmedlingsverksamhet.		
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om samlade resurser för personer med svag ställning på arbetsmarknaden – Kraftsam.		
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om insatser för att förbättra matchningen på arbetsmarknaden.		
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att öka antalet platser inom den yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningen med inriktning mot bristyrken.		
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att underlätta generationsväxlingen genom att införa utbildningsvikariat.		
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att investera i fler OSA-anställningar.		
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillsätta en kompetenskommission.		

10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att investera i plusjobb.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa tidiga och snabba insatser för unga arbetslösa.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om möjligheter för arbetslösa att studera inom reguljär utbildning.
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att öka resurserna till Arbetsmiljöverket.
24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att rusta upp RSO-verksamheten.
27. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att initiera ett projekt för att ta fram metoder för att stärka kvinnors arbetsmiljö.

2011/12:A336 av Caroline Helmersson Olsson m.fl. (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ungas möjligheter på arbetsmarknaden.

2011/12:A337 av Caroline Helmersson Olsson m.fl. (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Arbetsmiljöverket och dess arbete.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett nationellt centrum för arbetslivsforskning.

2011/12:A339 av Walburga Habsburg Douglas (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ungdomar som av olika anledningar valt att avsluta sina studier utan fullständiga gymnasiebetyg.

2011/12:A340 av Lars Beckman (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om stöd för unga egenföretagare.

2011/12:A343 av Pia Nilsson (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att kommunal verksamhet för arbetslösa och personer med funktionshinder i begränsad skala bör stödjas.

2011/12:A344 av Penilla Gunther (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över villkoren för lönebidraget.

2011/12:A349 av Désirée Pethrus och Anders Sellström (båda KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om insatser för att göra det lättare för personer med funktionsnedsättningar att ta sig in på arbetsmarknaden.

2011/12:A359 av Christina Oskarsson m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av arbetsmiljöarbete och Arbetsmiljöverkets arbete.

2011/12:A361 av Lars Ohly m.fl. (V):

Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv enligt uppställning:

Anslag (tkr)		Regeringens förslag	Anslagsförändring
1:2	Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	34 521 815	+5 723 000
1:3	Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	8 297 981	+519 000
1:4	Lönebidrag och Samhall m.m.	16 749 761	+1 515 000
2:1	Arbetsmiljöverket	605 609	+110 000
Summa för utgiftsområdet		70 475 708	+7 867 000

2011/12:A368 av Teres Lindberg (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en politik för full sysselsättning.

2011/12:A374 av Edward Riedl (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stärka arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättningar.

2011/12:A376 av Sven-Olof Sällström m.fl. (SD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att den generella 25-årsgränsen i starta-eget-bidraget bör sänkas till 20 år.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tiden för vilken starta-eget-bidraget utbetalas bör öka från sex till nio månader.

2011/12:A377 av Mehmet Kaplan m.fl. (MP):

2. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv enligt uppställning:

Anslag (mkr)				
1:2	Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	+1 400	+1 700	+1 500
1:3	Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	+1 185	+1 185	+260
2:1	Arbetsmiljöverket	+40	+40	+40
	Summa	+2 625	+2 925	+1 800
<i>Specificering av anslagsförändringar</i>				
1:3	Jobb utbildning för unga (2 500 platser)	+375	+375	
1:3	Projektet Gröna jobb för natur- och kulturvård (500 platser)	+150	+150	
1:3	Traineeplatser i välfärden (1 200 platser)	+400	+400	
1:3	Stimulansbidrag sommarjobb alla 16–17-åringar	+150	+150	+150
1:3	Navigatorcentrum, samverkan AF och kommunerna	+100	+100	+100
1:3	Handledarutbildning för företag med praktikanter	+10	+10	+10

2011/12:A383 av Sven-Olof Sällström och Richard Jomshof (båda SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa lärlingsanställningar.

2011/12:A385 av Jasenko Omanovic (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om jämställdhet i arbetslivet.

2011/12:A386 av Per Åsling och Ola Johansson (båda C):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förutsättningarna för företag utan kollektivavtal att anställa med lönebidrag.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett uppdrag till Arbetsförmedlingen att stärka småföretags möjlighet att integrera medarbetare med funktionsnedsättningar.

2011/12:A387 av Sven-Olof Sällström m.fl. (SD):

Riksdagen anvisar till utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv 963 000 000 kr utöver vad regeringen föreslagit för budgetåret 2012 eller således 71 439 000 000 kr enligt uppställning:

Anslag (mkr)	Anslagsförändring
1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	+5 900
1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	- 4 937
Summa	+963

2011/12:A389 av Per Lodenius och Johan Linander (båda C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anføres i motionen om att en enda myndighet ska ha ansvar för allt arbetsmarknadsrelaterat stöd för personer med synnedsättning.

BILAGA 2

Utskottets förslag till riksdagsbeslut om anslag inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv (förslagspunkt 2 f)

Utskottets förslag överensstämmer med regeringens förslag till fördelning på anslag.

Tusental kronor

Ramanslag	Utskottets förslag
1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader	7 185 502
1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	34 521 815
1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	8 297 981
1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.	16 749 761
1:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige	109 333
1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2007–2013	1 537 000
1:7 Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering	31 616
1:8 Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen	56 138
1:9 Bidrag till administration av grundbeloppet	53 019
1:10 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten	8 303
1:11 Bidrag till lönegarantiersättning	1 200 000
2:1 Arbetsmiljöverket	605 609
2:2 Arbetsdomstolen	30 230
2:3 Statens nämnd för arbetstagares uppfinningar	93
2:4 Internationella arbetsorganisationen (ILO)	32 622
2:5 Medlingsinstitutet	56 686
Summa för utgiftsområdet	70 475 708

BILAGA 3

Sammanställning av förslagen till medelsanvisning på anslag inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Av nedanstående tabell framgår utskottets och oppositionspartiernas förslag till fördelning på anslag inom utgiftsområde 14.

Tusental kronor

Ramanslag	Regeringens förslag	Avvikelse gentemot regeringen			
		S	MP	SD	V
1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader	7 185 502				
1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	34 521 815	+3 750 000	+1 400 000	+5 900 000**	+5 723 000
1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	8 297 981	+2 000 000*	+1 185 000	-4 937 000**	+519 000
1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.	16 749 761				+1 515 000
1:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige	109 333				
1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2007–2013	1 537 000				
1:7 Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering	31 616				
1:8 Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen	56 138				
1:9 Bidrag till administration av grundbeloppet	53 019				
1:10 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten	8 303				
1:11 Bidrag till lönegaranti-ersättning	1 200 000				
2:1 Arbetsmiljöverket	605 609	+100 000	+40 000		+110 000
2:2 Arbetsdomstolen	30 230				
2:3 Statens nämnd för arbetstagares uppfinningar	93				
2:4 Internationella arbetsorganisationen (ILO)	32 622				
2:5 Medlingsinstitutet	56 686				
Summa för utgiftsområdet	70 475 708	+5 850 000	+2 625 000	+963 000**	+7 867 000

* Socialdemokraterna anslår i sin kommittémotion 2011/12:A335 om utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv 2 miljarder kronor mer än regeringen på anslag 1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser. I detta belopp ingår emellertid en satsning om 400 miljoner kronor på OSA-anställningar som ska tas upp på anslag 1:4 Lönebidrag och Samhall m.m. Socialdemokraterna har därför under beredningen angivit att de vill anslå 1,6 miljarder kronor mer än regeringen på anslag 1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser och 400 miljoner kronor mer än regeringen på anslag 1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.

** Sverigedemokraterna anslår i sin kommittémotion 2011/12:A387 om utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv 5,9 miljarder kronor mer än regeringen till anslag 1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd och 4,937 miljarder kronor mindre än regeringen till anslag 1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser. SD har dock under ärendets beredning i utskottet meddelat att man vill ändra yrkandet eftersom motionen delvis byggt på felaktiga underlagsberäkningar. SD vill i stället anslå 4,35 miljarder kronor till anslag 1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd och 240 miljoner kronor mer än regeringen till anslag 1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser. Förändringen innebär att SD:s förslag om att ta bort deltidsbegränsningen i arbetslöshetsförsäkringen kan träda i kraft först den 1 juli 2012. Därmed ökar SD anslagen inom utgiftsområde 14 för 2012 med 4,59 miljarder kronor och inte med 963 miljoner kronor som anges i motionen.